

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

กรณีศึกษา : พื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

An Analysis of Demand and Supply of Agro Tourism :

Case Study in Ban Don Gulf, Suratthani Province

โดย วรณวิชนี ทองอินทราช และคณะ

ตุลาคม 2551

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
กรณีศึกษา : พื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
An Analysis of Demand and Supply of Agro Tourism :
Case Study in Ban Don Gulf, Suratthani Province

คณะผู้วิจัย

วรรณวิชนีย์ ทองอินทราช
ภัทรวดี อินทบัณฑิต
ปิยตา นวลละออง

สังกัด

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ชุดโครงการ การยกระดับฐานการผลิตอุตสาหกรรมเกษตร
สู่การท่องเที่ยวยั่งยืนเพื่อสร้างทางเลือกใหม่แก่เกษตรกร
และความมั่นคงของอุตสาหกรรมเกษตรจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยฉบับนี้ ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับการสนับสนุนการดำเนินการวิจัยตลอดระยะเวลาของโครงการจาก ดร. เทิดชาย ช่วยบำรุง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทยและทีมงานที่ได้อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานทุกขั้นตอน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ พุทธิชีวิน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี รองศาสตราจารย์สุณีย์ ล่องประเสริฐ คณบดีคณะวิทยาการจัดการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ ชอบตรง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานระหว่าง สกว.กับคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลวรา สุวรรณพิมล ละคณะที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานทุกขั้นตอน

ขอขอบพระคุณคุณสมชาย สินมา ผู้ประกอบกิจการสินมานะฟาร์มสเตย์และคุณสมภาพ วรสิทธิกร ผู้ประกอบกิจการฟาร์มสเตย์เคียงเลบุรี ที่กรุณาเอื้อเฟื้อสถานที่และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยว และขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ประสานงานฟาร์มสเตย์ นักท่องเที่ยวทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในครั้งนี้

ท้ายนี้ ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้ร่วมวิจัยทุกท่าน ที่ได้ช่วยทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี

คณะผู้วิจัย

ตุลาคม 2551

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism) มีลักษณะเด่น คือ การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ วิธีการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่มีการผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนไปถึงการที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนเกษตรเพื่อการเรียนรู้และศึกษาหาประสบการณ์ความรู้ในเรื่องของการเกษตรกรรม นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เนื้อหาอื่นใดนี้คือการได้หวนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาคภูมิใจกับอาชีพเกษตรกรรม รากฐานของแผ่นดินไทยที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่า เป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป้าหมายในการอนุรักษ์คุณค่าและความสวยงามทางธรรมชาติเอาไว้ ต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกรและชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเกษตรให้มีความยั่งยืนตลอดไป

ในการศึกษาวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดซึ่งเกี่ยวกับการศึกษาอุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว อุปทานการท่องเที่ยว แล้วทำการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว จากนั้นจึงจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งดำเนินการจัดทำบนพื้นฐานข้อมูลทั้งอุปสงค์และอุปทาน เพื่อนำเสนอคู่มือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แก่ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้ ไร่ไพพรรณ์ แก้วสุริยะ (2545) กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม

สวนเกษตร วนเกษตร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินใจในสวนเกษตร ได้รับความรู้ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532) กล่าวถึง อุปสงค์การท่องเที่ยวว่า หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปใช้บริการยัง สถานที่ท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความต้องการมีความสามารถและมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการที่กำหนดไว้ในเวลานั้นด้วย บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้ อุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปมีอยู่ 13 ปัจจัย ได้แก่ ความเจริญทาง เศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของรายได้ที่ใช้จ่ายได้ของนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว รสนิยมของนักท่องเที่ยว ลัทธิเอาอย่าง การกระจายตัวของประชากรทางภูมิศาสตร์ เวลาว่าง การพัฒนาหรือสร้างแหล่งท่องเที่ยว ฤดูกาลท่องเที่ยว การศึกษา สื่อมวลชน การตลาดท่องเที่ยว และนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของรัฐ ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532) กล่าวถึงอุปทานการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การเสนอขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวทุกชนิดที่เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว จะต้องจัดให้เป็นให้มี เพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นอุปทานที่ ปรากฏในลักษณะที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม หรือ สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์ คิดค้นขึ้นมา อุปทานนี้เองจะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวทำให้อุปทานของการท่องเที่ยว เปลี่ยนแปลงไป 4 ปัจจัย คือ นโยบายของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว นโยบายของรัฐบาลในการ ส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้นทุนการผลิตบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และจำนวนผู้ประกอบการ ธุรกิจท่องเที่ยว สำหรับการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีกระบวนการสำคัญอยู่ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ภาพในระดับกว้างของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการพัฒนาในด้านอื่นๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สามารถ แบ่งออกเป็น 4 หมวดใหญ่ๆ คือ หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ หมวดทรัพยากรท่องเที่ยว หมวดตลาดการท่องเที่ยว และหมวดความพร้อมด้านการท่องเที่ยว ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ ข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่ได้อบรมมา เป็นขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่ได้อบรมจาก ขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ซึ่งเมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนที่ 2 นี้แล้ว สามารถ นำไปสู่คำตอบในแต่ละหมวด ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดปัญหาทางการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนที่ สืบเนื่องจาก 2 ขั้นตอนแรก เมื่อมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ แล้ว ผู้วางแผนพัฒนา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมองเห็นภาพรวมกว้างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดปัญหาหรือการรับทราบปัญหาทางด้านการท่องเที่ยว ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย และวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนในการวางกรอบแนวทางและทิศทางที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานทั่วไปที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ใน 3 ขั้นตอนแรก ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ได้จัดทำขึ้น 4 ด้าน ดังนี้คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว การกำหนดนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และการกำหนดวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะต้องกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องทำเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขึ้น ซึ่งโดยกำหนดเป็นแผนงานพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและในแต่ละแผนงานก็จะประกอบด้วยโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลายๆ โครงการ แผนงานในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีการทบทวนเอกสาร ดังนี้คือ จะเด็ด ศิริงาม (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและกลุ่มนักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การเดินทางนิยมเดินทางมาเป็นหมู่คณะ โดยใช้รถส่วนตัวมากกว่ารถประจำทาง และนิยมท่องเที่ยวในฤดูหนาว นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากเกี่ยวกับความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น มีความพึงพอใจในระดับปานกลางในปัจจุบันด้านแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม ที่พัก/รีสอร์ท ร้านอาหารและบริการ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง/ของที่ระลึก มาตรการรักษาความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร และมีความพึงพอใจในระดับน้อยในด้านธุรกิจบริการนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรเร่งพัฒนา ปรับปรุง หรือส่งเสริมเพื่อการพัฒนาแบ่งได้เป็น 3 ด้าน แต่ละด้านมีเรื่องที่ควรเร่งทำคือ ด้านสภาพทั่วไป ควรเร่งส่งเสริมให้มีเครื่องบริการเงินด่วนอัตโนมัติภายในพื้นที่อำเภอภูเรือ ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมและให้ความรู้เบื้องต้นแก่ประชาชนถึงแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นและทำให้ความช่วยเหลือเอื้อเพื่อแก่นักท่องเที่ยว จัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตลอดเวลา อีกทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตชุมชนให้มีความสวยงามตลอดปีและ

ส่งเสริมให้มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศกรุงเทพฯ – ภูเก็ตโดยตรง ด้านสินค้าท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวควรเร่งปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีความสะอาด สวยงาม และมีระเบียบ ส่งเสริมให้มีการเปิดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว รัตนากรณี มหาศรานนท์ (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน ระยะเวลาในการพักผ่อน คือ 1 วัน 1 คืน ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเรียงจากคะแนนสูงสุด ได้แก่ การต้อนรับที่เต็มใจ ความสะอาด การไม่หลงกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ความเป็นกันเอง ความเอื้อเฟื้อ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ผู้ประสานงานรู้ข้อมูลเป็นอย่างดี ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิต การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสารที่เข้าใจ ตัวแปรซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิภาค และอายุ ภูมิณฑล ชูประทีป (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 21 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท พฤติกรรมการท่องเที่ยว คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารในการประกอบการตัดสินใจเลือกสถานที่จากสื่อประเภทโทรทัศน์/วิทยุ/หนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มาเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียวครั้งแรก พาหนะที่ใช้ในการเดินทางเป็นรถยนต์ส่วนตัว โดยส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัว และไม่พักค้างคืน ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 1 – 3 ชั่วโมง วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาอำเภอวังน้ำเขียวเพื่อการพักผ่อน สถานที่ที่นักท่องเที่ยวแวะมากที่สุด คือ ฟาร์มผลิตเห็ด ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวแวะชมมากที่สุด คือ การชมสวนเกษตร ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับมาก มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ด้านสภาพภูมิศาสตร์ ด้านวัฒนธรรมและสังคม ด้านนโยบายของรัฐและกฎระเบียบต่างๆ ด้านราคา และด้านสะดวกในการเดินทาง และปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับปานกลาง มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ด้านสภาพเศรษฐกิจ และด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์

สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัย มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต

และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามและทำการ Pre-test กับกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จำนวน 30 ตัวอย่างและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์กับกลุ่มตัวอย่างฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-4 มาเรียบเรียง วิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในการวิจัยซึ่งระบุว่าเป็นการศึกษาถึงอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยรุ่นจนถึงวัยทำงาน จึงมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในอัตราที่ไม่สูงมาก และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ซึ่งไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่พำนักอยู่ในฟาร์มสเตย์จำนวนหนึ่งคืน จำนวนผู้ร่วมเดินทางมากับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเป็นหมู่คณะมากกว่า 50 คน นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าค่าแพคเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นไม่ควรเกิน 1,000 บาท นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์จากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว สำหรับความรู้สึกภายหลังจากการซื้อ การสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวมีความประทับใจในการมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ เนื่องจากส่วนใหญ่ตอบว่าจะกลับมาเที่ยวฟาร์มสเตย์อีกครั้งและจะแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวบ้าง และคิดว่าองค์การภาครัฐควรให้การสนับสนุนให้ฟาร์มสเตย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่าปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุดคือความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพียงเดินทางมาท่องเที่ยวเป็น

ครั้งแรกและแหล่งท่องเที่ยวที่มีที่ตั้งอยู่กลางทะเล นักท่องเที่ยวจึงเน้นเกี่ยวกับความปลอดภัยมาก เป็นพิเศษนอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวยังคงคาดหวังกับบรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้ประกอบการจัดไว้ในแหล่งท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวและปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ จะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายเลือกซื้อเนื่องจากต้องการพักผ่อนร่วมกับกลุ่มเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวพร้อมๆ กับความต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสภาพทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์จากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว จะเห็นได้ว่าผู้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการซื้อมากที่สุดคือผู้ใกล้ชิด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบท่องเที่ยวในฤดูร้อน จะเห็นได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวชอบฤดูร้อนซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการประกอบการของฟาร์มสเตย์ที่เหมาะสมจะประกอบการในฤดูร้อนมากที่สุด เพราะไม่มีมรสุมและบรรยากาศรอบๆ ฟาร์มสเตย์จะมีความสวยงาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ซื้อบริการการท่องเที่ยวผ่านตัวแทนกลุ่มขององค์การ เช่น ตัวแทนจากสถาบันการศึกษา ชมรมต่างๆ ร้องลงมาจะทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแล้วติดต่อใช้บริการโดยตรงมายังผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ และบางส่วนมาเที่ยวเนื่องจากฟาร์มสเตย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวส่วนหนึ่งที่ถูกบรรจุลงไปในรายการกิจกรรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว จากข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นนักท่องเที่ยวประเภท The organized mass tourist พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะใช้บริการ รายการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่มีบริการครบ เดินทางไปกับคณะทัวร์ มีผู้นำทัวร์ บริการทุกอย่างถูกจัดเตรียมไว้เพื่อนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ

จากการสอบถามเกี่ยวกับคาดหวังหรือความต้องการที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว ฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อรับรู้ความคาดหวังได้จะนำไปสู่การรับรู้ความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวและบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว แบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ตามส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix -4 Ps) ดังนี้คือ ความคาดหวังเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (product) แบ่งย่อยตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาหรือคาดหวังเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ สภาพอากาศของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามของทิวทัศน์ทางธรรมชาติ และมิตรไมตรีจากผู้คนในท้องถิ่น ตามลำดับ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาหรือคาดหวังให้มีเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นมีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว จัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น มีพนักงานรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง และมีพนักงานเป็นคนในท้องถิ่น ตามลำดับ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวคาดหวังให้มีการบรรจุลงในรายการกิจกรรมการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองลงมาเป็นกิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมสันตนาการ/รื่นเริง กิจกรรมการให้ความรู้เชิงวิชาการ และกิจกรรมในรูปแบบการผจญภัย/นำตื่นเต้น ตามลำดับ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาหรือคาดหวังให้มีเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง รองลงมาเป็นมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะเวลาชัดเจนละเอียดและเพียงพอ มีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก และมีบริการขนส่งมวลชนเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ตามลำดับ ความคาดหวังเกี่ยวกับค่าบริการท่องเที่ยว (price) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่า ค่าแพคเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวัน ควรกำหนดให้มีราคาต่ำกว่า 1,000 บาทต่อคนต่อวัน รองลงมาเป็นราคาเท่ากับ 1,000 บาทต่อคนต่อวัน และราคาสูงกว่า 1,000 บาทต่อคนต่อวัน ตามลำดับ ความคาดหวังเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่าย (place/process of delivery) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านตัวแทนองค์กรต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ โรงเรียน ชมรม มูลนิธิต่างๆ หรือการบรรจุเป็นรายการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งของบริษัททัวร์ต่างๆ ในเขตภาคใต้ นอกจากการติดต่อโดยตรงมายังผู้แทนจำหน่าย ณ ฟาร์มสเตย์ และควรเผยแพร่ข้อมูลลงในคู่มือการท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด (promotion) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มเติมรูปแบบการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวประกอบกับมีบรรยากาศแวดล้อมที่สวยงาม การประชาสัมพันธ์ฟาร์มสเตย์อย่างต่อเนื่องและกว้างไกลออกไปจะช่วยขยายฐานลูกค้า

ได้มากขึ้น เช่น จัดทำแผ่นพับเสนอขายไปยังหน่วยงานต่างๆ ออกนิตยสารแนะนำ การท่องเที่ยวร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นต้น

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในการวิจัย ซึ่งระบุว่าเป็นการศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัด สุราษฎร์ธานี สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ พื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏผลเป็นดังนี้คือ สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้ ข้อมูลจากการสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว รองลงมาเป็นการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยว ต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการ เดินทางมาท่องเที่ยวไม่แพง และทราบจากการโฆษณาผ่านสื่อ เช่น โทรทัศน์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ตามลำดับตามที่ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ 2550 : 21 กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสงค์ การท่องเที่ยว มี 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสร้างบ้านแปลงเมือง การมีรายได้และระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น อาชีพและกรรมเวลาว่าง เพิ่มมากขึ้น การพัฒนาการทางการคมนาคมขนส่ง และการสื่อสาร ตลอดจนการแลกเปลี่ยน ด้านต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ สำหรับปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ความพร้อมของอุทยานการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ราคา การท่องเที่ยว กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และสื่อมวลชน จากการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ พบว่า หลักเกณฑ์ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว มากที่สุดสามลำดับแรก อันดับหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันดับที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับบรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และอันดับที่สามเป็น เรื่องเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ กับปัจจัยดึงดูดซึ่งเป็นเรื่องของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มากกว่าปัจจัยผลักดันซึ่งเป็น ปัจจัยภายนอกแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น และเมื่อสอบถาม เฉพาะเจาะจงว่าปัจจัยใดที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์มากที่สุด สามลำดับแรก พบว่า อันดับหนึ่ง ได้แก่ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว อันดับที่สอง ได้แก่ การเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และอันดับที่สาม ได้แก่ ต้องการ สัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลจูงใจ จากผู้ใกล้ชิดซึ่งเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดการบอกต่อ (word of mouth

communication) ทั้งสามอันดับล้วนเป็นผลมาจากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวล้วนเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยว ฟาร์มสเตย์ และจากผลการศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ ชูประทีป คือ ปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเป็นปัจจัยด้านสภาพภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว และด้านวัฒนธรรมและสังคมของนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว จากผลการศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ ชูประทีป คือ ปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเป็นปัจจัยด้านสภาพภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว และด้านวัฒนธรรมและสังคมของนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในการวิจัยซึ่งระบุว่าเป็นการศึกษาถึงอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลทุติยภูมิ พบว่า มีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม ได้แก่ สีนมานะฟาร์มสเตย์และเคียงเลบุรี ประกอบกับการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจเกี่ยวกับการเดินทางมาท่องเที่ยวจะทำให้เห็นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้คือ ด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) ดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการให้ความคิดเห็นว่าเป็นความอุดมสมบูรณ์และบรรยากาศที่ดีของทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว และเป็นการสะท้อนให้เห็นเรื่องของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบๆ แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังจะได้เห็นวิถีชีวิตของชุมชนในการประกอบอาชีพประมง จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสินมานะฟาร์มสเตย์ เปิดให้บริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์มาประมาณกว่า 5 ปี เป็นกิจการเสริม รองจากการทำฟาร์มหอย เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเล ต่อมามีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวแล้วชอบการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอย บริเวณพื้นที่อ่าวบ้านดอน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชนเร็วที่รับ-ส่งผู้โดยสารไปยังฟาร์มทะเลกลางทะเลจะจ้างเรือประมงชาวบ้านในชุมชนและ

จ้างมัคคุเทศก์ที่เป็นนักเรียนและพนักงานในชุมชนท้องถิ่น เป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน จึงได้จัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้ประกอบการเคียงเลบุรี เปิดให้บริการการท่องเที่ยว ฟาร์มสเตย์มาประมาณ 1 ปีกว่าๆ เป็นกิจการเสริม รองจากการทำร้านอาหารเคียงเล ซึ่งเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเลและเป็นที่พักผ่อนของตนเองและครอบครัว รวมทั้งใช้รับรองเครือญาติและเพื่อนๆ เช่นเดียวกับสินมานะ ฟาร์มสเตย์ ต่อมามีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นอัญมณีไมตรีของผู้คนในท้องถิ่น มีบรรยากาศที่สวยงาม ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และมีความประทับใจที่ได้เดินทางมาเที่ยวตามลำดับ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการสินมานะฟาร์มสเตย์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้ โดยมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนได้ไม่เกิน 100 คน และประเภทไปเช้า-เย็นกลับได้ไม่เกิน 200 คน โดยมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนเป็นลักษณะลานกว้าง สามารถกางเต็นท์หรือนอนเบาๆที่จัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว มีระบบสาธารณูปโภคและห้องน้ำและห้องอาบน้ำไว้รองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีการจัดอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น และจัดบรรยากาศที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น และเสียงดนตรีไว้บริการนักท่องเที่ยว สำหรับเคียงบุรีโดยมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 30 คน โดยมีห้องพักแยกเป็นสัดส่วนจำนวน 3 ห้อง แต่เดิมฟาร์มสเตย์ถูกจัดเป็นสถานที่พักผ่อนของเจ้าของฟาร์มเองจึงมีจำนวนห้องพักไม่มาก การออกแบบในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กที่ต้องการบรรยากาศที่เงียบสงบ มีความเป็นส่วนตัว และต้องการการพักผ่อนโดยแท้จริง เนื่องจากเคียงเลบุรีเน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบๆ บริเวณฟาร์มสเตย์ของนักท่องเที่ยวและเนื่องจากผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์เคียงเลบุรีเปิดกิจการร้านอาหารเคียงเล จึงสามารถให้บริการด้านอาหารตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ วัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารมีความสดใหม่ รองลงมาเป็นอัญมณีไมตรีและการบริการของพนักงาน ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของมัคคุเทศก์ อาหารสะอาดและ

ถูกสุขลักษณะ อาหารมีให้เลือกรับประทานอย่างหลากหลาย และที่พักมีทำเลที่ตั้งอยู่ในบรรยากาศที่สวยงาม ตามลำดับ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) กิจกรรมที่ผู้ประกอบการบรรจุลงในรายการกิจกรรมการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ผู้ประกอบการมีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันไป ในส่วนของสินค้านะฟาร์มสเตย์มีทั้งสำหรับลูกค้าที่มีลักษณะเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่ม the organized mass tourist กล่าวคือ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเป็นกลุ่ม/หมู่คณะกับคณะทัวร์/องค์กร กิจกรรมมีลักษณะเป็นการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหอยแครง หอยนางรม พื้นที่อ่าวบ้านดอน สาธิตการแกะหอยนางรมและให้ชิมหอยนางรมสด กิจกรรมสั้นทางการต่างๆ เช่น ดนตรีโฟล์คซองช่วงรับประทานอาหารกลางวัน หากพักค้างคืนจะมีกิจกรรมการแสดงหนังตะลุงสองภาษาหรือการร้องคาราโอเกะเพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่นักท่องเที่ยว สำหรับเคียงบุรี เนื่องจากเคียงบุรีเน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบๆ บริเวณฟาร์มสเตย์ของนักท่องเที่ยว กลุ่ม the individual mass tourist กล่าวคือ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีลักษณะมาเป็นกลุ่ม/หมู่คณะกลุ่มเล็กๆ ใช้บริการที่จัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของตนบ้าง โดยจะมีการจัดกิจกรรมให้แก่นักท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เช่น การนำชมวิถีชีวิตของชาวประมง สาธิตวิธีการเลี้ยงหอยนางรมและหอยแมลงภู่ แต่ส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวจะต้องการบรรยากาศที่เงียบสงบ ความเป็นส่วนตัว และต้องการการพักผ่อนโดยแท้จริงมากกว่าการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ ความน่าสนใจ/ความประทับใจของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นมีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น รู้สึกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวสามารถระบุกิจกรรมที่ต้องการทำในแหล่งท่องเที่ยวได้ ตามลำดับ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) ในแง่ของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ทั้งสองแหล่งจะมีผู้ประสานงานของฟาร์มสเตย์ดำเนินการประสานงานกับผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวในการติดต่อให้ข้อมูลเรื่องเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวไม่มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ ความปลอดภัยในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นสภาพเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว การให้ข้อมูลและติดต่อประสานงานก่อนเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว และป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ค่าบริการท่องเที่ยว (price) ผู้ประกอบการทั้งสองฟาร์มคิดราคา

ค่าบริการท่องเที่ยวในลักษณะทั้งต่อคนต่อวันและอัตราเหมาจ่ายต่อกลุ่มขึ้นอยู่กับปริมาณนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม และจะให้ส่วนลดตามปริมาณนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มเช่นกัน หากมีเป็นกลุ่มใหญ่ขึ้นจะมีค่าบริการท่องเที่ยวถูกลงเนื่องจากนักท่องเที่ยวจะได้รับส่วนลดมากขึ้น ค่าบริการดังกล่าวจะรวมค่าที่พัก อาหาร กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ และค่าเรือโดยสารไปยังฟาร์มสเตย์ในอัตราเหมาจ่าย และหากนักท่องเที่ยวต้องการนั่งเรือชมวิถีชีวิตท้องถิ่นตามจุดต่างๆ ในชุมชนรอบฟาร์มสเตย์ จะต้องเสียค่าบริการเรือโดยสารต่างหาก อัตราค่าบริการท่องเที่ยว สินมานะฟาร์มสเตย์ สำหรับนักท่องเที่ยวประเภทไปเช้า-เย็นกลับ มีปริมาณ 10 คนขึ้นไปต่อกลุ่ม คิดค่าบริการ 400 บาทต่อคนต่อวัน หากน้อยกว่า 10 คนต่อกลุ่ม คิดแบบเหมาจ่ายต่อกลุ่มๆ ละ 3,500 บาท ซึ่งการคิดค่าบริการดังกล่าวสำหรับประเภทไปเช้า-เย็นกลับรวมทั้งค่าเรือ ค่าอาหารกลางวัน กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ สำหรับนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืน ปริมาณ 10 คนขึ้นไปต่อกลุ่มคิดค่าบริการ 800 บาทต่อคนต่อวัน หากน้อยกว่า 10 คน คิดค่าบริการ 1,000 บาทต่อคนต่อวัน ซึ่งการคิดค่าบริการดังกล่าวสำหรับประเภทไปเช้า-เย็นกลับรวมทั้งค่าเรือ ค่าอาหารกลางวัน กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ ค่าที่พัก และอาหารเช้าในฟาร์มสเตย์ก่อนเดินทางกลับ ในส่วนของเคียงบุรี จะคิดค่าบริการนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนคิดค่าบริการสำหรับปริมาณ 2 คนต่อกลุ่มคิดราคา 800 บาทต่อคนต่อคืน ปริมาณ 3 - 5 คนต่อกลุ่มคิดราคา 700 บาทต่อคนต่อคืน ปริมาณ 6 -10 คนต่อกลุ่มคิดราคา 650 บาทต่อคนต่อคืน ปริมาณมากกว่า 10 คนขึ้นไปคิดราคา 600 บาทต่อคนต่อคืน ซึ่งการคิดค่าบริการดังกล่าวรวมทั้งค่าเรือ ค่าอาหารเย็น กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ และค่าที่พักสำหรับลูกค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย (place/process of delivery) จากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการมีช่องทางการจัดจำหน่ายในลักษณะเชิงรับ เช่น ติดต่อโดยตรงมายังผู้แทนจำหน่าย ณ ฟาร์มสเตย์ ให้ข้อมูลคู่มือการท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และช่องทางการจัดจำหน่ายเชิงรุก เช่น สินมานะฟาร์มสเตย์ จะติดต่อกับลูกค้าที่เป็นเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยว เคียงบุรีมีการประชาสัมพันธ์ผ่านร้านอาหารเคียงเลซึ่งเป็นธุรกิจในเครือของผู้ประกอบการให้แก่ผู้มารับประทานอาหารในร้านทราบส่วนใหญ่แล้วจะใช้วิธีการขายตรงมากกว่าการผ่านตัวกลางทางการค้า การส่งเสริมการตลาด (promotion) จากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่า การส่งเสริมการขาย ทั้งสองฟาร์มเน้นการให้ส่วนลดแก่ผู้ที่มาเที่ยวมากขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม โดยมีการกำหนดราคาเปลี่ยนแปลงตามจำนวนที่ระบุในแต่ละระดับชั้น ในส่วนโฆษณายังไม่มีกำหนดแผนโฆษณา กลุ่มลูกค้าอยู่กระจัดกระจายทั่วภาคใต้ จึงใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง เน้นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลบริการการท่องเที่ยวผ่านสื่อทั้งรัฐบาลและเอกชน โดยใช้ความสวยงามและความอุดมสมบูรณ์ใน

แหล่งท่องเที่ยวจูดชาย เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) รายการทางโทรทัศน์ สื่อนิยายสาร หนังสือพิมพ์ต่างๆ ที่ทำรายการนำเที่ยว ผู้ประกอบการเน้นการลงทุนในการตกแต่ง และขยายพื้นที่ฟาร์มสเตย์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันใช้หลักความพอเพียงโดยค่อยๆ ขยับขยาย จากทุนส่วนตัวค่อยๆ ต่อเติมไปเรื่อยๆตามกำไรที่ได้ โดยในอนาคตจะมีการขยายพื้นที่และสร้างที่พักที่มีลักษณะแยกเป็นห้องพักส่วนตัว เพิ่มลานยื่นไปในทะเลเพื่อเป็นจุดชมวิว และเพิ่มห้องสุขา เป็น 4 ห้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดรับกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพักอีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คึกคักกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าหากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยเพิ่มจุดท่องเที่ยวที่ใกล้กับอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุยซึ่งเป็นที่พักักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

คำถามการวิจัยข้อที่ 4 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ในการวิจัยซึ่งระบุว่าเป็นการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากผลการสำรวจข้อมูลจากนักท่องเที่ยว (อุปสงค์การท่องเที่ยว) และสำรวจข้อมูลจากนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยว(ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว) และสำรวจข้อมูลจากผู้ประกอบการท่องเที่ยว (อุปทานการท่องเที่ยว) สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อตอบคำถามข้อที่ 4 ในเรื่องการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ อ่าวบ้านดอนได้ โดยนำเสนอเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่ อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อรับรู้ความคาดหวังได้จะนำไปสู่การรับรู้ความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวซึ่งเป็นมุมมองของการจัดการอุปสงค์แล้ว เปรียบเทียบมุมมองในบริหารจัดการการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการเป็นการจัดการอุปทาน การเปรียบเทียบจะช่วยให้เห็นภาพรวมของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ได้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว การสอบถามเกี่ยวกับกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว หรือเป็นลักษณะการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว เพื่อค้นหาลักษณะทางการตลาดการท่องเที่ยวและศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ซึ่งผู้วิจัยแบ่งประเด็นการวิเคราะห์เป็น 4 ประเด็น ตามส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix -4 Ps) ดังนี้ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ พบว่า จุดเด่นที่เป็นแรงดึงดูดใจให้มีผู้มาท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์ อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบๆ แหล่งท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีทัศนที่สวยงามและมีบรรยากาศที่ดีเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวที่เน้นการพักผ่อนและชื่นชมกับวิถีชีวิตผู้คนในชุมชนการทำประมงและบรรยากาศทางสวยงามตามธรรมชาติ สิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและให้ความสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยว คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังให้ความเห็นว่าควรมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถรักษาบรรยากาศที่ดีและสร้างความประทับใจ เช่นนี้ได้อย่างยิ่งย่น ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่าจุดเด่นในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องบุคลากรและอาหาร ในส่วนของบุคลากรที่มีจิตบริการ (service mind) นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า บุคลากรที่ให้บริการข้อมูลและดูแลนักท่องเที่ยวมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีและมีมีคุณเทศก์ที่มีความรู้ความสามารถในการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และในด้านอาหารนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าอาหารมีความสดใหม่และจัดทำเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้บริเวณอ่าวบ้านดอนที่มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น สัตว์น้ำต่างๆ และสัตว์น้ำที่ผู้ประกอบการทำฟาร์มอยู่แล้ว ทำให้สามารถจับสัตว์น้ำต่างๆ มาปรุงอาหารรับประทานได้ทันที สิ่งที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรมีการขยายเพิ่มเติม คือ ขีดความสามารถของที่พักในการรองรับนักท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ เช่น จำนวนห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งต้องคำนึงถึงความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ เพื่อให้สามารถรองรับและสร้างความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวหากมีกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนมากต่อครั้ง ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่าจุดเด่นในด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องกิจกรรมนำชมวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธิตการแกะหอยนางรมและให้ชิมหอยนางรมสด กิจกรรมการฟังดนตรีโฟล์คซองช่วงรับประทานอาหารกลางวัน สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ผู้ประกอบการจัดมีเพิ่มเติม คือ กิจกรรม

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรม สันทนาการหรือกิจกรรมในรูปแบบการผจญภัย/นำตื่นเต้น ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่า จุดเด่นในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องความปลอดภัยในการเข้าถึงและเส้นทางในการเข้าแหล่งท่องเที่ยว สำหรับสิ่งที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรปรับปรุงคือป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวไม่มีรถโดยสารณะให้บริการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ผู้ที่ไม่ได้เดินทางมากับกลุ่มทัวร์ใช้ยานพาหนะส่วนตัว และผู้ที่ยังไม่เคยเดินทางมาเที่ยว จะต้องอาศัยป้ายบอกทางที่ชัดเจนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านราคา (Price) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่า ระดับราคาที่ถูกกำหนดจากผู้ประกอบการเป็นค่าบริการการท่องเที่ยวซึ่งมีราคาไม่เกิน 1,000 บาทต่อคนต่อวัน เป็นราคาที่เหมาะสมเนื่องจากจากการสอบถามนักท่องเที่ยวส่วนมากยินดีจะจ่ายในราคาไม่เกิน 1,000 บาท และนักท่องเที่ยวยังได้รับส่วนลดตามปริมาณนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มอีกด้วย ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) จากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่า ช่องทาง การจัดจำหน่ายเป็นการขายตรงไปยังผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวมากกว่าเป็นการขายผ่านตัวกลาง ซึ่งผู้ประกอบการให้ความเห็นว่าช่วงของกำไรยังอยู่ในระดับต่ำ หากต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับนายหน้าจะทำให้ระยะเวลาคืนทุนยาวนานกว่าที่ควร ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) จากการข้อมูลช่องทางทางการจัดจำหน่ายข้างต้นพบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นการขายตรงไปยังผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวมากกว่าเป็นการขายผ่านตัวกลาง และนักท่องเที่ยวยังให้ข้อมูลว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์แห่งนี้คือ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแนะนำให้มาเที่ยว การส่งเสริมการตลาดจึงเป็นไปในลักษณะของการประชาสัมพันธ์มากกว่าการโฆษณาหรือการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบอื่นๆ บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่กระตุ้นให้เกิดการซื้อ นักท่องเที่ยวส่วนมากที่ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่ามีความประทับใจอยากเดินทางมาท่องเที่ยวอีกและจะชักชวนผู้อื่นให้มาเที่ยว การส่งเสริมการตลาดจึงสามารถสื่อสารข้อมูลในการส่งเสริมการตลาดผ่านบุคคลที่เคยมาท่องเที่ยวโดยการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการบอกปากต่อปากชักชวนให้บุคคลอื่นเดินทางมาท่องเที่ยวด้วย

คำถามวิจัยข้อที่ 5 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เป็นการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยจะนำเสนอในสองประเด็น คือ สภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ และการจัดการทางตลาดซึ่งจะกล่าวครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว การจัดการตลาดการท่องเที่ยว และความพร้อมด้าน

การจัดการท่องเที่ยว โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 หมวด ดังนี้คือ หมวดที่ 1 หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่อ่าวบ้านดอนว่าเป็นเว้าอ่าวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ มีลักษณะเป็นท้องกระทะรับน้ำจากแม่น้ำลำคลองน้อยใหญ่ 11 สาย มีความยาวของแนวชายฝั่งประมาณ 120 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก อันเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์จากตะกอนปากแม่น้ำต่างๆ ที่ไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน โดยเฉพาะแม่น้ำตาปี – พุมดวง จึงเป็นศูนย์รวมของความอุดมสมบูรณ์ และแหล่งรวมความหลากหลายในระบบนิเวศทางทะเล เช่น ป่าชายเลน หญ้าทะเล ปะการัง สัตว์น้ำนานาชนิด เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขนาดใหญ่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ประมาณ 477 ตารางกิโลเมตร ระดับน้ำขึ้น-ลงในแต่ละวันแตกต่างกันประมาณ 2.1 เมตร โดยมีความเร็วกระแสน้ำ 2.04 กิโลเมตร/ชั่วโมง โดยพื้นที่ดังกล่าวได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเดือนตุลาคม - มีนาคม และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคม - กันยายน มีผลทำให้มีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤศจิกายน - มกราคมของทุกปี สภาพโดยทั่วไปของอ่าวบ้านดอนส่วนใหญ่เป็นหาดโคลน มีแม่น้ำไหลลงสู่อ่าว ได้แก่ แม่น้ำตาปี แม่น้ำพุมดวง และคลองอีก 7 สาย นับแต่อดีตชาวบ้านบริเวณรอบอ่าวบ้านดอนทำการเลี้ยงหอยตะก๊อมในบริเวณนี้มากกว่า 60 ปี ซึ่งต่อมา กรมประมงได้เข้าไปจัดระเบียบการเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยจัดให้เป็นพื้นที่อนุญาตอย่างถูกต้องสำหรับประชาชนในพื้นที่ให้ทำการเลี้ยงหอย โดยคิดเป็นพื้นที่อนุญาต ประมาณ 30,000 ไร่ ซึ่งในขณะที่มีการเลี้ยงหอยตะก๊อมนี้เอง ทำให้มีหอยกะพงเกิดขึ้นมากมายด้วยเช่นกัน ชาวบ้านได้นำหอยกะพงเหล่านี้ มาใช้เป็นอาหารสำหรับเลี้ยงเป็ดไข่ ซึ่งเป็นที่มาของ “ไข่เค็มไชยา” ที่มีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน รองอธิบดีกรมประมงกล่าวอีกว่า นอกเหนือจากกรมประมงแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังได้ให้ความสำคัญต่อผลผลิตหอยประเภทต่างๆ ที่ใช้ในการบริโภค โดยนำระบบการล้างทำความสะอาด (Depuration) ซึ่งกรมประมงได้พัฒนาขึ้นมา เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรสามารถใช้ระบบดังกล่าว ในการล้างทำความสะอาดหอย ก่อนนำไปจำหน่ายให้แก่ประชาชนทั่วไป นอกจากนี้พื้นที่อ่าวบ้านดอนยังได้รับความช่วยเหลือจากโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง (Coastal Habitats and Resources Management Project : CHARM) ซึ่งเป็นความร่วมมือของสหภาพยุโรปและประเทศไทย ที่พยายามผลักดันให้เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยมีระบบสุขอนามัยที่ดี โดยบ้านเรือนที่ใช้เฝ้าดูแลฟาร์ม ต้องมีถังบำบัด (ถัง SAT) ซึ่งในขณะนี้อยู่ในช่วงรณรงค์ให้เกษตรกรปฏิบัติตาม หากเกษตรกรรายใดที่สมัครใจและให้ความร่วมมือ จะได้ไปรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการประมงที่ดี (Good Aquaculture Practise : GAP) จากกรมประมง ตัวอย่างที่

กล่าวมาข้างต้น ล้วนเป็นความพยายามของกรมประมงในการจัดทำฟาร์มทะเล (Sea Farming) โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการจัดทำ และใช้ทรัพยากรประมงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืน (Sustainable Fishery) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีประโยชน์ในหลายๆ ด้าน อาทิ เป็นพื้นที่เฝ้าระวังการทำประมงที่ผิดกฎหมาย เป็นแหล่งแพร่พันธุ์ ขยายพันธุ์ และเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ เป็นแหล่งอาหารโปรตีนแก่ประชาชนทั่วไปได้มีบริโภคอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรประมงให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งโครงการดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลายาวนาน จึงจะประสบความสำเร็จ ดังเช่น กรณีของอ่าวบ้านดอนที่ต้องใช้เวลาอย่างน้อย 20 ปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ทรัพยากรสัตว์น้ำเหล่านี้ จะไม่มีวันหมดไปจากอ่าวบ้านดอน ตราบนานเท่านาน หากชุมชนอ่าวบ้านดอนร่วมใจกันอนุรักษ์ทรัพยากรประมง สำหรับหมวดที่ 2 หมวดทางการตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ตลาดเป้าหมายจากการสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นนักท่องเที่ยวประเภท the organized mass tourist กล่าวคือ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเป็นกลุ่ม/หมู่คณะกับคณะทัวร์/องค์กร มีผู้นำทัวร์ ต้องการความรู้สึกปลอดภัยคุ้นเคย ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว มักเดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีรายการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่มีบริการครบครัน และจากการสำรวจข้อมูลฟาร์มสเตย์ พบว่า ฟาร์มสเตย์แต่ละแห่งมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน สามารถแบ่งส่วนตลาดหรือกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มที่แตกต่างกัน ดังนี้ สืบมานะ ฟาร์มสเตย์ มีความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรม/ธรรมชาติท้องถิ่น (ทัศนศึกษา) และพักผ่อนไปพร้อมๆ กัน เนื่องจากมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 100 คน/กรุ๊ป มีลานโล่งในฟาร์มสเตย์สำหรับพักผ่อน/ทำกิจกรรมกลุ่ม/สังสรรค์/บรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากผู้ประกอบการมีกิจการหลักคือการเลี้ยงหอยแครงและหอยนางรม มัคคุเทศก์จะเป็นผู้ประกอบการเองและบางครั้งจะจ้างมััคคุเทศก์น้อยซึ่งเป็นนักเรียนของโรงเรียนในท้องถิ่นที่สามารถบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอยแครงและหอยนางรม บริบทพื้นที่อ่าวบ้านดอน และวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้ เคียงเลบุรี มีความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวพักผ่อนโดยต้องการความเป็นส่วนตัว/มีบรรยากาศเงียบสงบ เนื่องจากมีการแยกห้องนอนออกเป็นสัดส่วน (จำนวน 3 ห้อง) ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ ได้ประมาณ 30 คน/กรุ๊ป และเคียงเลบุรียังสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้านเมนูอาหารได้ตามความต้องการของลูกค้า เนื่องจากผู้ประกอบการมีกิจการหลักคือร้านอาหารเคียงเลเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดยจำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เคียงเลบุรีมีจำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวได้น้อยกว่าฟาร์มสเตย์อื่น อาจมีการรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งมีกำลังซื้อสูง หากกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติ ควรปรับรูปแบบการจัดการฟาร์มสเตย์ให้รองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ จะทำให้สามารถเพิ่มระดับราคาให้สูงขึ้นได้อีก ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการต้องการขยายปริมาณความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวควรจัดให้มีรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เน้นกลุ่มลูกค้าสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการประชุม/สัมมนาพร้อมกับพักผ่อน เช่น การประชุมสัมมนาของหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชน โดยมีการพัฒนาให้มีการจัดลักษณะฟาร์มสเตย์ให้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการห้องประชุมแยกเป็นสัดส่วนจากที่พัก มีโสตทัศนูปกรณ์สำหรับการประชุม และกิจกรรมสันทนาการต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้ จากข้อมูลข้างต้นพบว่าผู้ประกอบการสามารถกำหนดลูกค้ากลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันและสามารถรวมตัวกันเพื่อเป็นเครือข่ายการค้าระหว่างกัน/พันธมิตรในการติดต่อหาที่พักในลักษณะฟาร์มสเตย์ตามความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มลูกค้า ส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญที่สุด เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวอยู่บริเวณกลางทะเล ความปลอดภัยทั้งทางด้านลักษณะโครงสร้างของที่พัก อุปกรณ์ เช่น เสื้อชูชีพ ยารักษาโรค ในกรณีที่พังก้างคืนผู้ประกอบการต้องมีการกำหนดแผนฉุกเฉิน เช่น เรือยนต์และพนักงานรองรับในกรณีฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยเฉียบพลัน ข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ประกอบการต้องสอบถามและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทาง ข้อมูลเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่าประทับใจในความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติหรือบรรยากาศให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยว โดยสะท้อนการเก็บข้อมูลที่นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า ควรมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวต้องการกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการควรแจ้งข้อมูลการปฏิบัติตัวในการรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวก่อนเดินทางไปยังฟาร์มสเตย์ เขียนป้ายรณรงค์การปฏิบัติตนในฟาร์มสเตย์หรือกำหนดกติกาที่ชัดเจนร่วมกัน รวมทั้งมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบเดินทางท่องเที่ยวในฤดูร้อน ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวทางทะเล ในฤดูร้อนแหล่งท่องเที่ยวจะมีบรรยากาศที่สวยงามและมีสภาพอากาศที่ดี ควรติดตามข้อมูล ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว และเตรียมแผนสำรองป้องกันสภาพอากาศที่แปรปรวน

งดประกอบกิจการในหน้ามรสุม/ฤดูฝน เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีพอใจสภาพเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยวและรู้สึกปลอดภัยในการเดินทาง เข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แต่มีความเห็นว่าควรมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทาง ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ รวมทั้งมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หากมีการจัดทำในส่วนนี้ให้ชัดเจนจะดึงดูดนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีหรือผู้ที่เดินทาง ด้วยพาหนะส่วนตัวให้สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว โดยมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทาง ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ รวมทั้งมีแผนที่แนะนำ จะเป็นการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เป็นการเพิ่ม ปริมาณนักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว ต้องการการให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว การมี มัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดเมนูอาหาร ตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวต้องการการทำกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำชมธรรมชาติบริเวณแหล่ง ท่องเที่ยว กิจกรรมการสันถนาการ/วิ่งเร็ว เพื่อตอบสนององวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อการ พักผ่อน สัมผัสบรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว และได้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวไปพร้อมๆ กัน ส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าไม่ควรเกิน 1,000 บาทต่อคนต่อ วัน โดยคิดค่าใช้จ่ายรวมทุกอย่างในลักษณะเหมาจ่ายต่อคนต่อวัน อาจมีการกำหนดราคาที่แตกต่างกันได้ตามลักษณะการจัดที่พักในฟาร์มสเตย์และวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้ การกำหนดราคาที่สูงขึ้นอาจมีรูปแบบ/กิจกรรมการจัดการฟาร์มสเตย์เพิ่มเติมเพื่อให้ ลูกคารู้สึกถึงความแตกต่างในแต่ละระดับราคา ส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัด จำหน่ายนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแนะนำ ดังนั้นช่องทางการจัดจำหน่ายอาจติดต่อให้ข้อมูลการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ผ่านหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงเรียน ชมรม บริษัท บริษัทนำเที่ยว เครือข่ายการท่องเที่ยว อาจเพิ่มเติมช่องทางการจัด จำหน่ายโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ส่วนประสมทาง การตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดควรจัดทำแผ่นพับ จดนิทรรศการท่องเที่ยว และบรรจุข้อมูล รายการการท่องเที่ยวร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง และควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ผ่านหน่วยงานต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ บริษัท โรงแรม ห้างร้าน สมาคมต่างๆ เป็นต้น

บทสรุป

ในส่วนของผลการวิจัยเกี่ยวกับอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากซึ่งกระตุ้นให้ความต้องการและเป็นการใช้ช่องทางนี้เป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลทางการตลาดให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป ซึ่งจากการตอบแบบสอบถามนักท่องเที่ยวให้ข้อมูลว่าเคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมา ก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วยเสน่ห์ของการท่องเที่ยวในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงาม ไม่ทำลายธรรมชาติ ในบรรยากาศที่อบอุ่น และเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้ สำหรับการประเมินศักยภาพและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดการฟาร์มสเตย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีทั้งในด้านบรรยากาศที่สวยงามรอบๆ ที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านส่วนประสมทางการตลาด

ในส่วนของผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏว่าเกณฑ์ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวสามลำดับแรก คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นการแนะนำจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว รองลงมาเป็นการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านอัตราค่าบริการต่อวันในการท่องเที่ยวและจำนวนวันพำนักต่อครั้งจึงควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ข้างต้นในการเปลี่ยนแปลงนโยบายการท่องเที่ยวในการประกอบการท่องเที่ยวของตน ซึ่งทั้งอัตราค่าบริการต่อวันและระยะเวลาการพำนักต่อครั้งย่อมส่งผลโดยตรงต่อรายได้ในการประกอบการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในด้านอุปทานหรือการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นักท่องเที่ยวควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพอากาศของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์

แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะเวลา ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ และมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และมีกิจกรรมการสันตนาการ/รื่นเริง จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม ได้แก่ สนิมานะฟาร์มสเตย์ และเคียงเลนบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดรับกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพัก อีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คุ้มกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าหากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยเพิ่มจุดท่องเที่ยวที่ใกล้กับอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุยซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

จากการศึกษาอุปสงค์ อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากแก่นักท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป และแม้กระทั่งผู้ที่เคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมาก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย เส้นหนของการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงามและอนุรักษ์ธรรมชาติ ในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้ เพื่อการสร้างและการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์การท่องเที่ยวของชาวต่างชาติของการท่องเที่ยว
ฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 2) ควรศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์การท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัด
สุราษฎร์ธานี โดยเจาะกลุ่มเป้าหมายชาวไทยที่มีศักยภาพสูง (กำลังซื้อสูง)
- 3) ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดโปรแกรมทัวร์ที่เหมาะสมสำหรับแหล่ง
ท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวบ้านดอน และพื้นที่อื่นๆ (ยกเว้นเกาะสมุย) ภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: ABTC/ATS/00019

ชื่อโครงการ: การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
กรณีศึกษา : พื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ชื่อนักวิจัย: วรณวิชนี ทองอินทราช ภัทรวดี อินทป็นดี และปิยตา นวลละออง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

E-mail Address: wanwic@hotmail.com ppatha77@hotmail.com ppiyata@hotmail.com

ระยะเวลาโครงการ: 1 กันยายน พ.ศ. 2550 – 30 เมษายน พ.ศ. 2551

ในการศึกษาวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลจากการวิจัยจะจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัย มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามและทำการ Pre-test กับกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จำนวน 30 ตัวอย่างและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์กับกลุ่มตัวอย่างฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-4 มาเรียบเรียง วิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

ในด้านอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการตอบแบบสอบถามนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก และจะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่าแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวคือการพักผ่อนหย่อนใจกับเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว สำหรับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏว่าเกณฑ์ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวสามลำดับแรก คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตอบว่า เป็นการแนะนำจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว รองลงมาเป็นการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการต้องนำมาพิจารณาหากมีการกำหนดนโยบายต่างๆ ในการประกอบธุรกิจ

ในด้านอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากสำรวจพบว่า มีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการทำประมงและไม่เคยทำฟาร์มประมงมาก่อน เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดคล้องกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพัก อีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยว การสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คุ้มกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง

เสน่ห์ของการท่องเที่ยวในทัศนะของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ได้ชมธรรมชาติที่สวยงามและเป็นการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ธรรมชาติ ในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นที่กันเองซึ่งผู้ประกอบการและชุมชนจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้ และการศึกษาในครั้งนี้ทำให้มีบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบนฐานข้อมูลทั้งอุปสงค์และอุปทาน ก่อให้เกิดความยั่งยืนในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรตลอดไป

ABSTRACT

Project Code: ABTC/ATS/00019

Project Title: An Analysis of Demand and Supply of Agro Tourism :
Case Study in Ban Don Gulf, Suratthani Province

Investigators: Tongintarad W., Intapuntee P., Nonlaoang P.
Suratthani Rajabhat University

E-mail Address: wanwic@hotmail.com ppatha77@hotmail.com ppiyata@hotmail.com

Project Duration: 1 September 2007 – 30 May 2008

The purposes of this research were: 1) to examine the agro tourism demand in Ban Don Gulf, Suratthani Province 2) to examine the agro tourism supply in Ban Don Gulf, Suratthani Province 3) to compare between the demand and the supply of agro tourism in Ban Don Gulf, Suratthani Province and 4) to investigate the ways to enhance the development of agro tourism in Ban Don Gulf, Suratthani Province. The research instruments were questionnaire and deep-interview. The tourism former was administered with 400 questionnaires and deep-interview selected 30 samples. The tourism suppliers former was administered 2 firms with deep-interview . The collected data were analyzed by using the frequency and percentage.

The findings were as follows:

In terms of the agro tourism demand in Ban Don Gulf, Suratthani Province. The tourist respondents had gone to travel at the first time. They decided to visit this place again and would suggest everybody to travel this place. The main purpose for their traveling was to relax and to have a journey with friend or their group. The general factors that influences their decision to choose the tourism site were the security, the beauty of the site and the facility. The important factors that influences their decision to travel at farm stay were the suggestion from their group and the sightseeing the beauty of the site. The tourism former should consider all of factor when set up business policies.

In terms of the agro tourism supply in Ban Don Gulf, Suratthani Province. This study focused in the farm stay tourism. It founded 2 firms concerning in Ban Don Gulf, Suratthani Province. All of them made agree together with the difficult to manage the farm stay without the fishery knowledgement and never had done formerly business. They concerned such as The Tourism Authority of Thailand and other public sector may help organize the infrastructure, the public relations, certain rules regulating the use of the farm stay tourism should set up clearly. The impact of all may help to make volume of sale in this business because it had the high investment.

In the opinion from the tourism former and the tourism suppliers former, the impressibility in this place were the friendliness, the identity of locality, the sightseeing, the learning the way of life and the green environmental tourism.

Finally, a study on the effect tourism has on the agro tourism should pave ways for sustainable tourism in the future.

Keywords: the agro tourism demand , the agro tourism supply , agro tourism, Ban Don Gulf Suratthani Province

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ป
ABSTRACT	พ
สารบัญ	ภ
บทที่ 1 บทนำ	
บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
คำถามการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	5
ผลที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
แนวทางการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์.....	8
สรุป.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
บทนำ.....	9
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	9
อุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว.....	12
อุปทานและปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานการท่องเที่ยว.....	19
การวางแผน การจัดการ และพัฒนาการท่องเที่ยว.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
สรุป.....	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
บทนำ.....	30
ระเบียบวิธีวิจัย.....	30
สรุป.....	37
บทที่ 4 ผลการศึกษาและการอภิปรายผล	
บทนำ.....	38
ผลการศึกษา.....	39
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้	61
สรุป.....	61
บทที่ 5 บทสรุป	
บทนำ.....	65
สรุปผลการวิจัย.....	71
ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้	91
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป.....	91
สรุป.....	91
บรรณานุกรม.....	93
ภาคผนวก.....	95
ภาคผนวก ก บทควมวิจัย.....	96
ภาคผนวก ข กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์	100
ภาคผนวก ค ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์กิจกรรมที่วางแผนไว้และกิจกรรมที่.....	115
ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ	
ภาคผนวก ง ตัวอย่างแบบสอบถาม /แบบสัมภาษณ์.....	120
ภาคผนวก ฉ ภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย.....	135
ภาคผนวก ช ประวัติคณะผู้วิจัย.....	143

บทที่ 1

บทนำ

1.1 บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร(Agro-Tourism) มีลักษณะเด่น คือ การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ วิธีการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่มีการผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนไปถึงการที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนเกษตรเพื่อการเรียนรู้และศึกษาหาประสบการณ์ความรู้ในเรื่องของการเกษตรกรรม นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เนื้อหาอื่นใดนี้คือการได้หวนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาควิชาภูมิคุ้มกันกับอาชีพเกษตรกรรม จากฐานของแผ่นดินไทยที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าภายใต้แนวคิด ปรัชญา องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทย ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ชนบทธรรมนิยม วัฒนธรรมนิยม ประเพณี รูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลาย รวมทั้งวิถีดั้งเดิมจนถึงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงามบริหารจัดการโดยเกษตรกรหรือชุมชน

1.2 หลักการและเหตุผล

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ของประเทศไทย ได้กำหนดให้คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม ตามพันธกิจแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 กำหนดให้มีการปรับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และนวัตกรรม โดยใช้จุดแข็งของความหลากหลายทางชีวภาพและเอกลักษณ์ความเป็นไทย พร้อมกับการพัฒนาศักยภาพของคนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาและได้รับผลจากการพัฒนาที่เป็นธรรม และเพื่อให้การบริหารจัดการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงกำหนดให้"คน"เป็นจุดมุ่งหมายหลักในการบริหารประเทศส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ได้กลายมาเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการสร้างรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศอยู่ในอันดับสูงโดยตลอดมา และประเทศไทยได้รับการยอมรับให้เป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียที่ประสบ

ความสำเร็จจนกลายเป็นแบบอย่างของหลายประเทศ สำหรับด้านประชากร ถึงแม้ว่าประเทศไทย จะก้าวเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมแล้วก็ตาม แต่ในสังคมชนบทประชากรส่วนใหญ่ยังคงยึดอาชีพ เกษตรกรรมอยู่ ดังนั้น การเกษตรกรรมจึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการท่องเที่ยวและเป็นอาชีพ หนึ่งที่ได้รับความนิยมจากสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันน้อยที่สุด ประกอบกับแนวคิดตาม พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัว การเกษตรกรรมจึงเป็นที่น่าสนใจมีการคิดค้น นำเอาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศจัดกิจกรรมรูปแบบการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจและเกิดความต้องเดินทางท่องเที่ยว เพื่อขยายเส้นทาง การท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นสู่ผู้ประกอบการต่าง ๆ โดยพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่ หนึ่งที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว และเป็นรูปแบบการเดินทางแบบใหม่ จึงได้เกิดการ ท่องเที่ยวในลักษณะทัวร์เกษตร หรือเกษตรสัญจร ทั้งในลักษณะการเดินทางทัศนศึกษาหาความรู้ ในพื้นที่เกษตรกรรม

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย(ททท.) จัดกิจกรรม Amazing Thailand โดยร่วมกับ กรมส่งเสริมการเกษตรให้มีกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ซึ่งกิจกรรมหนึ่งในนั้น คือ การเกษตรไทย Amazing Agricultural Heritage และสามารถแก้ไขปัญหาการว่างงานของคนในชนบท อันเนื่องมาจากสภาวะเศรษฐกิจของประเทศและเป็นการกระจายรายได้อีกทางหนึ่ง จากความสำเร็จดังกล่าว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและกรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้มีนโยบาย ให้ทุกจังหวัดจัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรขึ้น โดยยึดแนวการจัดกิจกรรมเพิ่มคุณค่าและ คุณภาพ (Value Added) ในแต่ละกิจกรรม เสริมเส้นทางทางการท่องเที่ยวให้เป็นกิจกรรมที่ยั่งยืน ซึ่งได้กำหนดให้มีรูปแบบทรัพยากรท่องเที่ยวเกษตร 3 ประเภทที่สามารถดึงดูดความสนใจของ นักท่องเที่ยวได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทเฉพาะรายบุคคลหรือรายกิจกรรม และแหล่งท่องเที่ยวประเภท เทศกาลหรือปรากฏการณ์ ซึ่งแนวคิดในเรื่องการนำทรัพยากรการเกษตรมาใช้เป็นทรัพยากร ทางการท่องเที่ยวนั้น ได้เกิดขึ้นมานานแล้วในต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นแนวคิดในเรื่อง Agro-tourism, Farm Stay, Home Stay สำหรับประเทศไทยแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีการ ดำเนินงานอยู่บ้าง แต่ยังขาดการพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวที่มีความแปลกใหม่ เพื่อเสนอขาย แก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางการเกษตรจึงเป็นทางเลือกใหม่ของ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยควรมีการเร่งรัดพัฒนาทรัพยากรด้านการเกษตร ที่มีอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism)

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-Tourism) มีลักษณะเด่น คือ การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ วิธีการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่มีการผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนไปถึงการทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนเกษตรเพื่อการเรียนรู้และศึกษาหาประสบการณ์ความรู้ในเรื่องของการเกษตรกรรม นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เนื้อหาอื่นใดนี้คือการได้หวนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาควิชาภูมิคุ้มกันอาชีพเกษตรกรรม รากฐานของแผ่นดินไทยที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าภายใต้แนวคิด ปรัชญา องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทย ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบทชนบทธรรมนิยม วัฒนธรรมนิยม ประเพณี รูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลาย รวมทั้งวิถีดั้งเดิมจนถึงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงามบริหารจัดการโดยเกษตรกรหรือชุมชน ความประทับใจที่เกิดจากการได้ชม ชิม ชื้อผลิตภัณฑ์ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์แก่ผู้มาท่องเที่ยว ทั้งยังส่งผลให้เกิดรายได้แก่ชุมชน จากการจำหน่ายผลผลิตการเกษตร ผลิตภัณฑ์แปรรูป ค่าตอบแทนจากการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว มีการคิดค้นนำเอาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศ จัดกิจกรรม จัดรูปแบบทางการท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจและอยากเดินทางไปเที่ยว เพื่อขยายเส้นทางทางการท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นผู้ประกอบการ

เศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานีส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 37 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด และนอกจากนี้ภาคอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้แก่จังหวัด คือ การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวของจังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยเหตุนี้จังหวัดสุราษฎร์ธานีจึงมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาว่า “สุราษฎร์ธานีเป็นศูนย์กลางการเกษตรครบวงจร ผู้นำการท่องเที่ยวเชิงคุณภาพที่ยั่งยืนในภูมิภาค เป็นเมืองน่าอยู่ และเป็นแหล่งศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรม” ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นแนวทางหรือทางเลือกหนึ่งที่จะก่อให้เกิดโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการเกษตรไปพร้อม ๆ กัน จากข้อมูลผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดสุราษฎร์ธานีในเขตอำเภอเมืองและอำเภอเกาะสมุย ปี พ.ศ.2547 ซึ่งเป็นสถิตินักท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคใต้ เขต 5 พบว่า มีจำนวนผู้มาเยี่ยมชมเยือนทั้งนักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศรวม 1,732,263 คน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเท่ากับ 2,632.58 บาท ทำรายได้ให้กับจังหวัดสุราษฎร์ธานีรวม 13,832.18 ล้านบาท จากข้อมูลข้างต้นหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นการสร้างรายได้และสร้างมูลค่าที่สูงขึ้นให้กับท้องถิ่นในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำหรับการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้บริการ หากขาดการวางแผน แนวทางการพัฒนา การวางแผนและการจัดการที่ดีอาจมีข้อเสียตามมาได้ และประการที่สำคัญที่ควรคำนึงถึง คือ ศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งในแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกัน หากไม่มีการพัฒนาในทิศทางที่ถูกต้อง อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้น เป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป้าหมายในการอนุรักษ์คุณค่าและความสวยงามทางธรรมชาติเอาไว้ ต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและชุมชน นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกรและชุมชน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเกษตรให้มีความยั่งยืนตลอดไป

1.3 วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- 1.3.1 เพื่อศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 1.3.2 เพื่อศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 1.3.3 เพื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 1.3.4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.4 คำถามการวิจัย

- 1.4.1 อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร
- 1.4.2 ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร
- 1.4.3 อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

1.4.4 เปรียบเทียบอุปสงค์อุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน เป็นอย่างไร

1.4.5 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทานในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

อุปสงค์การท่องเที่ยว หมายถึง ความคาดหวัง(ความต้องการ) ต่อการจัดบริการการท่องเที่ยว พุทธิกรรมนักท่องเที่ยว และความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว หมายถึง เกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

อุปทานการท่องเที่ยว หมายถึง ความต้องการขายผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวและศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังฟาร์มสเตย์ ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อชื่นชมความสวยงาม มีความเพลิดเพลินในกระบวนการทางทะเล วิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น และการประกอบอาชีพประมงและฟาร์มของชุมชนในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้รับความรู้ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจเกี่ยวกับ

การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศึกษาศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจะทำการศึกษาเป็นระยะเวลา 8 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2550 ถึง วันที่ 30 เมษายน 2551 โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยเป็นดังนี้

1.6.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.6.1.1 ประชากร

ประชากรมี 2 ส่วน คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.6.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

คณะผู้วิจัยกำหนดให้ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นจำนวน 400 ตัวอย่าง และผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม

1.6.2 ตัวแปรที่ศึกษา

1.6.2.1 ตัวแปรอิสระ คือ

อุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.6.2.2 ตัวแปรตาม คือ

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.6.3 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อศึกษาแนวทาง

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1.8.1 ทราบถึงอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และทราบถึงอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แล้วทำการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.8.2 จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.9 แนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาอุปสงค์ อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.จังหวัดสุราษฎร์ธานี) และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งช่วยยกระดับภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

1.10 สรุป

การศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วทำการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยว ทำให้สามารถกำหนดเป็นคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเป็นข้อมูลที่มีส่วนช่วยในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในลักษณะการจัดทำฟาร์มสเตย์ หากแหล่งท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาขึ้นโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากทั้งนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ อาจมีส่วนช่วยให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นการสร้างรายได้และสร้างมูลค่าที่สูงขึ้นให้กับท้องถิ่น การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้กับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 บทนำ

การศึกษาเรื่องการวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น ดังนี้

2.1.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- 2.1.1.1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 2.1.1.2) อุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว
- 2.1.1.3) อุปทานและปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานการท่องเที่ยว
- 2.1.1.4) การวางแผน การจัดการ และพัฒนาการท่องเที่ยว

2.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2 ทบทวนวรรณกรรม

2.2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2545) กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินใจในสวนเกษตร ได้รับความรู้ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวเกษตร (2544) ได้สรุปความหมายของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีการทำกิจกรรมทางการเกษตรที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เกิดการไปเยือน หรือไปเที่ยวชม ซึ่งพอจะแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวเกษตรประเภทชุมชน/หมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร เป็นการดำเนินการร่วมกันของสมาชิกเกษตรในหมู่บ้าน มีทั้งประเภทที่พักค้างในหมู่บ้าน หรือ ประเภทระยะสั้น (1 วัน) ซึ่งในแต่ละจุดจะมีลักษณะเด่นเป็นการเฉพาะเจาะจง เช่น หมู่บ้านทำนา

หมู่บ้านไม้ผล ฯลฯ ซึ่งนอกจากจะมีกิจกรรมเด่นแล้ว ยังมีกิจกรรมอื่นๆ ที่น่าสนใจประกอบในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวด้วย

2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทเฉพาะรายบุคคลหรือรายกิจกรรมเป็นจุดท่องเที่ยวเกษตรที่เป็นสวนหรือไร่เกษตรรายหนึ่ง โดยเฉพาะส่วนใหญ่เป็นสวนเกษตรที่มีความเจริญก้าวหน้าในการปลูกพืชเฉพาะ เช่น สวนเงาะ สวนทุเรียน ฯลฯ หรือ สินค้าหัตถกรรมของกลุ่มแม่บ้านเกษตรมาจัดวางจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว

3) แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์ เป็นลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่มีการจัดงานเทศกาล หรือ งานมหกรรมทางด้านการเกษตรที่น่าสนใจ เช่น ฟุ่่งทานตะวัน ฟุ่่งดอกกระเจียว ฯลฯ

สำหรับภาคใต้ของไทยมีทรัพยากรทางทะเลที่อุดมสมบูรณ์ อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ถือเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการทำเกษตร ทำการประมงแล้ว ลักษณะทางภูมิศาสตร์ทางทะเลและการสร้างที่พักกลางทะเลของชาวประมงยังสามารถสร้างผลพลอยได้ให้กับเกษตรกรได้ โดยการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรภายใต้ทรัพยากรของชุมชนเองที่มีความอุดมสมบูรณ์ ถือเป็นรายได้อีกทางหนึ่งหากมีศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอีกด้วย

ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังนับว่าเป็นลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นการผสมผสานระหว่างทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความงดงาม มีความหลากหลาย และมีความเป็นเอกลักษณ์ตามวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นนั้น รวมทั้งสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมารับรองบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอีกด้วย

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

วรรณา ศิลปะอาชา และคณะ (2545) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ 6 ประการ คือ

1) เป็นแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น คือ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ธรรมชาติที่มีลักษณะของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเฉพาะ

2) เกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม หมายถึง กิจกรรมทางการท่องเที่ยวของมนุษย์ นอกจากจะเกี่ยวพันกับธรรมชาติแล้ว ยังเกี่ยวพันโยงใยกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตัวมนุษย์เอง สัตว์ หรือพืชด้วย ดังนั้น การเดินทางท่องเที่ยว เช่น การเดินป่าในพื้นที่บางแห่ง ซึ่งแม้จะเป็นแหล่งธรรมชาติ แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีผู้คนอาศัยเป็นชุมชน เป็นหมู่บ้านที่มีวัฒนธรรมพื้นถิ่นน่าสนใจ การเดินทางท่องเที่ยวไปในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาตินั้นๆ จะทำให้

นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสแวะเยี่ยมชมและได้รับประสบการณ์หรือได้สัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนหรือหมู่บ้านนั้นด้วย

3) มีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างมีระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวมีการจัดการทั้งในเรื่องของการรักษาความสะอาด การกำจัดขยะอย่างมีระบบ และการจัดการน้ำเสีย เป็นต้น ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้มีคุณค่าและมีคุณภาพยั่งยืน ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องในที่นี้ หมายรวมถึง เจ้าของสถานที่ท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว/ตัวแทนจำหน่ายบริการทางการท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และนักท่องเที่ยว ทุกฝ่ายจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันในการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

4) มีการจัดการด้านการให้ความรู้ กล่าวคือ เป็นการจัดการเพื่อให้ความรู้เรื่องธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดทำป้ายสื่อความหมายและจัดทำคู่มือศึกษาธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้และความเข้าใจในเรื่องทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น

5) มีความรับผิดชอบโดยผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความรับผิดชอบตามหลักการของแผนแม่บทการจัดการสิ่งแวดล้อมของโลก และรัฐธรรมนูญของไทยโดยให้โอกาสแก่ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการ ดำเนินการร่วมกัน และร่วมรับประโยชน์อย่างเสมอภาค

6) นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินและความประทับใจรวมถึงความรู้และประสบการณ์ กล่าวคือ นักท่องเที่ยวควรเพลิดเพลิน ประทับใจ ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการเดินทางท่องเที่ยวไปในพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะได้สัมผัสและได้รับประสบการณ์ขณะท่องเที่ยว ได้ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตลอดจนได้เยี่ยมชมและเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนในพื้นที่

ประเภทของทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

1) กลุ่มทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งมีความหลากหลาย มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น สภาพแบ่งแยกได้ตามสภาพได้ 2 กลุ่มย่อย ดังนี้

1.1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางบก ซึ่งมีระบบนิเวศเป็นป่าบก เช่น ป่าดิบชื้น ป่าดิบแล้ง และป่าสน เป็นต้น และมีสิ่งอื่นๆ ที่น่าสนใจเป็นองค์ประกอบ เช่น น้ำตก ถ้ำ ลำห้วย สัตว์ป่า ภูเขา เป็นต้น รูปแบบหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางบก เช่น การเดินป่าศึกษาระบบนิเวศทางบก การขี่ม้า การร่วมกิจกรรมเรียนรู้พฤติกรรมของคนในชุมชน เป็นต้น อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวทุกคนจะมีกิจกรรมเช่นที่กล่าวข้างต้น นักท่องเที่ยวบางคนอาจ

ทำกิจกรรมเพียงบางส่วนหรือบางอย่างเท่านั้น ซึ่งอาจเรียกว่า เป็นกิจกรรมกึ่งนิเวศ เช่น การถ่ายรูปสัตว์ป่า เป็นต้น นักท่องเที่ยวบางคนอาจมีกิจกรรมเพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อน และชมความงาม เช่น การชมทิวทัศน์และการพักผ่อนปิกนิก เป็นต้น

1.2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล ประกอบด้วย ทรัพยากรชายฝั่งทะเล เกาะแก่ง ทั้งนี้ อาจรวมถึงพื้นที่รอยต่อ เช่น ป่าชายเลน พื้นที่ลุ่มน้ำชายฝั่ง องค์ประกอบที่น่าสนใจของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มนี้ เช่น แนวปะการัง ภูเขาทะเล สัตว์ทะเล ชายเลน รวมถึงวิถีชีวิตของชาวประมงหรือชาวเล เป็นต้น รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล เช่น การพายเรือแคนูและคายัค การศึกษาระบบนิเวศในน้ำทะเล การล่องแพ การดำน้ำดูปะการังทั้งดำน้ำตื้นและดำน้ำลึก การร่วมกิจกรรมเพื่อความเพลิดเพลิน พักผ่อน และชมความงาม เช่น การล่องเรือชมทิวทัศน์ การเล่นเรือใบ การเล่นน้ำและการว่ายน้ำ เป็นต้น

2) กลุ่มสิ่งที่ถูกสร้างหรือพัฒนาขึ้นมาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น สถานที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สาธารณูปโภค และรายการนำเที่ยว เป็นต้น

2) อุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว

อุปสงค์การท่องเที่ยว

ชยามภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532) กล่าวถึงอุปสงค์การท่องเที่ยวว่า หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปใช้บริการยังสถานที่ท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความต้องการมีความสามารถและมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการที่กำหนดไว้ในเวลานั้นด้วย

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา(2548) กล่าวว่า อุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง ปริมาณของนักท่องเที่ยวที่ต้องการใช้บริการของนักท่องเที่ยวและสามารถทำการซื้อได้ ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ณ ระดับอัตราค่าบริการต่าง ๆ กัน จะเห็นได้ว่าอุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นต้องประกอบด้วย 2 สิ่งคู่กันไป คือ มีความต้องการบริการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และมีอำนาจซื้อด้วย ซึ่งตามกฎแห่งอุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณบริหารของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับอัตราค่าบริการไว้ว่า ปริมาณนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยอมผันแปรเป็นปฏิภาคส่วนกลับกับอัตราค่าบริการของมันเสมอ หมายความว่า ถ้าอัตราค่าบริการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวลดลง ปริมาณของนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้น แต่ถ้าอัตราค่าบริการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ปริมาณของนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะลดลง เช่น บริษัทนำเที่ยวแห่งหนึ่งจัดบริการนำเที่ยว เส้นทางกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ในอัตราค่าบริการเหมาจ่ายคนละ 2,000 บาทปรากฏว่านักท่องเที่ยวไปกับ

บริษัทนำเที่ยวนี้ 100 คน ถ้าหากบริษัทนำเที่ยวนี้ลดอัตราค่าบริการเหมาจ่ายลงเหลือคนละ 1,500 บาท ก็จะมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวเกี่ยวกับบริษัทนำเที่ยวนี้เพิ่มขึ้นเป็น 120 คน เพราะบางคนเห็นว่าอัตราค่าบริการถูก ควรจะไปท่องเที่ยว แต่ถ้าหากบริษัทนำเที่ยวเพิ่มอัตราค่าบริการเหมาจ่ายเป็น 2,500 บาท ก็จะมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวเกี่ยวกับบริษัท นำเที่ยวนี้ลดลงเหลือ 80 คน เพราะบางคนเห็นว่าอัตราค่าบริการแพง จึงไม่อยากจะไปท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้อุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปมีอยู่ 13 ปัจจัย ได้แก่

1) ความเจริญทางเศรษฐกิจ ในช่วงเศรษฐกิจเจริญรุ่งเรือง การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจะมีมาก ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเจริญขึ้น บริษัทต่าง ๆ อาจจัดกรุ๊ปทัวร์สำหรับให้พนักงานของตนไปท่องเที่ยวในที่ต่าง ๆ แต่ในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำธุรกิจประสบปัญหา การท่องเที่ยวก็พลอยซบเซาเพราะมีนักท่องเที่ยวเดินทางน้อยลง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็ลดลงตามด้วย

2) การเพิ่มขึ้นของรายได้ที่ใช้จ่ายได้ของนักท่องเที่ยว เมื่อนักท่องเที่ยวมีรายได้ที่ใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ก็จะมีเงินเหลือเก็บไว้ท่องเที่ยว ถ้าเก็บเงินได้น้อยก็อาจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวใกล้ ๆ ถ้าเก็บเงินได้มากก็อยากท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวไกลออกไป ซึ่งมีผลทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

3) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว หากแหล่งท่องเที่ยวใดมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวสูง ก็จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวน้อย หากแหล่งท่องเที่ยวใดมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวต่ำ ก็จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยวมาก ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวประเภทมวลชนมีมากกว่านักท่องเที่ยวประเภทหรูหรา

4) รสนิยมของนักท่องเที่ยว ถ้าประเทศใดที่ประชาชนมีรสนิยมชอบการท่องเที่ยวก็จะทำให้มีการท่องเที่ยวมาก ถ้าประเทศใดที่ประชาชนไม่นิยมการท่องเที่ยว ก็จะทำให้การท่องเที่ยวมีน้อยลง

5) ทัศนียภาพ เป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่มีผลต่อการท่องเที่ยว เมื่อประเทศใดมีประชาชนที่ชอบท่องเที่ยวมาก ก็จะเกิดทัศนียภาพหรือเกิดการชักจูงกัน ทำให้มีการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

6) การกระจายตัวของประชากรทางภูมิศาสตร์ ประเทศใดมีญาติมิตรกระจายตัวไปอยู่ที่ต่าง ๆ มาก ย่อมมีการเดินทางไปมาหาสู่กันมาก ก็จะเกิดการเดินทางท่องเที่ยวมาก

7) เวลาว่าง นับเป็นปัจจัยอีกตัวหนึ่งที่มีผลต่อการท่องเที่ยว คนเราจะเดินทางท่องเที่ยวได้ ก็ต้องมีเวลาว่าง ยังมีเวลาว่างมาก ก็ยังมีโอกาสท่องเที่ยวได้มาก

8) การพัฒนาหรือสร้างแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมหรือสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ หรือค้นพบแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ล้วนเป็นปัจจัยให้การท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

9) ฤดูกาลท่องเที่ยว เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงฤดูกาลในแต่ละประเทศ ทำให้คนต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อหนีฤดูกาลที่ไม่เหมาะสม ย่อมส่งผลให้เกิดการเพิ่มอุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นอกจากนี้ฤดูกาลท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะสิ่งดึงดูดใจ ความยากลำบากในการขนส่ง ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวด้วย

10) การศึกษา เมื่อมีการขยายตัวของการศึกษาและโครงสร้างทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงช่วยให้คนมีการศึกษาสูงขึ้น และได้เรียนรู้เรื่องราวของสังคมอื่น จะทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น จึงมีการเดินทางท่องเที่ยวกันมาก นอกจากนี้โครงสร้างทางสังคมใหม่ที่ให้สตรีมีอิสระในการเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างเสรี ย่อมทำให้อุปสงค์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นด้วย

11) สื่อมวลชน เมื่อมีการพัฒนาทางเทคโนโลยีด้านสื่อมวลชน ช่วยให้การโฆษณาเผยแพร่ข่าวสารการท่องเที่ยวของสื่อมวลชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

12) การตลาดท่องเที่ยว เมื่อมีการพัฒนาระบบการตลาดท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ย่อมช่วยให้การจำหน่ายบริการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถึงมือนักท่องเที่ยวสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น เช่น ระบบการเดินทางก่อนผ่อนชำระภายหลัง หรือระบบการส่งข่าวสารถึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น ก็มีผลทำให้อุปสงค์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขยายตัวเพิ่มขึ้นนอกจากนั้นยังมีการร่วมมือทางการตลาดระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวทั้งแนวตั้งและแนวนอนในการจัดทำเอกสารนำเที่ยวรายการต่าง ๆ เผยแพร่โฆษณาร่วมกัน ก็ยังทำให้อุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นด้วย

13) นโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของรัฐ ปัจจุบันรัฐบาลของประเทศต่างๆ ได้มีนโยบายที่จะส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของตนให้เจริญก้าวหน้า เช่น การอำนวยความสะดวกในการเข้า-ออกประเทศ การอำนวยความสะดวกในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การอนุญาตให้เข้าชมสถานที่สำคัญ ๆ ของทางราชการ การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว การส่งเสริมสนับสนุนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ประเภทของอุปสงค์การท่องเที่ยว

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532) ยังกล่าวถึง การจัดแบ่งประเภทของอุปสงค์ว่า สามารถแบ่งได้เป็น 4 เกณฑ์ ดังนี้

1) เกณฑ์ลักษณะการจัดการเดินทาง

1.1) การเดินทางแบบเหมาจ่าย อุปทานและค่าบริการสำหรับอุปสงค์ลักษณะนี้ จะถูกกำหนดออกมาเป็นรายการนำเที่ยวที่แน่นอน ราคาหน้าเที่ยวตายตัว

1.2) การเดินทางเป็นหมู่คณะเอกเทศ ซึ่งคณะนักท่องเที่ยวจะกำหนดรายการนำเที่ยวเอง ผู้เดินทางจะร่วมกับรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและมักรู้จักสนิทสนมกันมาก่อน

1.3) การเดินทางแบบอิสระ จะเป็นลักษณะของการออกเดินทางท่องเที่ยวเองโดย อาจมีหรือไม่มีรายการท่องเที่ยวที่แน่นอน แต่จะท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ใช้บริการการท่องเที่ยวที่มีในท้องถิ่นนั้นๆ

1.4) การเดินทางแบบบุกเบิกพบเจอ นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวประเภทนี้จะเดินทางเข้าไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่ยังไม่มีใครไปถึง เข้าไปอยู่อาศัยและใช้ชีวิตเช่นชาวบ้าน จะไม่ใช้ (หรือไม่มี) สินค้าและบริการการท่องเที่ยว เช่น อาศัยพักตามบ้านของชาวบ้านหุงหาอาหารรับประทานเองจากอาหารที่ซื้อได้ในท้องถิ่น

2) เกณฑ์จากพาหนะเดินทาง อาจแบ่งออกเป็นอุปสงค์การท่องเที่ยวทางเรือ ทางอากาศ ทางรถยนต์ ทางรถไฟ เป็นต้น

3) เกณฑ์จากการพิจารณาอาณาเขต อาจแบ่งออกเป็นอุปสงค์การท่องเที่ยวในประเทศ หรือ การเดินทางระหว่างประเทศ

4) เกณฑ์จากวัตถุประสงค์ในการเดินทาง ได้แก่ อุปสงค์ที่เดินทางด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ กัน เช่น เพื่อการพักผ่อน เพื่อการศึกษา เพื่อศาสนา เพื่อการค้าและธุรกิจ เพื่อสุขภาพ เพื่อสังคม เป็นต้น

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

Cohen (1972) อ้างถึงในศุภลักษณ์ อัครางกูร (2548) กล่าวถึงประเภทของนักท่องเที่ยวว่ามีอยู่ด้วยกัน 4 ประเภท คือ

1) The Drifter กลุ่มนี้ชอบเดินทางไปในที่แตกต่างจากบ้านของตนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ การท่องเที่ยวต่างจากนักท่องเที่ยวส่วนมาก นั่นคือ คล้ายกับการใช้ชีวิตในแหล่งท่องเที่ยวมากกว่าการเป็นคนต่างถิ่นในพื้นที่ มักทำตัวกลมกลืนกับสังคมของคนในแหล่งท่องเที่ยวและซึมซับวัฒนธรรมต่างถิ่นได้อย่างดี

2) The explorer นักท่องเที่ยวประเภทนี้มักจัดการ การเดินทางด้วยตนเอง และค้นหา ประสบการณ์ที่แท้จริงที่มีได้จัดไว้ให้แต่นักท่องเที่ยวเท่านั้น อย่างไรก็ตาม นักท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ ยังต้องการบริการที่เหมาะสมไว้ใจได้ และสิ่งแวดล้อมที่คุ้นเคยเป็นครั้งคราว

3) The individual mass tourist ความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ คือ การขจัด ความยุ่งยากในการจัดการเดินทาง โดยการใช้บริการที่จัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว แต่อาจมี การปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของตนบ้าง สิ่งแวดล้อมส่วนมากจะอยู่กับบริการที่คุ้นเคย หรือบริการที่จัดไว้โดยเฉพาะ ดังนั้น การสัมผัสเนื้อแท้และประสบการณ์ของแหล่งท่องเที่ยวจึงน้อย

4) The organized mass tourist โดยมากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ใช้บริการ รายการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่มีบริการครบ เดินทางไปกับคณะทัวร์ มีผู้นำทัวร์ บริการทุกอย่างถูกจัดเตรียม ไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่มีน้อยมาก

แรงจูงใจในการท่องเที่ยว

Beach และ Rashed (1983) อ้างถึงในศุภลักษณ์ อัครางกูร (2548) กล่าวถึง แรงจูงใจในการท่องเที่ยวว่า แบ่งออกเป็น 4 ประเภท โดยอิงหลักความต้องการของ Maslow ว่า เกี่ยวข้องกับปัจจัยดังนี้

1) ปัจจัยด้านความต้องการรู้จักตนเอง โดยแรงจูงใจประเภทนี้จะทำให้เกิดพฤติกรรม ท่องเที่ยวแบบเรียนรู้ การค้นหา การใช้ความคิด การจินตนาการ

2) ปัจจัยด้านความต้องการทางด้านสังคม พฤติกรรมการท่องเที่ยวโดยมีเหตุผล ด้านสังคมเป็นหลัก ประกอบไปด้วยเหตุผล 2 อย่าง คือ ความต้องการเพื่อน ต้องการเป็นที่ยอมรับ และความต้องการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเหตุผลอย่างหลังนี้เป็นความต้องการที่จะเอาใจผู้อื่น

3) ปัจจัยด้านความต้องการความสำเร็จ มักเป็นผู้ที่ท่องเที่ยวแบบผจญภัยหรือ ทำกิจกรรมที่ทำให้ตนเองรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถในการบรรลุเป้าหมาย ทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งสำเร็จลุล่วงด้วยความสามารถของตน

4) ปัจจัยด้านความต้องการปลีกตัว คือ ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากสังคมหรือสิ่งที่เป็นชีวิตประจำวัน ต้องการพักผ่อนปลดปล่อยตนเองออกมาจากชีวิตสังคม

ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ศุภลักษณ์ อัครางกูร (2548) กล่าวถึงปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการท่องเที่ยว ว่าเป็นเหมือนแรงผลักดันให้เกิดความต้องการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยส่วนตัว และปัจจัย ภายนอก ปัจจัยเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ทำให้เกิดความต้องการท่องเที่ยว และทำให้เกิดการเลือก ประเภทหรือลักษณะในการท่องเที่ยว ซึ่งอาจทำให้เกิดการตัดสินใจในองค์ประกอบอื่นๆ ตามมา

เช่น แหล่งท่องเที่ยว เพื่อนเดินทาง ช่วงเวลาในการเดินทาง ที่พัก พาหนะที่ใช้ กิจกรรมระหว่าง การท่องเที่ยว ระยะเวลาการท่องเที่ยว งบประมาณในการท่องเที่ยว

1) ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1) สุขภาพ สุขภาพเป็นสิ่งแรกที่จะบอกได้ว่าความต้องการท่องเที่ยวจะเป็นจริงได้หรือไม่ สุขภาพที่กล่าวถึงนี้ หมายถึง ทั้งทางกายและทางจิต มนุษย์มีการดูแลตนเองดีขึ้น มีอาหารดี การแพทย์ก้าวหน้า ทำให้เราสามารถต่อสู้กับโรคได้มากกว่าอดีต แต่ในขณะเดียวกัน การทำงานที่เคร่งเครียดก็เป็นสิ่งบั่นทอนสุขภาพ รวมถึงสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปมลพิษที่เพิ่มสูงขึ้น โรคภัยที่เกิดขึ้นใหม่เป็นสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลโดยตรงต่อสุขภาพ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านสุขภาพก็เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเดินทาง ทั้งที่เกิดจากสุขภาพดีและสุขภาพไม่ดี ตัวอย่างของการเดินทางเพื่อการพักผ่อน หรือ การไปในสถานที่ที่เหมาะสมต่อการฟื้นฟูสุขภาพ เป็นต้น

1.2) รายได้ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวรายได้เป็นปัจจัยสำคัญ เริ่มตั้งแต่เป็นตัวกำหนดว่าการท่องเที่ยวจะเป็นจริงได้หรือไม่ จนกระทั่งถึงเป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวในการศึกษาการใช้จ่ายในการท่องเที่ยว มักใช้รายได้เป็นตัวแปรสำคัญในการคาดเดาพฤติกรรมการจ่ายของนักท่องเที่ยว ความจริงแล้วปัจจัยในส่วน สถานการณ์ส่วนบุคคล คือ รายได้ เวลาพักผ่อน ภาระงาน ภาระครอบครัว มีความสัมพันธ์กัน ทั้งสิ้นโดยมีวงจรชีวิตเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งในแต่ละช่วงชีวิต จะเกิดความขัดแย้งระหว่างเวลากับรายได้ คนหนุ่มสาวที่มีเวลาว่างมากกลับมีรายได้น้อย คนวัยกลางคนที่มีรายได้เพิ่มขึ้นกลับขาดเวลาว่างในการพักผ่อน คนชราที่กลับมามีเวลาว่างอีกครั้ง รายได้ก็ลดน้อยถอยลง

อย่างไรก็ดี นักท่องเที่ยวกลุ่มหลังเกษียณอายุเป็นกลุ่มที่จัดว่ามีเวลาว่างและรายได้มาก ในการสำรวจการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นในสหรัฐอเมริกา พบว่า รายได้ของนักท่องเที่ยวมากขึ้นในนักท่องเที่ยวที่อายุสูงขึ้น หรือกล่าวได้ว่ายิ่งอายุมากขึ้นเท่าใดรายได้ก็มากขึ้นเท่านั้น

จากยุคเกษตรกรรมที่เวลาว่างและเวลาทำงานมีเพียงเส้นบางๆ มากันถึงยุคอุตสาหกรรมที่เวลาทำงานถูกจัดเป็นตารางอย่างชัดเจน ส่งผลให้เวลาที่เหลือจากการทำงานเป็นเวลาสำหรับการพักผ่อน การเริ่มมีวันหยุดวันเสาร์-อาทิตย์ ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถพักผ่อน ซึ่งต่างจากการทำงาน 6 วันต่ออาทิตย์ ที่การท่องเที่ยวต้องเป็นแบบไปเช้า - เย็นกลับเท่านั้น

เวลาว่างในยุคสังคมหลังอุตสาหกรรมเริ่มกลับไปคล้ายกับเวลาการทำงาน ยุคเกษตรกรรม กล่าวคือ เวลาทำงานและเวลาพักผ่อนอาจเป็นช่วงเวลาเดียวกัน เทคโนโลยี

การสื่อสารเปลี่ยนรูปแบบเวลาการทำงานและวิธีการทำงาน อำนวยให้การทำงานและการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่เกิดคู่กันได้ การกำหนดวัน เวลาทำงานได้เองในงานบางประเภททำให้การท่องเที่ยวระยะสั้นมีได้บ่อยขึ้น โดยการท่องเที่ยวระยะสั้นนี้มีได้มาแทนที่การท่องเที่ยวประจำปี แต่อย่างไรก็ตาม แต่เป็นการเพิ่มจำนวนการเดินทางท่องเที่ยวต่อปี โดยการท่องเที่ยวระยะสั้นนี้มีลักษณะที่แตกต่างจากการท่องเที่ยวหลัก กล่าวคือ การท่องเที่ยวระยะสั้น (ตัวอย่างจากสหราชอาณาจักร) มีระยะเวลาไม่เกิน 4 วัน เป็นการท่องเที่ยวในประเทศ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มักอยู่ในวัยทำงาน มีช่วงอายุระหว่าง 45 – 54 ปี และมักไม่พาลูกไปด้วยในการท่องเที่ยวระยะสั้น

นอกจากปัจจัยส่วนตัวด้านสถานการณ์แล้ว ปัจจัยที่มีอิทธิพลกำหนดการท่องเที่ยวของแต่ละบุคคล รวมถึงความรู้เกี่ยวกับจุดหมายปลายทางตัวเลือกอื่นๆ และราคาของตัวเลือกในสังคมที่ข้อมูลหามาได้ง่าย แหล่งท่องเที่ยวต้องแข่งขันกันสูงขึ้น เพราะความได้เปรียบทางข้อมูลอาจลดบทบาทลง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความรู้สึกเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอสิ่งที่มีอิทธิพลในการเลือกแหล่งท่องเที่ยว อาจจะเป็นอัตราแลกเปลี่ยนหรือราคาของสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้อง

1.3) ทศนคติและการรับรู้ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลไม่แพ้กัน และมีความแตกต่างอย่างมากในแต่ละบุคคล ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยวในยุคของการก่อการร้าย ความชอบและความกลัว เป็นสิ่งที่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวพยายามปรับเปลี่ยนให้เป็นไปในแนวทางที่ต้องการ เช่น สายการบินใช้ความเข้าใจในเรื่องความกลัวการขึ้นเครื่องบิน จัดอบรมการเอาชนะความกลัวนั้น หากคนเลิกกลัวการขึ้นเครื่องบินหมายถึงการเพิ่มกลุ่มตลาด รวมถึงนักท่องเที่ยวต่างประเทศโดยเครื่องบิน

1.4) ประสบการณ์ สามารถปรับเปลี่ยนทั้งสถานการณ์ ความรู้ ทศนคติ การรับรู้ได้จากประสบการณ์การซื้อแบบมีส่วนร่วมอาจทำให้เกิดพฤติกรรมพยายามหาส่วนลดในการซื้อครั้งต่อไป อย่างไรก็ตาม แต่ละบุคคลให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ปัจจัยในแต่ละตัวไม่เท่ากัน บางปัจจัยสำคัญกว่าปัจจัยปัจจัยตัวอื่นตามทศนคติ ความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ของบุคคลนั้น และในบุคคลเดียวกันนี้เอง การให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ปัจจัยดังกล่าวยอมเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา สถานการณ์ และประสบการณ์ที่เปลี่ยนไป

2) ปัจจัยภายนอก

ปัจจัยในเป็นปัจจัยที่อยู่ในความควบคุมของบุคคลมากกว่าปัจจัยภายนอก แต่ปัจจัยทั้ง 2 ตัว มีความเกี่ยวข้องและส่งผลถึงกัน อีกทั้งประกอบกันกำหนดการท่องเที่ยว ปัจจัยภายนอกบางตัวถึงขนาดเป็นตัวกำหนดให้เกิดการท่องเที่ยวได้ แม้ว่าปัจจัยส่วนตัวจะพร้อมก็ตาม เช่น

กฎระเบียบการท่องเที่ยวระหว่างประเทศได้รับผลกระทบโดยตรงจากกฎระเบียบการเดินทางออกนอกประเทศ และการอนุญาตเข้าประเทศ ตัวอย่างเห็นได้ชัด คือ สาธารณรัฐประชาชนจีน บังคับกักกันนักท่องเที่ยวที่กำหนดการเดินทางท่องเที่ยว เป็นต้น

2.1) การเมือง เกี่ยวข้องกับกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นระเบียบเกี่ยวกับคนเข้าเมือง การขออนุญาตเข้าประเทศ การก่อการร้าย นโยบายภาษี โดยเฉพาะภาษีสนามบิน ภาษีนักท่องเที่ยว ล้วนแต่เป็นสิ่งที่มิอิทธิพลกำหนดการเดินทางท่องเที่ยว อิทธิพลของปัจจัยทางการเมืองต่อการท่องเที่ยวเห็นได้ชัดเจน ในเหตุการณ์ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 การก่อการร้ายในประเทศสหรัฐอเมริกา ทำให้ WTO ลดการประมาณการณ์การเติบโตของการท่องเที่ยวลง

2.2) เศรษฐกิจ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ จะเห็นได้ว่าการเดินทางท่องเที่ยวมากในยุคเศรษฐกิจเฟื่องฟู เกาหลีใต้เป็นประเทศที่พัฒนาเศรษฐกิจหลังสงครามเกาหลี ในปี ค.ศ. 1950 – 1953 ได้อย่างรวดเร็วจากนโยบายการส่งออก ซึ่งทำให้ประชาชนมีรายได้และกลายเป็นประเทศในเอเชียที่สร้างนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นอันดับต้นในกลุ่มประเทศเอเชีย

2.3) สังคมและวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่กำหนดการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นชนชั้นหรือ แบบแผนชีวิต ในสังคมเมืองการท่องเที่ยวเป็นเสมือนสิ่งจำเป็นในชีวิต เปลี่ยนจากทัศนคติเดิมที่เห็นว่า การท่องเที่ยวเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย WTO (1990) กล่าวว่า แนวโน้มการให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวเป็นสิทธิที่พึงมีพึงได้ของมนุษย์ทุกคนมีให้เห็นมากขึ้น โดยเฉพาะในโลกตะวันตก

2.4) กิจกรรมทางการตลาดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่งผลต่อความต้องการท่องเที่ยว บริการอำนวยความสะดวกของตัวแทนจำหน่ายหรือธุรกิจจัดนำเที่ยวถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความต้องการท่องเที่ยว หรือเปลี่ยนความต้องการภายในให้เกิดเป็นความต้องการที่แท้จริง

2.5) ข้อมูลที่มาจากแหล่งเชิงพาณิชย์ สื่อสาธารณะ หรือจากเพื่อน ครอบครัว คนรู้จัก นำหนักที่ให้กับแหล่งข้อมูลจะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล อีกทั้งสัมพันธ์กับบุคลิกภาพและรูปแบบการใช้ชีวิตของบุคคลนั้น

3) อุปทานและปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานการท่องเที่ยว

อุปทานการท่องเที่ยว

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532) กล่าวถึงอุปทานการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การเสนอขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวทุกชนิดที่เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว จะต้องจัดให้เป็นให้มีเพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นอุปทานที่ปรากฏในลักษณะที่เป็นรูปธรรมหรือ

นามธรรม หรือ สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์คิดค้นขึ้นมา อุทยานนี้เองจะดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยววันนั้นๆ

องค์ประกอบของอุทยาน แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) องค์ประกอบที่เป็นธรรมชาติ ได้แก่

1.1) ภูมิอากาศ (Climate) : ร้อน แดด แห้ง อากาศบริสุทธิ์ ฯลฯ

1.2) ลักษณะภูมิประเทศ (Land Configuration and Land Scape) : ทะเล ทราบภูเขา ทะเลสาบ แม่น้ำ ชายหาด สภาพภูมิประเทศที่มีเอกลักษณ์เด่นไม่เหมือนที่อื่น ฯลฯ

1.3) เขตหินดินป่า (The Sylvan Element) : ป่าดงดิบ ต้นไม้หายาก แหล่งพันธุ์สัตว์ ฯลฯ

1.4) พืชพันธุ์ไม้และสัตว์ท้องถิ่น (Flora and Fauna) : พืชที่มีลักษณะพิเศษ แหล่งอยู่อาศัยของนกนานาพันธุ์ แหล่งตกปลาล่าสัตว์ แหล่งชมสัตว์ป่า สวนสาธารณะ วนอุทยาน

1.5) ศูนย์เพื่อสุขภาพ (Health Center) : แหล่งนำแร่ตามธรรมชาติ แหล่งอาบโคลน น้ำพุร้อน หรือสภาพภูมิอากาศที่ช่วยรักษาโรคและบำรุงสุขภาพให้แข็งแรง สดชื่น ฯลฯ

2) องค์ประกอบที่มนุษย์สร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ

2.1) องค์ประกอบทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและศาสนา :

2.1.1) อนุสาวรีย์แห่งประวัติศาสตร์และซากของอารยธรรมในอดีต

2.1.2) แหล่งวัฒนธรรม เช่น พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ อนุสาวรีย์ ห้างสรรพสินค้า การละเล่นพื้นเมือง ฯลฯ

2.1.3) เทศกาลประเพณี การแสดงนิทรรศการ งานรื่นเริง การเฉลิมฉลอง ตระกูล พิธีกรรมทางศาสนา

2.2) กิจการสาธารณูปโภค :

2.2.1) สาธารณูปโภคเบื้องต้น เช่น น้ำประปา ไฟฟ้า ถนน ระบบกำจัดน้ำเสีย ระบบสื่อสารคมนาคมต่างๆ ฯลฯ

2.2.2) กิจกรรมอำนวยความสะดวกเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับชุมชนเจริญก้าวหน้า

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา(2548) กล่าวว่า อุปทานของการท่องเที่ยว หมายถึง ปริมาณ บริการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเต็มใจและสามารถทำการ ขายได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ณ ระดับอัตราค่าบริการต่าง ๆ กัน ตามกฎแห่งอุปทานของ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณบริการของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวกับอัตราค่าบริการไว้ว่า “ปริมาณบริการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะเสนอขาย ย่อมผันแปรเป็นปฏิภาคเดียวกันกับอัตราค่าบริการ” หมายความว่า ถ้าอัตราค่าบริการของ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวลดลง ปริมาณ บริการที่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะนำออกขาย ก็ลดลงด้วย แต่ถ้าอัตราค่าบริการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นปริมาณบริการที่ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะนำออกขายก็เพิ่มขึ้นด้วย เช่น บริษัทนำเที่ยวแห่งหนึ่งจัดบริการ นำเที่ยวกรุงเทพ – เชียงใหม่ ในอัตราค่าบริการเหมาจ่ายคนละ 2,000 บาท ปรากฏว่า บริษัทนำเที่ยวนี้มีปริมาณบริการที่จะขายให้นักท่องเที่ยวจำนวน 100 คน ถ้าหากบริษัทนำเที่ยว จำต้องลดอัตราค่าบริการเหมาจ่ายลงมาเหลือ 1,500 บาท ก็จะมีปริมาณบริการที่จะขายให้ นักท่องเที่ยวเพียง 80 คน เพราะเห็นว่าอัตรานี้ไม่คุ้มค่าเหนื่อย จึงไม่อยากจะเสนอขายมาก แต่ถ้าหากว่าบริษัทนำเที่ยวนี้สามารถเพิ่มอัตราค่าบริการเหมาจ่ายขึ้นเป็น 2,500 บาท ก็จะมี บริการที่จะขายให้นักท่องเที่ยวเพิ่มเป็น 120 คน เพราะเห็นว่า อัตราที่สูงทำให้ได้กำไรมาก จึงอยากขายมาก ๆ

ปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวทำให้อุปทานของ การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป 4 ปัจจัย คือ

1. นโยบายของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว กล่าวคือ อุปทานของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับนโยบายของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวว่าจะมี นโยบายผลิตบริการหรือลดการผลิตบริการ
2. นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว กล่าวคือ อุปทานของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ถ้ารัฐบาลมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวมาก ก็จะทำให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวมากหรือ มีอุปสงค์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาก ก็จะต้องมีอุปทานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สนองตามความต้องการมากตามไปด้วย
3. ต้นทุนการผลิตบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ถ้าผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว สามารถเลือกบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวด้วยเทคนิคการผลิตที่มีต้นทุนต่ำ ย่อมมีผลให้อัตรา

ค่าบริการต่ำลงด้วย ทำให้อุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ก็จะต้องขยายอุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มตามด้วย

4. จำนวนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ถ้าหากมีจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวมากย่อมมีการผลิตบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากด้วย ทำให้มีอุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากตาม แต่ถ้ามีจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวน้อย ย่อมมีการผลิตบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวน้อยด้วย ทำให้มีอุปทานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวน้อยตามไปด้วย

จะเห็นว่าอุปสงค์และอุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กัน โดยต้องให้อุปสงค์และอุปทานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสมดุลกัน จึงจะเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวสามารถซื้อบริการได้ตามความต้องการและเป็นที่ยอมรับ ทำให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการก็มีรายได้และกำไรจากการลงทุน

4) การวางแผน การจัดการ และพัฒนาการท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา(2548) กล่าวถึง การวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีกระบวนการสำคัญอยู่ 5 ขั้นตอน คือ

1) การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ภาพในระดับกว้างของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการพัฒนาอื่น ๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกเป็น 4 หมวดใหญ่ๆ คือ

1.1) หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ ควรประกอบด้วยข้อมูลทางกายภาพ สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพสังคม และลักษณะของประชากรในพื้นที่ ฯลฯ

1.2) หมวดทรัพยากรท่องเที่ยว ควรประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านธรรมชาติ ด้านประวัติศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

1.3) หมวดตลาดการท่องเที่ยว ควรประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยว ทรัพยากรท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โครงสร้างนักท่องเที่ยว การกระจายตัวของนักท่องเที่ยวในแต่ละเดือน และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ฯลฯ

1.4) หมวดความพร้อมด้านการท่องเที่ยว ควรประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับเส้นทางการขนส่ง โครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ฯลฯ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่ได้อบรมมา เป็นขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่ได้อบรมจากขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ซึ่งเมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนที่ 2 นี้แล้ว สามารถนำไปสู่คำตอบในแต่ละหมวด ดังต่อไปนี้

2.1) หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ ควรจะได้คำตอบว่าในพื้นที่ที่จะทำการวางแผนพัฒนามีที่ตั้งและเขตปกครองเป็นอย่างไร มีสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศเอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวหรือไม่ ในช่วงเวลาใดเหมาะสมแก่การท่องเที่ยว ประชากรในพื้นที่มีจำนวนเท่าไร มีการกระจายตัวอย่างไร มีอัตราการเพิ่มมากขึ้นน้อยเพียงไร ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอะไร และมีเศรษฐกิจดีมากขึ้นน้อยเพียงไร ฯลฯ

2.2) หมวดทรัพยากรท่องเที่ยว ควรจะได้คำตอบว่าในพื้นที่ที่จะทำการวางแผนพัฒนามีทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทใด มากน้อยแค่ไหน มีการกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างไร มีงานประเพณีหรือการเล่นใดที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ จะต้องมีการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวว่าแหล่งใดมีศักยภาพสูงสุดและควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแหล่งใดก่อนหลังอย่างไร ซึ่งการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวควรพิจารณาถึงความประทับใจของแหล่งท่องเที่ยวและความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เพื่อที่จะสามารถนำมาประเมินศักยภาพเปรียบเทียบระหว่างแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้

2.3) หมวดตลาดการท่องเที่ยว ควรจะได้รับคำตอบว่าในพื้นที่ที่จะทำการวางแผนพัฒนามีแหล่งท่องเที่ยวใดที่ได้รับความนิยมสูงสุด มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวมากเพียงไร ในเดือนใด มีนักท่องเที่ยวมากที่สุด ความแตกต่างของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดและต่ำสุดเป็นอย่างไร ตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญเป็นประเทศใด นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุเท่าไร มีรูปแบบการเดินทางเป็นอย่างไร ส่วนใหญ่จะพักค้างคืนในพื้นที่หรือไม่ อยากพักจะอยู่นานเท่าไรโดยเฉลี่ย และมีวัตถุประสงค์หลักของการเดินทางเพื่อเหตุใด ฯลฯ

2.4) หมวดความพร้อมด้านการท่องเที่ยว ควรจะได้รับคำตอบว่าในพื้นที่ที่จะทำการวางแผนพัฒนามีเส้นทางการขนส่งสะดวกมากขึ้นเพียงไร การขนส่งประเภทใดสะดวกที่สุด มีที่พักและระบบสาธารณูปโภคเพียงพอหรือไม่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยวมากขึ้นเพียงไร และมีโครงการจะปรับปรุงความพร้อมด้านการท่องเที่ยวในอนาคตหรือไม่ ฯลฯ

3) การกำหนดปัญหาทางการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนที่สืบเนื่องจาก 2 ขั้นตอนแรก เมื่อมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกำนดวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ แล้ว ผู้วางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมองเห็นภาพรวมกว้างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การกำนดปัญหาหรือการรับทราบปัญหาทางการท่องเที่ยวที่สำคัญพอสรุปได้ 9 ปัญหา ดังนี้

- 3.1) ปัญหาการพัฒนาและการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว
- 3.2) ปัญหาขาดแคลนการขนส่งที่จะไปถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 3.3) ปัญหาที่พักรวมขาดแคลนและไม่ได้มาตรฐาน
- 3.4) ปัญหาขาดการควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสะอาด
- 3.5) ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานไม่ได้มาตรฐานและไม่เพียงพอ
- 3.6) ปัญหาความปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สิน
- 3.7) ปัญหาจากภัยธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล
- 3.8) ปัญหาขาดการเผยแพร่โฆษณาและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวและจัดบริการนำเที่ยว
- 3.9) ปัญหาทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

เมื่อมีการกำหนดปัญหาทางการท่องเที่ยวแล้ว ก็ต้องมาพิจารณาถึงลำดับความสำคัญของปัญหาการท่องเที่ยวโดยใช้เกณฑ์การพิจารณา 4 ประการ คือ ขนาดของปัญหาทางการท่องเที่ยว ความร้ายแรงของปัญหาทางการท่องเที่ยว ความเร่งด่วนของปัญหาทางการท่องเที่ยว และการยอมรับปัญหาทางการท่องเที่ยว

4) การกำนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย และวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนในการวางกรอบแนวทางและทิศทางที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานทั่วไปที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ใน 3 ขั้นตอนแรก ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้จัดทำขึ้น 4 ด้าน ดังนี้

- 4.1) การกำนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นการกำนดความมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุถึงการแก้ไขปัญหาทางการท่องเที่ยว หรือ พูดอย่างง่าย ๆ ว่า การกำนดวัตถุประสงค์ก็คือการกำนดว่าจะทำอะไร
- 4.2) การกำนดเป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นการกำนดวัตถุประสงค์ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงในการแก้ไขปัญหาทางการท่องเที่ยวให้เป็นรูปธรรม

ยิ่งขึ้น โดยการกำหนดเป้าหมายไว้เป็นพื้นที่ เวลา ปริมาณ และกลุ่มชน หรือพูดง่าย ๆ ว่า การกำหนดเป้าหมายก็คือการกำหนดว่าจะทำที่ไหน ทำเมื่อไร ทำเท่าไร และทำให้ใคร

4.3) การกำหนดนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นการกำหนดหลักการปฏิบัติหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาทางการท่องเที่ยวอย่างกว้างๆ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ หรือพูดง่าย ๆ ว่าการกำหนดไว้ หรือพูดง่าย ๆ ว่าการกำหนดนโยบายก็คือการกำหนดว่าจะทำอะไรบ้าง

4.4) การกำหนดวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นการกำหนดวิธีการหรือกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาทางการท่องเที่ยว เพื่อบรรลุนโยบายที่ได้กำหนดไว้ หรือพูดง่าย ๆ ว่าการกำหนดวิธีการก็คือ การกำหนดว่าจะทำอย่างไร

5) การกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่จะต้องกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องทำเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขึ้น ซึ่งโดยกำหนดเป็นแผนงานพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและในแต่ละแผนงานก็จะประกอบด้วยโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลายๆ โครงการ แผนงานในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว อาจแบ่งได้เป็น 4 แผนงานหลัก คือ

5.1) แผนงานบำรุงรักษาและพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นแผนงานเกี่ยวกับการป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น อีกทั้งมีการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินงานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

5.2) แผนงานพัฒนาบริการท่องเที่ยว เป็นแผนงานเกี่ยวกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวให้มีระดับมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อสร้างความเป็นธรรมและก่อให้เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน

5.3) แผนงานส่งเสริมตลาดต่างประเทศ เป็นแผนงานเกี่ยวกับการส่งเสริมกิจการท่องเที่ยวไปยังต่างประเทศ เพื่อชักจูงนักท่องเที่ยวต่างประเทศให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มเติม

5.4) แผนงานปรับปรุงองค์การและประสิทธิภาพการจัดการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นแผนงานเกี่ยวกับการปรับปรุงด้านการจัดองค์การและระบบการจัดการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และการพัฒนาประเทศ

คุณลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยว

วรรณภา ศิลปะอาชา และคณะ (2545) กล่าวถึง คุณลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนั้น ควรมึลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ หรือเรียกว่า 4As คือ

1) ความดึงดูดใจ (Attraction) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือ มีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัวอันมีสาเหตุมาจาก

1.1) มีความงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดขาว แนวปะการังที่มีสีสันทสวยงาม ป่าที่มีพันธุ์ไม้นานาชาติหรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ รีสอร์ตในหุบเขา เป็นต้น

1.2) มีลักษณะของเหตุการณ์สำคัญเฉพาะกาล เช่น งานประเพณีในเทศกาลสำคัญของแต่ละท้องถิ่น การจัดขบวนบุปผชาติ การแสดงแสง สี เสียงในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

2) ความสามารถในการเข้าถึงง่าย (Accessibility) ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มากหากมีความสะดวกในการเดินทางเที่ยวชม หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างสะดวกและใกล้ชิด นักท่องเที่ยวจะเกิดอรรถรสในการท่องเที่ยวได้มาก ดังนั้น แม้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามแต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว จำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน ที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

3) ความประทับใจ (Amenity) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ และซาบซึ้งในการเที่ยวชม เช่น ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทราชวัง วัด โบราณสถานต่างๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมในอดีต หรือแม้แต่ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การพักผ่อน อาทิ อุทยานแห่งชาติทางบกและทางทะเล หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น การร่วมงานเทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น งานคาร์นิวัลในประเทศบราซิล งานประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทย

4) องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดสรรการบริการด้านต่างๆ ให้กับนักท่องเที่ยว หน่วยงาน และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยว เช่น กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity) การจัดที่พัก (Accommodation) เป็นต้น

การจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจำเป็นต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

- 1) การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถของธรรมชาติชุมชนชนบทธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน ชนบทธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน
- 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศชุมชน ชนบทธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว
- 4) การประสานความต้องการทางเศรษฐกิจ การคงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จะเด็ด ศิริงาม (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว 59 ราย และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย จากการสุ่มแบบบังเอิญ จำนวน 400 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติคือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การเดินทางนิยมเดินทางมาเป็นหมู่คณะ โดยใช้รถส่วนตัวมากกว่ารถประจำทาง และนิยมท่องเที่ยวในฤดูหนาว

นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากเกี่ยวกับความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น มีความพึงพอใจในระดับปานกลางในปัจจุบันด้านแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม ที่พัก/รีสอร์ท ร้านอาหารและบริการ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง/ของที่ระลึก มาตรการรักษาความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร และมีความพึงพอใจในระดับน้อยในด้านธุรกิจบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์

นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรเร่งพัฒนา ปรับปรุงหรือส่งเสริมเพื่อการพัฒนาแบ่งได้เป็น 3 ด้าน แต่ละด้านมีเรื่องที่ต้องเร่งทำคือ ด้านสภาพทั่วไป ควรเร่งส่งเสริมให้มีเครื่องบริการเงินด่วนอัตโนมัติภายในพื้นที่อำเภอภูเรือ ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผน

พัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมและให้ความรู้เบื้องต้นแก่ประชาชนถึงแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นและการให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่นักท่องเที่ยว จัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตลอดเวลา อีกทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตชุมชนให้มีความสวยงามตลอดปีและส่งเสริมให้มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศกรุงเทพฯ – ภูเก็ตโดยตรง ด้านสินค้าท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวควรเร่งปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีความสะอาด สวยงาม และมีระเบียบ ส่งเสริมให้มีการเปิดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว

รัตนภรณ์ มหาศรานนท์ (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนระยะเวลาในการพักผ่อน คือ 1 วัน 1 คืน ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเรียงจากคะแนนสูงสุด ได้แก่ การต้อนรับที่เต็มที่ ความสะอาด การไม่หลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ความเป็นกันเอง ความเอื้อเฟื้อ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ผู้ประสานงานรู้ข้อมูลเป็นอย่างดี ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิต การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสารที่เข้าใจ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา และอายุ

กมลทิพย์ ชูประทีป (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว จากกลุ่มตัวอย่างที่เดินทางมาท่องเที่ยว จำนวน 220 คน โดยใช้แบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 21 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท

พฤติกรรมมาท่องเที่ยว คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารในการประกอบการตัดสินใจเลือกสถานที่จากสื่อประเภทโทรทัศน์/วิทยุ/หนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มาเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียวครั้งแรก พาหนะที่ใช้ในการเดินทางเป็นรถยนต์ส่วนตัว โดยส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัว และไม่พักค้างคืน ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 1 – 3 ชั่วโมง วัตถุประสงค์ในการเดินทางมา

อำเภอวังน้ำเขียวเพื่อการพักผ่อน สถานที่ที่นักท่องเที่ยวแวะมากที่สุด คือ ฟาร์มผลิตเห็ด ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวแวะชมมากที่สุด คือ การชมสวนเกษตร

ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับมาก มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ด้านสภาพภูมิศาสตร์ ด้านวัฒนธรรมและสังคม ด้านนโยบายของรัฐและกฎระเบียบต่างๆ ด้านราคา และด้านสะดวกในการเดินทาง และปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับปานกลาง มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ด้านสภาพเศรษฐกิจ และด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์

2.4 สรุป

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า อุปสงค์การท่องเที่ยวเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว ความคาดหวังหรือความต้องการ ตลอดจนความพึงพอใจที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยด้านการรับรู้ในข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ตลอดจนการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ล้วนมีผลต่อการตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยวทั้งสิ้น ด้านอุปทานการท่องเที่ยวเป็นการศึกษาพฤติกรรม การประกอบการท่องเที่ยว ตลอดจนศักยภาพในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์การท่องเที่ยว อุปทานการท่องเที่ยว และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวจะช่วยให้ทราบปัจจัยที่ทำให้ปริมาณอุปสงค์และอุปทานเปลี่ยนแปลงไป จะสามารถกำหนดการวางแผน ระบบการจัดการ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยตั้งอยู่บนฐานข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งอุปสงค์การท่องเที่ยวและอุปทานการท่องเที่ยว ล้วนมีผลต่อกันและกันเปรียบเสมือนเหรียญสองด้าน ทำให้สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนบนพื้นฐานข้อมูลทั้งจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 บทนำ

การศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นการศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท. จังหวัดสุราษฎร์ธานี) และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งช่วยยกระดับภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สมบูรณ์ คณะผู้วิจัยจึงนำเสนอรายละเอียดในบทที่ 3 ดังประเด็นต่อไปนี้

- 1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 2) แหล่งที่มาของข้อมูล
- 3) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 4) วิธีการดำเนินการวิจัย
- 5) สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 ระเบียบวิธีวิจัย

คณะผู้วิจัยขอนำเสนอระเบียบวิธีวิจัย โดยอธิบายรายละเอียดจำแนกตามคำถามวิจัยดังต่อไปนี้

คำถามวิจัยข้อที่ 1 อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgment Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนของนักท่องเที่ยวกำหนดให้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 4 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามและทำการ Pre-test กับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จำนวน 30 ตัวอย่าง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์กับกลุ่มตัวอย่างฟาร์มสเตย์กับกลุ่มตัวอย่างฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 – 4 มาเรียบเรียงวิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 2 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยว
ฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน
ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgment Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนของนักท่องเที่ยวกำหนดให้เป็น
แบบสอบถาม ซึ่งมี 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 4 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสาร
ทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและ
การดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามและทำการ Pre-test กับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็น
เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวบ้านดอน
จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จำนวน 30 ตัวอย่าง และ
การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์กับกลุ่มตัวอย่างฟาร์มสเตย์กับกลุ่ม
ตัวอย่างฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบ
สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 – 4
มาเรียบเรียงวิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว
ฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 3 เป็นผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนของผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ กำหนดให้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยคำถามต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการประกอบการธุรกิจฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ความครอบคลุมในเนื้อหาประเด็นคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 – 3 มาเรียบเรียงวิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 3 ประเด็น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการประกอบการธุรกิจฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

คำถามการวิจัยข้อที่ 4 เปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 4 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgment Sampling) และเป็นผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ราย ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเดียวกับคำถามวิจัยข้อที่ 1 และคำถามวิจัยข้อที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกำหนดให้เป็นแบบสรุปความ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ฟาร์มสเตย์) ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเด็นเกี่ยวกับทางด้านการจัดการตลาดท่องเที่ยว 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านผลิตภัณฑ์
- 2) ด้านราคา
- 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย
- 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว เพื่อค้นหาลักษณะทางการตลาดการท่องเที่ยวและศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสรุปความ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปความจากคำตอบที่ได้จากคำถามวิจัยข้อที่ 1 คำถามวิจัยข้อที่ 2 และคำถามวิจัยข้อที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-2 มาเรียบเรียงวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสรุปความ จำนวน 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ประเด็นที่ 2 ลักษณะทางการตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

คำถามการวิจัยข้อที่ 5 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทานในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 5 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgment Sampling) และเป็นผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ราย ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเดียวกับคำถามวิจัยข้อที่ 1 และคำถามวิจัยข้อที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกำหนดให้เป็นแบบสรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามฐานข้อมูลของอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 หมวด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ฟาร์มสเตย์) ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเด็นเกี่ยวกับทางด้านการจัดการตลาดท่องเที่ยว 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่
- 2) หมวดทางการตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์
  - 2.1) ด้านผลิตภัณฑ์
  - 2.2) ด้านราคา
  - 2.3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย
  - 2.4) ด้านการส่งเสริมการตลาด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสรุปความ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปความจากคำตอบที่ได้จากคำถามวิจัยข้อที่ 1 คำถามวิจัยข้อที่ 2 และคำถามวิจัยข้อที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-2 มาเรียบเรียงวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามฐานข้อมูลของอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว ในพื้นที่อ่าวบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วจัดทำเป็นคู่มือ โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 หมวด ดังนี้

- หมวดที่ 1 หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่
- หมวดที่ 2 หมวดทางการตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์
  - 2.1) ด้านผลิตภัณฑ์
  - 2.2) ด้านราคา
  - 2.3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย
  - 2.4) ด้านการส่งเสริมการตลาด

3.3 สรุป

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากคำถามการวิจัย ตั้งแต่การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับอุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอน ศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอน แล้วทำการเปรียบเทียบอุปสงค์อุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จะทำให้คณะผู้วิจัยสามารถนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ตามระเบียบวิธีการวิจัยมาจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทานในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่อยู่อย่างยั่งยืนได้ต่อไป

บทที่ 4

ผลการศึกษา และการอภิปรายผล

4.1 บทนำ

ในการศึกษาวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศึกษาศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดซึ่งเกี่ยวกับการศึกษาอุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว อุปทานการท่องเที่ยว แล้วทำการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวจากนั้น จึงจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งดำเนินการจัดทำบนพื้นฐานข้อมูลทั้งอุปสงค์และอุปทาน หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัย สามารถตอบคำถามการวิจัยซึ่งมีอยู่จำนวน 5 ข้อ ดังนี้

4.1.1 อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

4.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

4.1.3 อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

4.1.4 เปรียบเทียบอุปสงค์อุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

4.1.5 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทานในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

4.2 ผลการศึกษา

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในการวิจัย ซึ่งระบุว่าเป็นการศึกษาถึงอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgment Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนของนักท่องเที่ยวกำหนดให้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งมี 5 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 4 ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง/พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณทางสถิติเป็นการหาค่าร้อยละด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวจะทำให้ทราบถึงพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคจำเป็นจะต้องตอบคำถาม 7 ประการ ที่นิยมใช้ค้นหาพฤติกรรมผู้บริโภค ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 6 Ws และ 1H จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยเกี่ยวกับอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีเชื่อมโยงกับการตอบคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค 7 ประการ ปรากฏผลเป็นดังนี้

1. ใครอยู่ในตลาดเป้าหมาย (Who is in the target market ?)

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 20 ปี รองลงมาเป็นอายุระหว่าง 20 – 30 ปี และ 41 – 50 ปี ในอัตราที่เทียบเท่ากัน มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. รองลงมาเป็นระดับปริญญาตรี และระดับอนุปริญญา/ปวส. เป็นนักเรียน/นักศึกษา รองลงมา

ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน มีสถานภาพโสด รองลงมาเป็นผู้ที่สมรสแล้ว ยังไม่มีบุตร รองลงมา มีบุตรจำนวน 2 – 3 คน และมีบุตรจำนวน 1 คน มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท รองลงมา เป็นรายได้ต่อเดือนระหว่าง 5,000 – 9,999 บาท และ 25,000 บาทขึ้นไป ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน อาศัยอยู่ในภาคใต้ รองลงมา เป็นภาคกลาง และภาคตะวันออก

จะเห็นได้ว่ากลุ่มลูกค้าเป้าหมายส่วนใหญ่อยู่ในวัยรุ่นจนถึงวัยทำงาน จึงมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในอัตราที่ไม่สูงมาก และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ซึ่งไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว

2. ผู้บริโภคซื้ออะไร (What does the consumer buy ?)

เกณฑ์ที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวสามลำดับแรก ได้แก่ อันดับแรกเป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันดับที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับบรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และอันดับที่สามเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่าปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด คือ ความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพิ่งเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกและแหล่งท่องเที่ยวมีที่ตั้งอยู่กลางทะเล นักท่องเที่ยวจึงเน้นเกี่ยวกับความปลอดภัยมากเป็นพิเศษนอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวยังคาดหวังกับบรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้ประกอบการจัดไว้ในแหล่งท่องเที่ยว

3. ทำไมผู้บริโภคจึงซื้อ (Why does the consumer buy ?)

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการเดินทางมาเที่ยวเพื่อการพักผ่อน รองลงมา เป็นวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาวัฒนธรรม/ธรรมชาติท้องถิ่น และอยากถ่ายรูป/อยากสัมผัสบรรยากาศจริง

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์แห่งนี้ คือ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแนะนำให้มาเที่ยว รองลงมา เป็นต้องการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว

จากการสอบถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวและปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ จะเห็นได้ว่ากลุ่มเป้าหมายเลือกซื้อเนื่องจากต้องการพักผ่อนร่วมกับกลุ่มเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวพร้อมๆ กับความต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสภาพทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว

4. ใครมีส่วนร่วมในการตัดสินใจซื้อ (Who participates in the buying ?)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์จากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว รองลงมาเป็นบริษัทนำเที่ยว และอินเทอร์เน็ต ผู้ที่ร่วมเดินทางมาเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพื่อน รองลงมาเป็นครอบครัว/ญาติ และบริษัทนำเที่ยว จะเห็นได้ว่าผู้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการซื้อมากที่สุดคือผู้ใกล้ชิด

5. ผู้บริโภคซื้อเมื่อใด (When does the consumer buy ?)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบท่องเที่ยวในฤดูร้อน รองลงมาเป็นฤดูใบไม้ร่วง และฤดูหนาว จะเห็นได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวชอบฤดูร้อนซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการประกอบกิจการของฟาร์มสเตย์ที่เหมาะสมจะประกอบกิจการในฤดูร้อนมากที่สุด เพราะไม่มีมรสุมและบรรยากาศรอบๆ ฟาร์มสเตย์จะมีความสวยงาม

6. ผู้บริโภคซื้อที่ไหน (Where does the consumer buy ?)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ซื้อบริการการท่องเที่ยวผ่านตัวแทนกลุ่มขององค์การ เช่น ตัวแทนจากสถาบันการศึกษา ชมรมต่างๆ รองลงมาจะทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแล้วติดต่อใช้บริการโดยตรงมายังผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ และบางส่วนมาเที่ยวเนื่องจากฟาร์มสเตย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวส่วนหนึ่งที่ถูกระบุลงในรายการกิจกรรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว

7. ผู้บริโภคซื้ออย่างไร (How does the consumer buy ?)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นครั้งแรก ส่วนใหญ่พำนักอยู่ในฟาร์มสเตย์ จำนวน 1 คืน รองลงมาเป็นไม่พักค้างคืน และพักค้างจำนวน 2 คืน จำนวนผู้ร่วมเดินทางมากับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเป็นหมู่คณะมากกว่า 50 คน รองลงมาเป็นหมู่คณะไม่เกิน 20 คน และมาเป็นหมู่คณะไม่เกิน 50 คน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าค่าแพคเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าไม่ควรเกิน 1,000 บาท นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์จากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว รองลงมาเป็นบริษัทนำเที่ยว และอินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนการตัดสินใจซื้อและการรับรู้ความต้องการมีอิทธิพลมาจากคนใกล้ชิด สำหรับความรู้สึกละหลังจากการซื้อการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวมีความประทับใจในการมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ เนื่องจากส่วนใหญ่ตอบว่าจะกลับมาเที่ยวฟาร์มสเตย์อีกครั้งและจะแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวบ้าง และคิดว่าองค์การภาครัฐควรให้การสนับสนุนให้ฟาร์มสเตย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด

จากข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นนักท่องเที่ยวประเภท The organized mass tourist พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะใช้บริการรายการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่มีบริการครบ เดินทางไปกับคณะทัวร์ มีผู้นำทัวร์ บริการทุกอย่างถูกจัดเตรียมไว้เพื่อนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ

การศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์การท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการสอบถามเกี่ยวกับคาดหวังหรือความต้องการที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อรับรู้ความคาดหวังได้จะนำไปสู่การรับรู้ความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวและบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว การสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว แบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ตามส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix -4 Ps) ดังนี้

ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (product) แบ่งย่อยตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาหรือคาดหวังเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็น ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ สภาพอากาศของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามของทิวทัศน์ทางธรรมชาติและมิตรไมตรีจากผู้คนในท้องถิ่น ตามลำดับ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาหรือคาดหวังให้มีเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นมีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว จัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น มีพนักงานรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง และมีพนักงานเป็นคนในท้องถิ่น ตามลำดับ

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวคาดหวังให้มีการบรรจุลงในรายการกิจกรรมการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองลงมาเป็นกิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมสวนนาการ/รีนเรจ กิจกรรมการให้ความรู้เชิงวิชาการ และกิจกรรมในรูปแบบการผจญภัย/นำตื่นเต้น ตามลำดับ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาหรือคาดหวังให้มีเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นดังนี้ อันดับแรกคือ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง รองลงมาเป็นมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทางชัดเจนละเอียดและเพียงพอ มีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก และมีบริการขนส่งมวลชนเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ตามลำดับ

ค่าบริการท่องเที่ยว (price)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่า ค่าแพคเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวัน ควรกำหนดให้มีราคาต่ำกว่า 1,000 บาทต่อคนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 67.5 รองลงมาเป็นราคาเท่ากับ 1,000 บาทต่อคนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 26.3 และราคาสูงกว่า 1,000 บาทต่อคนต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 6.2 ตามลำดับ

ช่องทางการจัดจำหน่าย (place/process of delivery)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านตัวแทนองค์กรต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ โรงเรียน ชมรม มูลนิธิต่างๆ หรือการบรรจุเป็นรายการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งของบริษัททัวร์ต่างๆ ในเขตภาคใต้ นอกจากการติดต่อโดยตรงมายังผู้แทนจำหน่าย ณ ฟาร์มสเตย์ และควรเผยแพร่ข้อมูลลงในคู่มือการท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

การส่งเสริมการตลาด (promotion)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มเติมรูปแบบการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวประกอบกับมีบรรยากาศแวดล้อมที่สวยงาม การประชาสัมพันธ์ฟาร์มสเตย์อย่างต่อเนื่องและกว้างไกลออกไปจะช่วยขยายฐานลูกค้าได้มากขึ้น เช่น จัดทำแผ่นพับเสนอขายไปยังหน่วยงานต่างๆ ออกนิตยสารแนะนำการท่องเที่ยวร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นต้น

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในการวิจัย ซึ่งระบุว่าเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประชากรในการวิจัยเพื่อ

ตอบคำถามวิจัยข้อที่ 2 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก นักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgment Sampling) ซึ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างเดียวกันกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบคำถามการวิจัยข้อที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนของนักท่องเที่ยวเป็นการวิเคราะห์โดยใช้ ข้อมูลจากแบบสอบถามในคำถามวิจัยข้อที่ 2

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณทางสถิติเป็นการหาค่าร้อยละ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการ วิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ พื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้ข้อมูลจากการสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญต่อ การตัดสินใจ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว รองลงมา เป็นต้องการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของ แหล่งท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แพง และทราบจากกาโฆษณาผ่านสื่อ เช่น ทีวี นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ตามลำดับ

ตามที่ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2550) กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสงค์การท่องเที่ยว มี 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสร้างบ้าน แปรลงเมือง การมีรายได้และระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น อาชีพและการมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาการทางด้านการคมนาคมขนส่ง และการสื่อสาร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนด้านต่างๆ ใน ยุคโลกาภิวัตน์ สำหรับปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว ทรัพยากรการ ท่องเที่ยว ราคา การท่องเที่ยว กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และสื่อมวลชน

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ พบว่า หลักเกณฑ์ ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมากที่สุด สามลำดับแรก อันดับหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันดับที่สอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับบรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และอันดับที่สามเป็นเรื่อง เกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับ ปัจจัยดึงดูดซึ่งเป็นเรื่องของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มากกว่าปัจจัยผลักดันซึ่งเป็นปัจจัย ภายนอกแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น และเมื่อสอบถามเจาะจงว่า

ปัจจัยใดที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์มากที่สุดสามลำดับแรก พบว่าอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว อันดับที่สอง ได้แก่ ต้องการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และอันดับที่สาม ได้แก่ ต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลเชิงใจจากผู้ใกล้ชิดซึ่งเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดการบอกต่อ (word of mouth communication) ทั้งสามอันดับล้วนเป็นผลมาจากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวล้วนเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ และจากผลการศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ ชูประทีป คือ ปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเป็นปัจจัยด้านสภาพภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรมและสังคมของนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

ประชากรในการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 3 เป็นผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนของผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์กำหนดให้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ซึ่งประกอบด้วยประเด็นคำถามต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการประกอบการธุรกิจฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสัมภาษณ์และทำการวิเคราะห์ความครอบคลุมในเนื้อหาประเด็นคำถาม

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ขั้นตอนที่ 4 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-3 มาเรียบเรียงวิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 3 ประเด็น ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการประกอบการธุรกิจฟาร์มสเตย์

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการกำหนดแนวทางการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลทุติยภูมิ พบว่า มีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม ได้แก่ สีนมานะฟาร์มสเตย์ และเคียงเลบุรี ประกอบกับการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจเกี่ยวกับการเดินทางมาท่องเที่ยวจะทำให้เห็นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการให้ความคิดเห็นว่าเป็นความอุดมสมบูรณ์และบรรยากาศที่ดีของทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว และเป็นการสะท้อนให้เห็นเรื่องของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบๆ แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังจะได้เห็นวิถีชีวิตของชุมชนในการประกอบอาชีพประมง จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสินมานะ ฟาร์มสเตย์ เปิดให้บริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์มาประมาณกว่า 5 ปี เป็นกิจการเสริม รองจากการทำฟาร์มหอย เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเล ต่อมาเมื่อมีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวแล้วชอบการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอย บริบทพื้นที่อ่าวบ้านดอน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน เรือที่รับ-ส่งผู้โดยสารไปยังฟาร์มทะเลกลางทะเลจะจ้างเรือประมงชาวบ้านในชุมชนและจ้างมัคคุเทศก์ที่เป็นนักเรียนและพนักงานในชุมชนท้องถิ่น

เป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน จึงได้จัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้ประกอบการ เคียงเลบุรี เปิดให้บริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์มาประมาณ 1 ปีกว่าๆ เป็นกิจการเสริมรองจากการทำร้านอาหารเคียงเล ซึ่งเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์ม หอยซึ่งอยู่กลางทะเลและเป็นที่พักผ่อนของตนเองและครอบครัว รวมทั้งใช้รับรองเครือญาติและเพื่อนๆ เช่นเดียวกับสินมานะฟาร์มสเตย์ ต่อมาเมื่อมีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี

จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ฟาร์มสเตย์ ในด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นอรรถยาศัยไมตรีของผู้คนในท้องถิ่น มีบรรยากาศดี สวยงาม ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และมีความประทับใจที่ได้เดินทางมาเที่ยว ตามลำดับ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการสินมานะฟาร์มสเตย์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้ โดยมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนได้ไม่เกิน 100 คน และประเภทไปเช้า-เย็นกลับได้ไม่เกิน 200 คน โดยมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนเป็นลักษณะลานกว้าง สามารถกางเต็นท์หรือนอนเบาที่จัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว มีระบบสาธารณูปโภคและห้องน้ำและห้องอาบน้ำไว้รองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีการจัดอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น และจัดบรรยากาศที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น และเสียงดนตรีไว้บริการนักท่องเที่ยว สำหรับเคียงบุรีโดยมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 30 คน โดยมีห้องพักแยกเป็นสัดส่วน จำนวน 3 ห้อง แต่เดิมฟาร์มสเตย์ถูกจัดเป็นสถานที่พักผ่อนของเจ้าของฟาร์มเองจึงมีจำนวนห้องพักไม่มาก การออกแบบในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กที่ต้องการบรรยากาศที่เงียบสงบ มีความเป็นส่วนตัว และต้องการการพักผ่อนโดยแท้จริง เนื่องจากเคียงเลบุรีเน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบๆ บริเวณฟาร์มสเตย์ของนักท่องเที่ยว และเนื่องจากผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์เคียงเลบุรีเปิดกิจการร้านอาหารเคียงเล จึงสามารถให้บริการด้านอาหารตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ

จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ฟาร์มสเตย์ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ

วัตถุประสงค์ที่นำมาประกอบอาหารมีความสดใหม่ ร่องลงมาเป็นอัญมณีไม้ตรีและการบริการของพนักงาน ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของมณฑลเทศาภิบาล อาหารสะอาดและถูกสุขลักษณะ อาหารมีให้เลือกรับประทานอย่างหลากหลาย และที่พักมีทำเลที่ตั้งอยู่ในบรรยากาศที่สวยงาม ตามลำดับ

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) กิจกรรมที่ผู้ประกอบการบรรจุลงในรายการกิจกรรมการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ผู้ประกอบการมีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันไปในส่วนของสินมานะฟาร์มสเตย์มีทั้งสำหรับลูกค้าที่มีลักษณะเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่ม the organized mass tourist กล่าวคือ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเป็นกลุ่ม/หมู่คณะกับคณะทัวร์/องค์กร กิจกรรมมีลักษณะเป็นการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหอยแครง หอยนางรม บริบทพื้นที่ อ่าวบ้านดอน สาธิตการแกะหอยนางรมและให้ชิมหอยนางรมสด กิจกรรมสันทนาการต่างๆ เช่นดนตรีโฟล์คซองของช่วงรับประทานอาหารกลางวัน หากพักค้างคืนจะมีกิจกรรมการแสดงหนังตะลุงสองภาษาหรือ การร้องคาราโอเกะเพื่อสร้างความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว สำหรับเคียงบุรีเนื่องจากเคียงบุรี เน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบๆ บริเวณฟาร์มสเตย์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม the individual mass tourist กล่าวคือ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมีลักษณะมาเป็นกลุ่ม/หมู่คณะกลุ่มเล็กๆ ใช้บริการที่จัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว แต่อาจมีการปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของตนบ้าง โดยจะมีการจัดกิจกรรมแก่นักท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เช่น การนำชมวิถีชีวิตของชาวประมง สาธิตวิธีการเลี้ยงหอยนางรมและหอยแมลงภู่ แต่ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะต้องการบรรยากาศที่เงียบสงบ ความเป็นส่วนตัว และต้องการการพักผ่อนโดยแท้จริงมากกว่าการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว

จากการสอบถาม ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ ความน่าสนใจ/ความประทับใจของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว ร่องลงมาเป็นมีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น รู้สึกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมใน แหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวสามารถระบุกิจกรรมที่ต้องการทำในแหล่งท่องเที่ยวได้ ตามลำดับ

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) ในแง่ของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ทั้งสองแหล่งจะมีผู้ประสานงานของฟาร์มสเตย์ดำเนินการประสานงานกับผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวในการติดต่อให้ข้อมูลเรื่องเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวไม่มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง

จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ฟาร์มสเตย์ในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ ความปลอดภัยในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นสภาพเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว การให้ข้อมูลและติดต่อประสานงานก่อนเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว และป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

ค่าบริการท่องเที่ยว (price)

ค่าบริการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการทั้งสองฟาร์มคิดราคาค่าบริการท่องเที่ยว ในลักษณะทั้งต่อคนต่อวันและอัตราเหมาจ่ายต่อกลุ่มขึ้นอยู่กับปริมาณนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม และจะให้ส่วนลดตามปริมาณนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มเช่นกัน หากมีเป็นกลุ่มใหญ่ขึ้นจะมีค่าบริการท่องเที่ยวถูกลงเนื่องจากนักท่องเที่ยวจะได้รับส่วนลดมากขึ้น ค่าบริการดังกล่าวจะรวมค่าที่พัก อาหาร กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ และค่าเรือโดยสารไปยังฟาร์มสเตย์ในอัตราเหมาจ่าย และหากนักท่องเที่ยวต้องการนั่งเรือชมวิถีชีวิตท้องถิ่นตามจุดต่างๆ ในชุมชนรอบฟาร์มสเตย์ จะต้องเสียค่าบริการเรือโดยสารต่างหาก อัตราค่าบริการท่องเที่ยวสินมานะ ฟาร์มสเตย์ สำหรับนักท่องเที่ยวประเภทไปเช้า-เย็นกลับ มีปริมาณ 10 คนขึ้นไปต่อกลุ่มคิดค่าบริการ 400 บาทต่อคนต่อวัน หากน้อยกว่า 10 คนต่อกลุ่ม คิดแบบเหมาจ่ายต่อกลุ่มๆ ละ 3,500 บาท ซึ่งการคิดค่าบริการดังกล่าวสำหรับประเภทไปเช้า-เย็นกลับรวมทั้งค่าเรือ ค่าอาหารกลางวัน กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ สำหรับนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืน ปริมาณ 10 คนขึ้นไปต่อกลุ่มคิดค่าบริการ 800 บาทต่อคนต่อวัน หากน้อยกว่า 10 คน คิดค่าบริการ 1,000 บาทต่อคนต่อวัน ซึ่งการคิดค่าบริการดังกล่าวสำหรับประเภทไปเช้า-เย็นกลับรวมทั้งค่าเรือ ค่าอาหารกลางวัน กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ ค่าที่พัก และอาหารเช้าในฟาร์มสเตย์ก่อนเดินทางกลับ ในส่วนของเคียงบุรี จะคิดค่าบริการนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนคิดค่าบริการสำหรับปริมาณ 2 คนต่อกลุ่มคิดราคา 800 บาทต่อคนต่อคืน ปริมาณ 3 – 5 คนต่อกลุ่มคิดราคา 700 บาทต่อคนต่อคืน ปริมาณ 6 -10 คนต่อกลุ่มคิดราคา 650 บาทต่อคนต่อคืน ปริมาณมากกว่า 10 คนขึ้นไปคิดราคา 600 บาทต่อคนต่อคืน ซึ่งการคิดค่าบริการดังกล่าวรวมทั้งค่าเรือ ค่าอาหารเย็น กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ และค่าที่พักสำหรับลูกค้า

ช่องทางการจัดจำหน่าย (place/process of delivery)

จากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการมีช่องทางการจัดจำหน่ายในลักษณะเชิงรับ เช่น ติดต่อโดยตรงมายังผู้แทนจำหน่าย ณ ฟาร์มสเตย์ ให้ข้อมูลคู่มือการท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และช่องทางการจัดจำหน่ายเชิงรุก เช่น สินมานะฟาร์มสเตย์จะติดต่อกับลูกค้าที่เป็นเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยว เคียงบุรีมีการ

ประชาสัมพันธ์ผ่านร้านอาหารเคียงเลซึ่งเป็นธุรกิจใจในเครือของผู้ประกอบการให้แก่ผู้มารับประทานอาหารในร้านทราบ ส่วนใหญ่แล้วจะใช้วิธีการขายตรงมากกว่าการผ่านตัวกลางทางการค้า

การส่งเสริมการตลาด (promotion)

จากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่า การส่งเสริมการขาย ทั้งสองฟาร์มเน้นการให้ส่วนลดแก่ผู้ที่มาเที่ยวมากขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม โดยมีการกำหนดราคาเปลี่ยนแปลงตามจำนวนที่ระบุในแต่ละระดับชั้น ในส่วนโฆษณาฯ ยังไม่มีกำหนดแผนโฆษณากลุ่มลูกค้าอยู่กระจัดกระจายทั่วภาคใต้ จึงใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง เน้นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลบริการการท่องเที่ยวผ่านสื่อทั้งรัฐบาลและเอกชน โดยใช้ความสวยงามและความอุดมสมบูรณ์ในแหล่งท่องเที่ยวจุดขาย เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) รายการทางโทรทัศน์ สื่อ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ต่างๆ ที่ทำรายการนำเที่ยว

ผู้ประกอบการเน้นการลงทุนในการตกแต่งและขยายพื้นที่ฟาร์มสเตย์ตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงปัจจุบันใช้หลักความพอเพียงโดยค่อยๆ ขยับขยายจากทุนส่วนตัวค่อยๆ ต่อเติมไปเรื่อยๆ ตามกำไรที่ได้ โดยในอนาคตจะมีการขยายพื้นที่และสร้างที่พักที่มีลักษณะแยกเป็นห้องพักรวมตัว เพิ่มลานยื่นไปในทะเลเพื่อเป็นจุดชมวิว และเพิ่มห้องสุขาเป็น 4 ห้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดรับกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพักอีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คุ้มกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าหากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยเพิ่มจุดท่องเที่ยวที่ใกล้กับอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุยซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

คำถามการวิจัยข้อที่ 4 เปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

ประชากรในการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 4 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgment Sampling) และเป็นผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ราย ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเดียว คำถามวิจัยข้อที่ 1 และคำถามวิจัยข้อที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกำหนดให้เป็นแบบสรุปความ ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ฟาร์มสเตย์) ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเด็นเกี่ยวกับทางด้านการจัดการตลาดท่องเที่ยว ใน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านผลิตภัณฑ์
- 2) ด้านราคา
- 3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย
- 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว เพื่อค้นหาลักษณะทางการตลาดการท่องเที่ยวและศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสรุปความ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปความจากคำตอบที่ได้จากคำถามวิจัยข้อที่ 1 คำถามวิจัยข้อที่ 2 และคำถามวิจัยข้อที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-2 มาเรียบเรียงวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสรุปความ จำนวน 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ประเด็นที่ 2 ลักษณะทางการตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

จากผลการสำรวจข้อมูลจากนักท่องเที่ยว (อุปสงค์การท่องเที่ยว) และสำรวจข้อมูลจากนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยว (ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว) และสำรวจข้อมูลจากผู้ประกอบการท่องเที่ยว (อุปทานการท่องเที่ยว) สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อตอบคำถามข้อที่ 4 ในเรื่องการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอนได้ โดยนำเสนอเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อรับรู้ความคาดหวังได้จะนำไปสู่การรับรู้ความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวซึ่งเป็นมุมมองของการจัดการอุปสงค์แล้วเปรียบเทียบมุมมองในบริหารจัดการการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการเป็นจัดการอุปทาน การเปรียบเทียบจะช่วยให้เห็นภาพรวมของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ได้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว การสอบถามเกี่ยวกับกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยวหรือเป็นลักษณะการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวเพื่อค้นหาลักษณะทางการตลาดการท่องเที่ยวและศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ซึ่งผู้วิจัยสรุปประเด็นการวิเคราะห์เป็น 4 ประเด็น ตามส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix -4 Ps) ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ (product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่

ด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ พบว่า จุดเด่นที่เป็นแรงดึงดูดใจให้มีผู้มาท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบๆ แหล่งท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีทัศนียภาพที่สวยงามและมีบรรยากาศที่ดีเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวที่เน้นการพักผ่อนและชื่นชมกับวิถีชีวิตผู้คนในชุมชนการทำประมงและบรรยากาศทางสวยงามตามธรรมชาติ สิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและให้ความสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยว คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังให้ความเห็นว่าควรมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องทำให้สามารถรักษาบรรยากาศที่ดีและสร้างความประทับใจเช่นนี้ได้อย่างยิ่ง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่า จุดเด่นในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องบุคลากรและอาหาร ในส่วนของบุคลากรที่มีจิตบริการ (service mind) นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า บุคลากรที่ให้บริการข้อมูลและดูแล

นักท่องเที่ยวมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีและมีภาคีที่ที่มีความรู้ความสามารถในการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และในด้านอาหารนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าอาหารมีความสดใหม่และจัดทำเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้บริเวณอ่าวบ้านดอนที่มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น สัตว์น้ำต่างๆ และสัตว์น้ำที่ผู้ประกอบการทำฟาร์มอยู่แล้ว ทำให้สามารถจับสัตว์น้ำต่างๆ มาปรุงอาหารรับประทานได้ทันที สิ่งที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรมีการขยายเพิ่มเติม คือขีดความสามารถของที่พักในการรองรับนักท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ เช่น จำนวนห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งต้องคำนึงถึงความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ เพื่อให้สามารถรองรับและสร้างความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวหากมีกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนมากต่อครั้ง

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่า จุดเด่นในด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องกิจกรรมนำชมวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธิตการแกะหอยนางรมและให้ชิมหอยนางรมสด กิจกรรมการฟังดนตรีโฟล์คซองช่วงรับประทานอาหารกลางวัน สิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการให้ผู้ประกอบการจัดมีเพิ่มเติม คือกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมสันทนาการหรือกิจกรรมในรูปแบบการผจญภัย/น้ำตื้นตื้น

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่า จุดเด่นในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องความปลอดภัยในการเข้าถึงและเส้นทางในการเข้าแหล่งท่องเที่ยว สำหรับสิ่งที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรปรับปรุงคือป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวไม่มีรถโดยสารณะให้บริการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ผู้ที่ไม่ได้เดินทางมากับกลุ่มทัวร์ใช้ยานพาหนะส่วนตัว และผู้ที่ยังไม่เคยเดินทางมาเที่ยว จะต้องอาศัยป้ายบอกทางที่ชัดเจนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ด้านค่าบริการท่องเที่ยว (Price)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่า ระดับราคาที่ถูกกำหนดจากผู้ประกอบการเป็นค่าบริการการท่องเที่ยวซึ่งมีราคาไม่เกิน 1,000 บาทต่อคนต่อวัน เป็นราคาที่เหมาะสมเนื่องจากจากการสอบถามนักท่องเที่ยวส่วนมากยินดีจะจ่ายในราคาไม่เกิน 1,000 บาท และนักท่องเที่ยวยังได้รับส่วนลดตามปริมาณนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มอีกด้วย

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

จากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นการขายตรงไปยังผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวมากกว่าเป็นการขายผ่านตัวกลาง ซึ่งผู้ประกอบการให้ความเห็นว่าช่วงของกำไรยังอยู่ในระดับต่ำ หากต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับนายหน้าจะทำให้ระยะเวลาคืนทุนยาวนานกว่าที่ควร

ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

จากการข้อมูลช่องทางการจัดจำหน่ายข้างต้นพบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นการขายตรงไปยังผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวมากกว่าเป็นการขายผ่านตัวกลาง และนักท่องเที่ยวยังให้ข้อมูลว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์แห่งนี้คือเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแนะนำให้มาเที่ยว การส่งเสริมการตลาดจึงเป็นไปในลักษณะของการประชาสัมพันธ์มากกว่าการโฆษณา หรือการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบอื่นๆ บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่กระตุ้นให้เกิดการซื้อ นักท่องเที่ยวส่วนมากที่ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่ามีความประทับใจอยากเดินทางมาท่องเที่ยวอีกและจะชักชวนผู้อื่นให้มาเที่ยว การส่งเสริมการตลาดจึงสามารถสื่อสารข้อมูลในการส่งเสริมการตลาดผ่านบุคคลที่เคยมาท่องเที่ยวโดยการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการบอกปากต่อปากชักชวนให้บุคคลอื่นเดินทางมาท่องเที่ยวด้วย

คำถามการวิจัยข้อที่ 5 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทานในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

ประชากรในการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 5 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี กำหนดให้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive or Judgment Sampling) และเป็นผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ราย ซึ่งเป็นประชากรกลุ่มเดียวกับคำถามวิจัยข้อที่ 1 และคำถามวิจัยข้อที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกำหนดให้เป็นแบบสรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามฐานข้อมูลของอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 4 หมวด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (ฟาร์มสเตย์) ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเด็นเกี่ยวกับทางด้านการจัดการตลาดท่องเที่ยวใน 4 ด้าน ดังนี้

- 1) หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่
- 2) หมวดทางการตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์
  - 2.1) ด้านผลิตภัณฑ์
  - 2.2) ด้านราคา
  - 2.3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย
  - 2.4) ด้านการส่งเสริมการตลาด

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและการดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสรุปความ และทำการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปความจากคำตอบที่ได้จากคำถามวิจัยข้อที่ 1 คำถามวิจัยข้อที่ 2 และคำถามวิจัยข้อที่ 3

ขั้นตอนที่ 3 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-2 มาเรียบเรียงวิเคราะห์และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสรุปแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรตามฐานข้อมูลของอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แล้วจัดทำเป็นคู่มือ โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่

หมวดที่ 2 หมวดทางการตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

- 2.1) ตลาดเป้าหมาย (target market)
- 2.2) ส่วนผสมทางการตลาด (marketing mix -4 Ps)
  - 2.2.1) ด้านผลิตภัณฑ์ (product)
  - 2.2.2) ด้านราคา (price)
  - 2.2.3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (place)
  - 2.2.4) ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion)

จากผลการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยข้อที่ 1 – 4 สามารถนำมาสรุปเป็นข้อมูลแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว 4 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่

พื้นที่อ่าวบ้านดอนว่าเป็นอ่าวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ มีลักษณะเป็นท้องกระทะ รับน้ำจากแม่น้ำลำคลองน้อยใหญ่ 11 สาย มีความยาวของแนวชายฝั่งประมาณ 120 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก อันเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์จากตะกอนปากแม่น้ำต่างๆ ที่ไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน โดยเฉพาะแม่น้ำตาปี – พุมดวง จึงเป็นศูนย์รวมของความอุดมสมบูรณ์ และแหล่งรวมความหลากหลายในระบบนิเวศทางทะเล เช่น ป่าชายเลน หญ้าทะเล ปะการัง สัตว์น้ำนานาชนิด เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำขนาดใหญ่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ประมาณ 477 ตารางกิโลเมตร ระดับน้ำขึ้น-ลงในแต่ละวันแตกต่างกัน ประมาณ 2.1 เมตร โดยมีความเร็วกระแสน้ำ 2.04 กิโลเมตร/ชั่วโมง โดยพื้นที่ดังกล่าวได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเดือนตุลาคม - มีนาคม และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคม - กันยายน มีผลทำให้มีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤศจิกายน - มกราคม ของทุกปี สภาพโดยทั่วไปของอ่าวบ้านดอนส่วนใหญ่เป็นหาดโคลนมีแม่น้ำไหลลงสู่อ่าว ได้แก่ แม่น้ำตาปี แม่น้ำพุมดวง และคลองอีก 7 สาย นับแต่อดีตชาวบ้านบริเวณรอบอ่าวบ้านดอน ทำการเลี้ยงหอยตะเภาในบริเวณนี้มากกว่า 60 ปี ซึ่งต่อมา กรมประมงได้เข้าไปจัดระเบียบการเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยจัดให้เป็นพื้นที่อนุญาตอย่างถูกต้องสำหรับประชาชนในพื้นที่ให้ทำการเลี้ยงหอย โดยคิดเป็นพื้นที่อนุญาต ประมาณ 30,000 ไร่ ซึ่งในขณะที่มีกรเลี้ยงหอยตะเภานี้เอง ทำให้มีหอยกะพงเกิดขึ้นมากมายด้วยเช่นกัน ชาวบ้านได้นำหอยกะพงเหล่านี้มาใช้เป็นอาหารสำหรับเลี้ยงเป็ดไข่ ซึ่งเป็นที่มาของไข่เค็มไชยาที่มีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน

รองอธิบดีกรมประมง กล่าวว่า การพัฒนาด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอนมีมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2527 ได้มีการเลี้ยงหอยแครง และหอยแมลงภู่ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอนใกล้กับเกาะปราบ (ความลึกของน้ำ ประมาณ 4-10 เมตร) ซึ่งมีเพิ่มขึ้นมานอกเหนือจากหอยตะเภาที่มีอยู่เดิม

จากลักษณะการเลี้ยงหอยดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็น หอยตะเภา หอยแครง หอยแมลงภู่ ซึ่งต้องใช้หลักไม้ปักในทะเล และที่ปัก (ขนำ) ซึ่งชาวบ้านที่เลี้ยงหอยสร้างไว้ใฝ่ระวางพื้นที่เลี้ยงหอยของตน มีผลทำให้การจับสัตว์น้ำโดยใช้เครื่องมืออวนลาก อวนรุน เข้ามาทำการประมงดังกล่าวไม่ได้ ยังผลให้อ่าวบ้านดอนเป็นแหล่งอาศัยที่ปลอดภัยสำหรับสัตว์น้ำชนิดต่างๆ อาทิ ปลากระบอก ปลาดุกทะเล ปลาเก๋า ปลาเก๋าปากแม่น้ำ เป็นต้น

แพร่และกระจายพันธุ์เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากผลผลิตสัตว์น้ำดังกล่าว ในระหว่างรอเก็บเกี่ยวผลผลิตจากการเลี้ยงหอย นับว่าเป็นการสร้างรายได้ช่องทางหนึ่ง และที่สำคัญในปี 2549 กรมประมงสำรวจพบว่า อ่าวบ้านดอนมีลูกพันธุ์หอยแครงเกิดขึ้นตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก อันแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นของอ่าวบ้านดอน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นทำให้เกษตรกรที่เลี้ยงหอยแครง นำลูกพันธุ์ที่เกิดขึ้นมาเลี้ยงต่อให้เป็นหอยแครงขนาดใหญ่ และสามารถลดการนำเข้าลูกพันธุ์จากต่างประเทศ โดยคาดว่า จะสร้างรายได้ให้กับอ่าวบ้านดอน ไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาท

สำหรับจำนวนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันมีมากกว่า 3,100 ราย แบ่งเป็น เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทะเล จำนวน 670 ราย พื้นที่ 23,000 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยแครง 1,435 ราย พื้นที่ 14,964 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยนางรม 295 ราย พื้นที่ 2,540 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยแมลงภู่ 245 ราย เนื้อที่ 474 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยประเภทอื่นๆ 430 ราย เนื้อที่ 169 ไร่

รองอธิบดีกรมประมง กล่าวอีกว่า นอกเหนือจากกรมประมงแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังได้ให้ความสำคัญต่อผลผลิตหอยประเภทต่างๆ ที่ใช้ในการบริโภค โดยนำระบบการล้างทำความสะอาด (Depuration) ซึ่งกรมประมงได้พัฒนาขึ้นมา เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรสามารถใช้ระบบดังกล่าว ในการล้างทำความสะอาดหอย ก่อนนำไปจำหน่ายให้แก่ประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ พื้นที่อ่าวบ้านดอนยังได้รับความช่วยเหลือจากโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง (Coastal Habitats and Resources Management Project : CHARM) ซึ่งเป็นความร่วมมือของสหภาพยุโรปและประเทศไทย ที่พยายามผลักดันให้เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยมีระบบสุขอนามัยที่ดี โดยบ้านเรือนที่ใช้เฝ้าดูแลฟาร์ม ต้องมีถังบำบัด (ถัง SAT) ซึ่งในขณะนี้อยู่ในช่วงรณรงค์ให้เกษตรกรปฏิบัติตาม หากเกษตรกรรายใดที่สมัครใจและให้ความร่วมมือ จะได้ใบรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการประมงที่ดี (Good Aquaculture Practise : GAP) จากกรมประมง

ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนเป็นความพยายามของกรมประมงในการจัดทำฟาร์มทะเล (Sea Farming) โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการจัดทำ และใช้ทรัพยากรประมงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืน (Sustainable Fishery) ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีประโยชน์ในหลายๆ ด้าน อาทิ เป็นพื้นที่เฝ้าระวังการทำประมงที่ผิดกฎหมายเป็นแหล่งแพร่พันธุ์ ขยายพันธุ์ และเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ เป็นแหล่งอาหารโปรตีนแก่ประชาชนทั่วไป ได้มีบริโภคอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรประมงให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งโครงการดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลายาวนาน จึงจะประสบความสำเร็จ ดังเช่น กรณีของ

อ่าวบ้านดอนที่ต้องใช้เวลาอย่างน้อย 20 ปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ทรัพยากรสัตว์น้ำเหล่านี้ จะไม่มีวันหมดไปจากอ่าวบ้านดอนตราบนานเท่านาน หากชุมชนอ่าวบ้านดอนร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรประมง

หมวดที่ 2 หมวดทางการตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ตลาดเป้าหมาย (target market)

จากการสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นนักท่องเที่ยวประเภท the organized mass tourist กล่าวคือ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเป็นกลุ่ม/หมู่คณะกับคณะทัวร์/องค์กร มีผู้นำทัวร์ ต้องการความรู้ลึกปลอดภัยคุ้นเคย ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว มักเดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีรายการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่มีบริการครบครัน และจากการสำรวจข้อมูลฟาร์มสเตย์ พบว่า ฟาร์มสเตย์แต่ละแห่งมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน สามารถแบ่งส่วนตลาดหรือกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มที่แตกต่างกัน ดังนี้

สินมานะ ฟาร์มสเตย์ มีความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรม/ธรรมชาติท้องถิ่น (ทัศนศึกษา) และพักผ่อนไปพร้อมๆ กัน เนื่องจากมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 100 คน/กรุ๊ป มีลานโล่งในฟาร์มสเตย์สำหรับพักผ่อน/ทำกิจกรรมกลุ่ม/สังสรรค์/บรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากผู้ประกอบการมีกิจการหลักคือการเลี้ยงหอยแครงและหอยนางรม มักคุเทศก์จะเป็นผู้ประกอบการเองและบางครั้งจะจ้างมัคคุเทศก์น้อยซึ่งเป็นนักเรียนของโรงเรียนในท้องถิ่นที่สามารถบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอยแครงและหอยนางรมบริบทพื้นที่อ่าวบ้านดอน และวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้

เคียงเลบุรี มีความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวพักผ่อนโดยต้องการความเป็นส่วนตัว/มีบรรยากาศเงียบสงบ เนื่องจากมีการแยกห้องนอนออกเป็นสัดส่วน (จำนวน 3 ห้อง) ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ ได้ประมาณ 30 คน/กรุ๊ป และเคียงเลบุรียังสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้านเมนูอาหารได้ตามความต้องการของลูกค้า เนื่องจากผู้ประกอบการมีกิจการหลักคือร้านอาหารเคียงเลเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เคียงเลบุรีมีจำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวได้น้อยกว่าฟาร์มสเตย์อื่น อาจมีการรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งมีกำลังซื้อสูง หากกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติควรปรับรูปแบบการจัดการฟาร์มสเตย์ให้รองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ จะทำให้สามารถเพิ่มระดับราคาให้สูงขึ้นได้อีก

ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการต้องการขยายปริมาณความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยว ควรจัดให้มีรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เน้นกลุ่มลูกค้าสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป็นนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการประชุม/สัมมนาพร้อมกับพักผ่อน เช่น การประชุมสัมมนา ของหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชน โดยมีการพัฒนาให้มีการจัดลักษณะฟาร์มสเตย์ ให้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการห้องประชุมแยกเป็นสัดส่วนจากที่พัก มีไฮเทคสนูปกรณ์สำหรับการประชุม และกิจกรรมสันทนาการต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้

จากข้อมูลข้างต้นพบว่า ผู้ประกอบการสามารถกำหนดลูกค้ากลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันและสามารถรวมตัวกันเพื่อเป็นเครือข่ายการค้าระหว่างกัน/พันธมิตรในการติดต่อหาที่พักใน ลักษณะฟาร์มสเตย์ตามความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มลูกค้า

ส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix -4 Ps)

ด้านผลิตภัณฑ์ (product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว 4 ด้าน ดังนี้

ด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction)

ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญที่สุด เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวอยู่บริเวณกลางทะเล ความปลอดภัยทั้ง ทางด้านลักษณะโครงสร้างของที่พัก อุปกรณ์ เช่น เสื้อชูชีพ ยารักษาโรค ในกรณีที่พิกค้างคืน ผู้ประกอบการต้องมีการกำหนดแผนฉุกเฉิน เช่น เรือยนต์และพนักงานรองรับในกรณีฉุกเฉินหรือเจ็บป่วยเฉียบพลัน ข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ประกอบการต้องสอบถามและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ก่อนเดินทางข้อมูลเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่าประทับใจในความอุดมสมบูรณ์ของ ทรัพยากรธรรมชาติหรือบรรยากาศให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และนักท่องเที่ยว ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยว โดยสะท้อนการเก็บข้อมูลที่ นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า ควรมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ต้องการกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการควรแจ้งข้อมูลการปฏิบัติตัว ในการรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวก่อนเดินทางไปยังฟาร์มสเตย์ เขียนป้ายรณรงค์ การปฏิบัติตนในฟาร์มสเตย์หรือกำหนดกติกาที่ชัดเจนร่วมกัน รวมทั้งมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้น จากการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบเดินทางท่องเที่ยวในฤดูร้อน ประกอบกับ แหล่งท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวทางทะเล ในฤดูร้อนแหล่งท่องเที่ยวจะมีบรรยากาศที่สวยงาม และมีสภาพอากาศที่ดี ควรติดตามข้อมูลให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว และเตรียมแผนสำรองป้องกัน

สภาพอากาศที่แปรปรวน งดประกอบกิจการในหน้ามรสุม/ฤดูฝน เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility)

นักท่องเที่ยวมีพอใจสภาพเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยวและรู้สึกปลอดภัยในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แต่มีความเห็นว่าควรมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทาง ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ รวมทั้งมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หากมีการจัดทำในส่วนนี้ให้ชัดเจนจะดึงดูดนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือผู้ที่เดินทางด้วยพาหนะส่วนตัวให้สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวโดยมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทาง ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ รวมทั้งมีแผนที่แนะนำ จะเป็นการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เป็นการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities)

นักท่องเที่ยวต้องการการให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว การมีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity)

นักท่องเที่ยวต้องการการทำกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการสันตนาการ/รีนเรจ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน สัมผัสบรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว และได้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวไปพร้อมๆ กัน

ด้านค่าบริการท่องเที่ยว (price)

นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าไม่ควรเกิน 1,000 บาทต่อคนต่อวัน โดยคิดค่าใช้จ่ายรวมทุกอย่างในลักษณะเหมาจ่ายต่อคนต่อวัน อาจมีการกำหนดราคาที่แตกต่างกันได้ตามลักษณะการจัดที่พักในฟาร์มสเตย์และวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้การกำหนดราคาที่สูงขึ้นอาจมีรูปแบบ/กิจกรรมการจัดการฟาร์มสเตย์เพิ่มเติมเพื่อให้ลูกค้ารู้สึกถึงความแตกต่างในแต่ละระดับราคา

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (place)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแนะนำ ดังนั้น ช่องทางการจัดจำหน่ายอาจติดต่อให้ข้อมูลการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ผ่านหน่วยงานต่างๆ

เช่น โรงเรียน ชมรม บริษัท บริษัทนำเที่ยว เครือข่ายการท่องเที่ยว อาจเพิ่มเติมช่องทางการจัดจำหน่ายโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ด้านการส่งเสริมการตลาด (promotion)

ควรจัดทำแผ่นพับ จัดนิทรรศการท่องเที่ยว และบรรจุข้อมูลรายการการท่องเที่ยวร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง และควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ บริษัท โรงแรม ห้างร้าน สมาคมต่างๆ เป็นต้น

4.3 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

จากการศึกษาอุปสงค์ อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.จังหวัดสุราษฎร์ธานี) และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้ง ช่วยยกระดับภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

4.4 สรุป

การศึกษารูปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นครั้งแรก ชอบท่องเที่ยวในฤดูร้อน เกณฑ์ที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรกคือความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการเดินทางมาเที่ยวเพื่อการพักผ่อน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์แห่งนี้ คือ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแนะนำให้มาเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์จากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว พักค้างจำนวน 1 คืน ผู้ที่ร่วมเดินทางมาเที่ยวกับนักท่องเที่ยวเป็นเพื่อน จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเป็นหมู่คณะมากกว่า 50 คน ค่าแพคเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าไม่ควรเกิน 1,000 บาท นักท่องเที่ยวคิดว่าจะกลับมาเที่ยวฟาร์มสเตย์

อีกครั้งและจะแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวบ้าง และคิดว่าองค์การภาครัฐควรให้การสนับสนุนให้ฟาร์มสเตย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด

คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากแก่นักท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป และแม้กระทั่งผู้ที่เคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมา ก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่า จะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย เสน่ห์ของการท่องเที่ยวในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงาม ไม่ทำลายธรรมชาติ ในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้

สำหรับการประเมินศักยภาพและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดการฟาร์มสเตย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมรอบที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านการส่งเสริมการตลาด

เกณฑ์ที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวสามลำดับแรก คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตอบว่า เป็นการแนะนำจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแนะนำให้มาเที่ยว รองลงมาเป็นการต้องการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว

การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านอัตราค่าบริการต่อวันในการท่องเที่ยวและจำนวนวันพักนักท่องเที่ยว จึงควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ข้างต้นในการเปลี่ยนแปลงนโยบายการท่องเที่ยวในการประกอบการท่องเที่ยวของตน ซึ่งทั้งอัตราค่าบริการต่อวันและระยะเวลาการพักนักท่องเที่ยวย่อมส่งผลโดยตรงต่อรายได้ในการประกอบการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในด้านการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นักท่องเที่ยวควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพอากาศของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

อย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะเวลา ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ และมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และมีกิจกรรมการสันถนาการ/รื่นเริง

จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับอุปทานการท่องเที่ยวพาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะพาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 พาร์ม ได้แก่ สินมานะพาร์มสเตย์ และเคียงเลบุรี

สินมานะ พาร์มสเตย์ เปิดให้บริการการท่องเที่ยวพาร์มสเตย์มาประมาณกว่า 5 ปี เป็นกิจการเสริม รองจากการทำพาร์มโฮย เดิมพาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลพาร์มโฮยซึ่งอยู่กลางทะเล ต่อมาเมื่อมีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวแล้วชอบการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำพาร์มโฮย บริบทพื้นที่อ่าวบ้านดอน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน ปัจจุบันสินมานะพาร์มสเตย์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้ สำหรับกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวมีทั้งกิจกรรมบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับโฮยแครง/โฮยนางรม พื้นที่อ่าวบ้านดอน สาธิตการแกะโฮยนางรมและให้ชิมโฮยนางรมสด กิจกรรมสันถนาการต่างๆ เช่น ดนตรีโฟล์คซองของช่วงรับประทานอาหารกลางวัน หากพักค้างคืนจะมีกิจกรรมการแสดงหนังตะลุงสองภาษาหรือการร้องคาราโอเกะเพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่นักท่องเที่ยว การลงทุนในการตกแต่งและขยายพื้นที่พาร์มสเตย์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันใช้หลักความพอเพียงโดยค่อยๆ ขยับขยายจากทุนส่วนตัวค่อยๆ ต่อเติมไปเรื่อยๆตามกำลังที่ได้ โดยในอนาคตจะมีการขยายพื้นที่และสร้างที่พักที่มีลักษณะแยกเป็นห้องพักส่วนตัว เพิ่มลานยื่นไปในทะเลเพื่อเป็นจุดชมวิว และเพิ่มห้องสุขาเป็น 4 ห้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า

เคียงเลบุรี เปิดให้บริการการท่องเที่ยว พาร์มสเตย์มาประมาณ 1 ปีกว่าๆ เป็นกิจการเสริมรองจากการทำร้านอาหารเคียงเล ซึ่งเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เดิมพาร์มสเตย์สร้าง

เป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเลและเป็นที่พักผ่อนของตนเองและครอบครัว รวมทั้งใช้รับรองเครือญาติและเพื่อนๆ เช่นเดียวกับสินมานะฟาร์มสเตย์ ต่อมาเมื่อมีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวแล้วก็มีร้านอาหารซึ่งสามารถให้บริการด้านอาหารและที่พักแก่นักท่องเที่ยวได้ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและพนักงานจึงได้จัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันเคียงเลบุรีสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กที่ต้องการบรรยากาศที่เงียบสงบ มีความเป็นส่วนตัว และต้องการพักผ่อนโดยแท้จริง เนื่องจากเคียงเลบุรีเน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบๆ บริเวณฟาร์มสเตย์ของนักท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมให้แก่นักท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เช่น การนำชมวิถีชีวิตของชาวประมง สาธิตวิธีการเลี้ยงหอยนางรมและหอยแมลงภู่ โดยมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ โดยมีห้องพักแยกเป็นสัดส่วนจำนวน 3 ห้อง อนาคตจะค่อยๆ ขยับขยายต่อเติมไปเรื่อยๆ ตามกำไรที่ได้ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าเช่นเดียวกับสินมานะฟาร์มสเตย์ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าพักประมาณ 30% ของลูกค้าทั้งหมดโดยลูกค้าชาวต่างชาติได้รับการแนะนำจากมัคคุเทศก์อิสระและนอกจากนี้เคียงเลบุรียังเป็นเครือข่ายธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์กับสินมานะฟาร์มสเตย์อีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดคล้องกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพักอีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คึกคักกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าหากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยเพิ่มจุดท่องเที่ยวที่ใกล้กับอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุย ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร(Agro-Tourism) มีลักษณะเด่น คือ การเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ วิธีการดำรงชีวิตของเกษตรกรที่มีการผสมผสานกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนไปถึงการที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนเกษตรเพื่อการเรียนรู้และศึกษาหาประสบการณ์ความรู้ในเรื่องของการเกษตรกรรม นับได้ว่าเป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ เหนืออื่นใดนี้คือการได้หวนกลับไปค้นหา เรียนรู้ เข้าใจ ภาควิชาภูมิปัญญาเกษตรกรรม จากฐานของแผ่นดินไทยที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่าภายใต้แนวคิด ปรัชญา องค์ความรู้ ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกษตรกรไทย ได้สัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท วัฒนธรรมนิยม วัฒนธรรมนิยม ประเพณี รูปแบบกิจกรรม และการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่หลากหลาย รวมทั้งวิถีดั้งเดิมจนถึงการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ท่ามกลางทัศนียภาพธรรมชาติที่สวยงามบริหารจัดการโดยเกษตรกรหรือชุมชน

สำหรับการจัดแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้บริการ หากขาดการวางแผน แนวทางการพัฒนา การวางแผนและการจัดการที่ดีอาจมีข้อเสียตามมาได้ และประการที่สำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ ศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งในแต่ละพื้นที่ก็มีความแตกต่างกัน หากไม่มีการพัฒนาในทิศทางที่ถูกต้อง อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ดังนั้น เป้าหมายในการพัฒนาพื้นที่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป้าหมายในการอนุรักษ์คุณค่าและความสวยงามทางธรรมชาติเอาไว้ ต้องมีการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรและชุมชน นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกรและชุมชนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเกษตรให้มีความยั่งยืนตลอดไป

ในการศึกษาวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และศึกษาศักยภาพในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อตอบคำถามการวิจัยตาม

วัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดซึ่งเกี่ยวกับการศึกษาอุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว อุปทานการท่องเที่ยว แล้วทำการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว จากนั้นจึงจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งดำเนินการจัดทำบนพื้นฐานข้อมูลทั้งอุปสงค์และอุปทาน เพื่อนำเสนอคู่มือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แก่ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

5.2.1 เพื่อศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.2.2 เพื่อศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.2.3 เพื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.3 คำถามการวิจัย

5.3.1 อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

5.3.2 ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

5.3.3 อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

5.3.4 เปรียบเทียบอุปสงค์อุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

5.3.5 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทานในพื้นที่อำเภอบ้านดอนเป็นอย่างไร

5.4 การทบทวนวรรณกรรม

การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่ อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2545) กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชม ความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินใจในสวนเกษตร ได้รับความรู้ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532) กล่าวถึงอุปสงค์การท่องเที่ยวว่า หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปใช้บริการยังสถานที่ท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความต้องการมีความสามารถและมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการที่กำหนดไว้ในเวลานั้นด้วย

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา(2548) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้อุปสงค์ของอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปมีอยู่ 13 ปัจจัย ได้แก่ ความเจริญทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของ รายได้ที่ใช้จ่ายได้ของนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว รสนิยมของนักท่องเที่ยว ลัทธิเอาอย่าง การกระจายตัวของประชากรทางภูมิศาสตร์ เวลาว่าง การพัฒนาหรือสร้าง แหล่งท่องเที่ยว ฤดูกาลท่องเที่ยว การศึกษา สื่อมวลชน การตลาดท่องเที่ยว และนโยบายส่งเสริม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของรัฐ

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532) กล่าวถึงอุปทานการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การเสนอ ขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวทุกชนิดที่เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว จะต้องจัดให้เป็นให้มี เพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นอุปทานที่ปรากฏในลักษณะที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม หรือ สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์คิดค้นขึ้นมา อุปทานนี้เองจะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวทำให้อุปทานของการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป 4 ปัจจัย คือ นโยบายของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้นทุนการผลิตบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึง การวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีกระบวนการสำคัญอยู่ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน พัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ภาพในระดับกว้างของการพัฒนาอุตสาหกรรม

การทอ้งเทียวที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียว สามารถแบ่งออกเป็น 4 หมวดใหญ่ ๆ คือ หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่หมวดทรัพยากรทอ้งเทียว หมวดตลาดการทอ้งเทียว และหมวดความพร้อมด้านการทอ้งเทียว

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทางการทอ้งเทียวที่ได้รวบรวมมา เป็นขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่ได้รวบรวมจากขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ซึ่งเมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนที่ 2 นี้แล้ว สามารถนำไปสู่คำตอบในแต่ละหมวด ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดปัญหาทางการทอ้งเทียว เป็นขั้นตอนที่สืบเนื่องจาก 2 ขั้นตอนแรก เมื่อมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียวและได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ แล้วผู้วางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียวจะมองเห็นภาพรวมกว้างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดปัญหาหรือการรับทราบปัญหาทางด้านการทอ้งเทียว ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย และวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียว เป็นขั้นตอนในการวางกรอบแนวทางและทิศทางที่จะพัฒนาอุตสาหกรรมทอ้งเทียวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานทั่วไปที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ใน 3 ขั้นตอนแรก ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียวที่ได้จัดทำขึ้น 4 ด้าน ดังนี้คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียว การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียว การกำหนดนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียว และการกำหนดวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียว

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียว เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียวที่จะต้องกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องทำเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียวขึ้น ซึ่งโดยกำหนดเป็นแผนงานพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียวและในแต่ละแผนงานก็จะประกอบด้วยโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียวหลายๆ โครงการ แผนงานในการพัฒนาอุตสาหกรรมการทอ้งเทียว

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีการทบทวนเอกสาร ดังนี้คือ จะเด็ด ศิริงาม (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจทอ้งเทียวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจทอ้งเทียวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจทอ้งเทียวและกลุ่มนักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาพบว่า นักทอ้งเทียวส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การเดินทางนิยมเดินทางมาเป็นหมู่คณะ โดยใช้รถส่วนตัวมากกว่ารถประจำทาง และนิยมทอ้งเทียวในฤดูหนาว นักทอ้งเทียวมีความพึงพอใจในระดับมากเกี่ยวกับ

ความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น มีความพึงพอใจในระดับปานกลางในปัจจุบันด้านแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม ที่พัก/รีสอร์ท ร้านอาหารและบริการ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง/ของที่ระลึก มาตรการรักษาความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร และมีความพึงพอใจในระดับน้อยในด้านธุรกิจบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรเร่งพัฒนา ปรับปรุง หรือส่งเสริมเพื่อการพัฒนา แบ่งได้เป็น 3 ด้าน แต่ละด้านมีเรื่องที่ต้องเร่งทำ คือ ด้านสภาพทั่วไป ควรเร่งส่งเสริมให้มีเครื่องบริการเงินด่วนอัตโนมัติภายในพื้นที่อำเภอภูเรือ ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมและให้ความรู้เบื้องต้นแก่ประชาชนถึงแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นและการให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่นักท่องเที่ยว จัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตลอดเวลา อีกทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตชุมชนให้มีความสวยงามตลอดปีและส่งเสริมให้มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศกรุงเทพฯ – ภูเรือโดยตรง ด้านสินค้าท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวควรเร่งปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีความสะอาด สวยงาม และมีระเบียบ ส่งเสริมให้มีการเปิดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว

รัตนารักษ์ มหาศรานนท์ (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน ระยะเวลาในการพักผ่อน คือ 1 วัน 1 คืน ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเรียงจากคะแนนสูงสุด ได้แก่ การต้อนรับที่เต็มที่ ความสะอาด การไม่หลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ความเป็นกันเอง ความเอื้อเฟื้อ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ผู้ประสานงานรู้ข้อมูลเป็นอย่างดี ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิต การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสารที่เข้าใจ ตัวแปรซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา และอายุ

กมลทิพย์ ชูประทีป (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 21 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท พฤติกรรมการท่องเที่ยว คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารในการประกอบการตัดสินใจเลือกสถานที่จากสื่อ

ประเภทโทรทัศน์/วิทยุ/หนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มาเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียวครั้งแรก พาหนะที่ใช้ในการเดินทางเป็นรถยนต์ส่วนตัว โดยส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัว และไม่พักค้างคืน ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 1 – 3 ชั่วโมง วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาอำเภอวังน้ำเขียวเพื่อการพักผ่อน สถานที่ที่นักท่องเที่ยวแวะมากที่สุด คือ ฟาร์มผลิตเห็ด ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวแวะชมมากที่สุด คือ การชมสวนเกษตร ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับมาก มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ด้านสภาพภูมิศาสตร์ ด้านวัฒนธรรมและสังคม ด้านนโยบายของรัฐและกฎระเบียบต่างๆ ด้านราคา และด้านสะดวกในการเดินทาง และปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับปานกลาง มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ด้านสภาพเศรษฐกิจ และด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์

5.5 ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามและทำการ Pre-test กับกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จำนวน 30 ตัวอย่างและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์กับกลุ่มตัวอย่างฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-4 มาเรียบเรียง วิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

5.6 สรุปผลการวิจัย

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 อุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

คำถามการวิจัยข้อที่ 1 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในการวิจัย ซึ่งระบุว่าเป็นการศึกษาถึงอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัด สุราษฎร์ธานี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยรุ่นจนถึงวัยทำงาน จึงมีรายได้ต่อเนื่องอยู่ในอัตราที่ไม่สูงมาก และส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคใต้ซึ่งไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่พำนักอยู่ในฟาร์มสเตย์จำนวนหนึ่งคืน จำนวนผู้ร่วมเดินทางมากับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเป็นหมู่คณะมากกว่า 50 คน นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าค่าแพคเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวัน นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าไม่ควรเกิน 1,000 บาท นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์จากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว สำหรับความรู้สึกภายหลังจากการซื้อ การสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวมีความประทับใจในการมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ เนื่องจากส่วนใหญ่ตอบว่าจะกลับมาเที่ยวฟาร์มสเตย์อีกครั้งและจะแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวบ้าง และคิดว่าองค์การภาครัฐควรให้การสนับสนุนให้ฟาร์มสเตย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่าปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุดคือความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เพิ่งเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรกและแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่กลางทะเล นักท่องเที่ยวจึงเน้นเกี่ยวกับความปลอดภัยมากเป็นพิเศษนอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวยังคาดหวังกับบรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้ประกอบการจัดไว้ในแหล่งท่องเที่ยว วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวและปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ จะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายเลือกซื้อเนื่องจากต้องการพักผ่อนร่วมกับกลุ่มเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวพร้อมๆ กับการต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและสภาพทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์จากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว จะเห็นได้ว่า ผู้มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการซื้อมากที่สุดคือผู้ใกล้ชิดกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบท่องเที่ยวในฤดูร้อน จะเห็นได้ว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวชอบฤดูร้อนซึ่งสอดคล้องกับลักษณะการประกอบการของฟาร์มสเตย์ที่เหมาะสมจะประกอบการในฤดูร้อนมากที่สุด เพราะไม่มีมรสุมและบรรยากาศรอบๆ ฟาร์มสเตย์จะมีความสวยงาม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ซื้อบริการการท่องเที่ยวผ่านตัวแทนกลุ่มขององค์การ เช่น ตัวแทนจากสถาบันการศึกษา ชมรมต่างๆ ร้องลงมาจะทราบข้อมูลการท่องเที่ยวจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแล้วติดต่อใช้

บริการโดยตรงมายังผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ และบางส่วนมาเที่ยวเนื่องจากฟาร์มสเตย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวส่วนหนึ่งที่ถูกรรจกลงไปในรายการกิจกรรมนำเที่ยวของบริษัทนำเที่ยว

จากข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว และการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า ผู้ที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นนักท่องเที่ยวประเภท The organized mass tourist พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะใช้บริการรายการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่มีบริการครบ เดินทางไปกับคณะทัวร์ มีผู้นำทัวร์ บริการทุกอย่างถูกจัดเตรียมไว้เพื่อให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ

จากการสอบถามเกี่ยวกับคาดหวังหรือความต้องการที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อรับรู้ความคาดหวังได้จะนำไปสู่การรับรู้ความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวและบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว แบ่งเป็นประเด็นต่างๆ ตามส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix -4 Ps) ดังนี้คือ ความคาดหวังเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (product) แบ่งย่อยตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาหรือคาดหวังเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ สภาพอากาศของแหล่งท่องเที่ยว ความสวยงามของทิวทัศน์ทางธรรมชาติ และมีมิตรไมตรีจากผู้คนในท้องถิ่น ตามลำดับ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาหรือคาดหวังให้มีเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นมีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว จัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น มีพนักงานรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยวตลอด 24 ชั่วโมง และมีพนักงานเป็นคนในท้องถิ่น ตามลำดับ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) กิจกรรม ในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวคาดหวังให้มีการบรรจุลงในรายการกิจกรรมการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม รองลงมาเป็นกิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมสันตนาการ/รื่นเริง กิจกรรมการให้ความรู้เชิงวิชาการ และกิจกรรมในรูปแบบการผจญภัย/นำตื่นเต้น ตามลำดับ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาหรือคาดหวังให้มีเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง รองลงมาเป็นมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทางชัดเจน สะดวกและเพียงพอ มีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้สะดวก และมีบริการขนส่งมวลชนเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ ตามลำดับ ความคาดหวังเกี่ยวกับค่าบริการท่องเที่ยว (price) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่า ค่าแพคเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวัน ควรกำหนดให้มีราคาต่ำกว่า 1,000 บาทต่อคนต่อวัน รองลงมาเป็นราคาเท่ากับ 1,000 บาทต่อคนต่อวัน และราคาสูงกว่า 1,000 บาทต่อคนต่อวัน ตามลำดับ ความคาดหวังเกี่ยวกับช่องทางการจัดจำหน่าย (place/process of delivery) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นว่า ควรจะมีเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายผ่านตัวแทนองค์กรต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ โรงเรียน ชมรม มูลนิธิต่างๆ หรือการบรรจุเป็นรายการท่องเที่ยวส่วนหนึ่งของบริษัททัวร์ต่างๆ ในเขตภาคใต้ นอกจากการติดต่อโดยตรงมายังผู้แทนจำหน่าย ณ ฟาร์มสเตย์ และควรเผยแพร่ข้อมูลลงในคู่มือการท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ความคาดหวังเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด (promotion)

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวให้ความคิดเห็นว่า ควรเพิ่มเติมรูปแบบการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นสถานที่ที่มีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวประกอบกับมีบรรยากาศแวดล้อมที่สวยงาม การประชาสัมพันธ์ ฟาร์มสเตย์อย่างต่อเนื่องและกว้างไกลออกไปจะช่วยขยายฐานลูกค้าได้มากขึ้น เช่น จัดทำแผ่นพับเสนอขายไปยังหน่วยงานต่างๆ ออกนิตยสารแนะนำการท่องเที่ยวร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นต้น

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

คำถามการวิจัยข้อที่ 2 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ในการวิจัย ซึ่งระบุว่าเป็นการศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏผลเป็นดังนี้คือ สำหรับผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้ข้อมูลจากการสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจ เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว รองลงมาเป็นการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับ

แหล่งท่องเที่ยว ต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวไม่แพง และทราบจากการโฆษณาผ่านสื่อ เช่น โทรทัศน์ นิตยสาร อินเทอร์เน็ต ตามลำดับ ตามที่ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ 2550 : 21 กล่าวว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสงค์การท่องเที่ยว มี 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสร้างบ้านแปลงเมือง การมีรายได้และระดับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น อาชีพและการมีเวลาว่างเพิ่มมากขึ้น การพัฒนาการทางการคมนาคมขนส่ง และการสื่อสาร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนด้านต่างๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ สำหรับปัจจัยดึงดูด ได้แก่ ความพร้อมของอุปทานการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ราคา การท่องเที่ยว กฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และสื่อมวลชน จากการสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์พบว่า หลักเกณฑ์ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมากที่สุดสามลำดับแรก อันดับที่หนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน อันดับที่สองเป็นเรื่องเกี่ยวกับบรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และอันดับที่สามเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับปัจจัยดึงดูดซึ่งเป็นเรื่องของการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มากกว่าปัจจัยผลักดันซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกแหล่งท่องเที่ยว เช่น สภาพเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น และเมื่อสอบถามเฉพาะเจาะจงว่าปัจจัยใดที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์มากที่สุดสามลำดับแรก พบว่า อันดับที่หนึ่ง ได้แก่ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว อันดับที่สอง ได้แก่ ต้องการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และอันดับที่สาม ได้แก่ ต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลเชิงใจจากผู้ใกล้ชิดซึ่งเกิดความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดการบอกต่อ (word of mouth communication) ทั้งสามอันดับล้วนเป็นผลมาจากการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวล้วนเป็นปัจจัยดึงดูดให้เกิดความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ และจากผลการศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ ชูประทีป คือ ปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเป็นปัจจัยด้านสภาพภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว และด้านวัฒนธรรมและสังคมของนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว จากผลการศึกษาวิจัยในเรื่องปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลทิพย์ ชูประทีป คือ ปัจจัยที่สำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเป็นปัจจัยด้านสภาพภูมิศาสตร์ของแหล่งท่องเที่ยว และด้านวัฒนธรรมและสังคมของนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

คำถามการวิจัยข้อที่ 3 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ในการวิจัย ซึ่งระบุว่าเป็นการศึกษาถึงอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลทุติยภูมิ พบว่ามีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม ได้แก่ สินมานะฟาร์มสเตย์ และเคียงเลนบุรี ประกอบกับการสอบถามนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจเกี่ยวกับการเดินทางมาท่องเที่ยวจะทำให้เห็นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้คือ ด้านผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) สิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการให้ความคิดเห็นว่าเป็นความอุดมสมบูรณ์และบรรยากาศที่ดีของทรัพยากรทางธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว และเป็นการสะท้อนให้เห็นเรื่องของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบๆ แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังจะได้เห็นวิถีชีวิตของชุมชนในการประกอบอาชีพประมง จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการสินมานะ ฟาร์มสเตย์ เปิดให้บริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ มาประมาณกว่า 5 ปี เป็นกิจการเสริม รองจากการทำฟาร์มหอย เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเล ต่อมามีความคิดว่า ควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวแล้วชอบการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอย บริบทพื้นที่อ่าวบ้านดอน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน เรือที่รับ-ส่งผู้โดยสารไปยังฟาร์มทะเลกลางทะเลจะจ้างเรือประมงชาวบ้านในชุมชนและจ้างมัคคุเทศก์ที่เป็นนักเรียนและพนักงานในชุมชนท้องถิ่น เป็นการสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน จึงได้จัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว สำหรับผู้ประกอบการเคียงเลนบุรี เปิดให้บริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์มาประมาณ 1 ปีกว่าๆ เป็นกิจการเสริม รองจากการทำร้านอาหารเคียงเลน ซึ่งเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเลและเป็นที่พักผ่อนของตนเองและครอบครัว รวมทั้งใช้รับรองเครือญาติและเพื่อนๆ เช่นเดียวกับสินมานะฟาร์มสเตย์ ต่อมามีความคิดว่าควรจัดทำเป็น

แหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในด้านการสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็น ทัศนียภาพที่สวยงามของคนในท้องถิ่น มีบรรยากาศที่สวยงาม ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และมีความประทับใจที่ได้เดินทางมาเที่ยว ตามลำดับ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการสินมานะฟาร์มสเตย์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้ โดยมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนได้ไม่เกิน 100 คน และประเภทไปเช้า-เย็นกลับได้ไม่เกิน 200 คน โดยมีที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนเป็นลักษณะลานกว้าง สามารถกางเต็นท์หรือนอนเบาๆที่จัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว มีระบบสาธารณูปโภคและห้องน้ำและห้องอาบน้ำไว้รองรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีการจัดอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น และจัดบรรยากาศที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น และเสียงดนตรีไว้บริการนักท่องเที่ยว สำหรับเคียงบุรีโดยมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 30 คน โดยมีห้องพักแยกเป็นสัดส่วนจำนวน 3 ห้อง แต่เดิมฟาร์มสเตย์ถูกจัดเป็นสถานที่พักผ่อนของเจ้าของฟาร์มเองจึงมีจำนวนห้องพักไม่มาก การออกแบบในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวถูกสร้างขึ้นอย่างเป็นสัดส่วน ซึ่งสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กที่ต้องการบรรยากาศที่เงียบสงบ มีความเป็นส่วนตัว และต้องการการพักผ่อนโดยแท้จริง เนื่องจากเคียงบุรีเน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบๆ บริเวณฟาร์มสเตย์ของนักท่องเที่ยว และเนื่องจากผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์เคียงบุรีเปิดกิจการร้านอาหารเคียงเล จึงสามารถให้บริการด้านอาหารตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ วัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารมีความสดใหม่ รองลงมาเป็น ทัศนียภาพที่สวยงามและการบริการของพนักงาน ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของมัคคุเทศก์ อาหารสะอาดและถูกสุขลักษณะ อาหารมีให้เลือกรับประทานอย่างหลากหลาย และที่พักมีทำเลที่ตั้งอยู่ในบรรยากาศที่สวยงาม ตามลำดับ ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) กิจกรรมที่ผู้ประกอบการบรรจุลงในรายการกิจกรรมการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ผู้ประกอบการมีการจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันไป ในส่วนของสินมานะฟาร์มสเตย์มีทั้งสำหรับลูกค้าที่มีลักษณะเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่ม the organized mass tourist กล่าวคือ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเป็นกลุ่ม/หมู่คณะกับคณะทัวร์/องค์กร กิจกรรมมีลักษณะเป็นการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหอยแครง

หอยนางรม พื้นที่อ่าวบ้านดอน สาธิตการแกะหอยนางรมและให้ชิมหอยนางรมสด กิจกรรม
 สันทนาการต่างๆ เช่น ดนตรีโฟล์คซองของช่วงรับประทานอาหารกลางวัน หากพักค้างคืนจะมีกิจกรรม
 การแสดงหนังตะลุงสองภาษาหรือการร้องคาราโอเกะเพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่นักท่องเที่ยว
 สำหรับเคียงบุรี เนื่องจากเคียงบุรีเน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบๆ บริเวณ
 ฟาร์มสเตย์ของนักท่องเที่ยวกลุ่ม the individual mass tourist กล่าวคือ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะมี
 ลักษณะมาเป็นกลุ่ม/หมู่คณะกลุ่มเล็กๆ ใช้บริการที่จัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว แต่อาจมี
 การปรับเปลี่ยนให้ตรงกับความต้องการของตนบ้าง โดยจะมีการจัดกิจกรรมให้แก่นักท่องเที่ยว
 ตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เช่น การนำชมวิถีชีวิตของชาวประมง สาธิตวิธีการ
 เลี้ยงหอยนางรมและหอยแมลงภู่ แต่ส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวจะต้องการบรรยากาศที่เงียบสงบ
 ความเป็นส่วนตัว และต้องการการพักผ่อนโดยแท้จริงมากกว่าการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว
 จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในด้าน
 กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ ความน่าสนใจ/ความประทับใจของ
 กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นมีกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับชุมชนท้องถิ่น รู้สึกมี
 ส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวสามารถระบุกิจกรรมที่ต้องการทำ
 ในแหล่งท่องเที่ยวได้ ตามลำดับ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) ในแง่ของ
 การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์ทั้งสองแหล่งจะมีผู้ประสานงานของ
 ฟาร์มสเตย์ดำเนินการประสานงานกับผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวในการติดต่อให้ข้อมูลเรื่อง
 เส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวไม่มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการ
 ในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทาง
 มาท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ในด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) เป็นดังนี้ อันดับแรก คือ
 ความปลอดภัยในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาเป็นสภาพเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว
 การให้ข้อมูลและติดต่อประสานงานก่อนเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว และป้ายบอกเส้นทางไปยัง
 แหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ค่าบริการท่องเที่ยว (price) ผู้ประกอบการทั้งสองฟาร์มคิดราคา
 ค่าบริการท่องเที่ยวในลักษณะทั้งต่อคนต่อวันและอัตราเหมาจ่ายต่อกลุ่มขึ้นอยู่กับปริมาณ
 นักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม และจะให้ส่วนลดตามปริมาณนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่มเช่นกัน
 หากมีเป็นกลุ่มใหญ่ขึ้นจะมีค่าบริการท่องเที่ยวถูกลงเนื่องจากนักท่องเที่ยวจะได้รับส่วนลดมากขึ้น
 ค่าบริการดังกล่าวจะรวมค่าที่พัก อาหาร กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ และค่าเรือโดยสารไปยัง
 ฟาร์มสเตย์ในอัตราเหมาจ่าย และหากนักท่องเที่ยวต้องการนั่งเรือชมวิถีชีวิตท้องถิ่น
 ตามจุดต่างๆ ในชุมชนรอบฟาร์มสเตย์ จะต้องเสียค่าบริการเรือโดยสารต่างหาก อัตราค่าบริการ

ห้องเที่ยวสินมานะฟาร์มสเตย์ สำหรับนักท่องเที่ยวประเภทไปเช้า-เย็นกลับ มีปริมาณ 10 คนขึ้นไป ต่อกลุ่มคิดค่าบริการ 400 บาทต่อคนต่อวัน หากน้อยกว่า 10 คนต่อกลุ่ม คิดแบบเหมาจ่าย ต่อกลุ่มๆ ละ 3,500 บาท ซึ่งการคิดค่าบริการดังกล่าวสำหรับประเภทไปเช้า-เย็นกลับรวมทั้งค่าเรือ ค่าอาหารกลางวัน กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ สำหรับนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืน ปริมาณ 10 คนขึ้นไปต่อกลุ่มคิดค่าบริการ 800 บาทต่อคนต่อวัน หากน้อยกว่า 10 คน คิดค่าบริการ 1,000 บาทต่อคนต่อวัน ซึ่งการคิดค่าบริการดังกล่าวสำหรับประเภทไปเช้า-เย็นกลับรวมทั้งค่าเรือ ค่าอาหารกลางวัน กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ ค่าที่พัก และอาหารเช้าในฟาร์มสเตย์ ก่อนเดินทางกลับ ในส่วนของเคียงบุรี จะคิดค่าบริการนักท่องเที่ยวประเภทค้างคืนคิดค่าบริการ สำหรับปริมาณ 2 คนต่อกลุ่มคิดราคา 800 บาทต่อคนต่อคืน ปริมาณ 3 – 5 คนต่อกลุ่มคิดราคา 700 บาทต่อคนต่อคืน ปริมาณ 6 -10 คนต่อกลุ่มคิดราคา 650 บาทต่อคนต่อคืน ปริมาณมากกว่า 10 คนขึ้นไปคิดราคา 600 บาทต่อคนต่อคืน ซึ่งการคิดค่าบริการดังกล่าวรวมทั้งค่าเรือ ค่าอาหารเย็น กิจกรรมต่างๆ ในฟาร์มสเตย์ และค่าที่พักสำหรับลูกค้า ช่องทางการจัดจำหน่าย (place/process of delivery) จากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่า ผู้ประกอบการมีช่องทางการจัดจำหน่ายในลักษณะเชิงรับ เช่น ติดต่อโดยตรงมายังผู้แทนจำหน่าย ณ ฟาร์มสเตย์ ให้ข้อมูลคู่มือการท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และช่องทางการจัดจำหน่ายเชิงรุก เช่น สินมานะฟาร์มสเตย์จะติดต่อกับคู่ค้าที่เป็นเครือข่ายผู้ประกอบการท่องเที่ยว เคียงบุรีมีการประชาสัมพันธ์ผ่านร้านอาหารเคียงเลซึ่งเป็นธุรกิจเครือของผู้ประกอบการให้แก่ผู้มารับประทานอาหารในร้านทราบ ส่วนใหญ่แล้วจะใช้วิธีการขายตรงมากกว่าการผ่านตัวกลางทางการค้า การส่งเสริมการตลาด (promotion) จากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่า การส่งเสริมการขาย ทั้งสองฟาร์มเน้นการให้ส่วนลดแก่ผู้ที่มาเที่ยวมากขึ้น ตามจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละกลุ่ม โดยมีการกำหนดราคาเปลี่ยนแปลงตามจำนวนที่ระบุในแต่ละระดับชั้น ในส่วนโฆษณายังไม่มีกำหนดแผนโฆษณากลุ่มลูกค้าอยู่กระจายทั่วภาคได้ จึงใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง เน้นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลบริการการท่องเที่ยวผ่านสื่อทั้งรัฐบาลและเอกชน โดยใช้ความสวยงามและความอุดมสมบูรณ์ในแหล่งท่องเที่ยวจุดขาย เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) รายการทางโทรทัศน์ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ต่างๆ ที่ทำรายการนำเที่ยว

ผู้ประกอบการเน้นการลงทุนในการตกแต่งและขยายพื้นที่ฟาร์มสเตย์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันใช้หลักความพอเพียงโดยค่อยๆ ขยับขยายจากทุนส่วนตัวค่อยๆ ต่อเติมไปเรื่อยๆ ตามกำไรที่ได้ โดยในอนาคตจะมีการขยายพื้นที่และสร้างที่พักที่มีลักษณะแยกเป็นห้องพักส่วนตัว

เพิ่มลานยื่นไปในทะเลเพื่อเป็นจุดชมวิว และเพิ่มห้องสุขาเป็น 4 ห้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดรับกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพักอีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คึกคักกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าหากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยให้เพิ่มจุดท่องเที่ยวที่ใกล้กับอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุย ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

คำถามการวิจัยข้อที่ 4 เปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

คำถามการวิจัยข้อที่ 4 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ในการวิจัยซึ่งระบุว่าเป็นการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จากผลการสำรวจข้อมูลจากนักท่องเที่ยว (อุปสงค์การท่องเที่ยว) และสำรวจข้อมูลจากนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยว (ศักยภาพการจัดการท่องเที่ยว) และสำรวจข้อมูลจากผู้ประกอบการท่องเที่ยว (อุปทานการท่องเที่ยว) สามารถนำมาวิเคราะห์และสรุปผลเพื่อตอบคำถามข้อที่ 4 ในเรื่องการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอนได้ โดยนำเสนอเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในเขตพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อรับรู้ความคาดหวังได้จะนำไปสู่การรับรู้ความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยวซึ่งเป็นมุมมองของการจัดการอุปสงค์แล้วเปรียบเทียบมุมมองในบริหารจัดการการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการเป็นการจัดการอุปทาน การเปรียบเทียบจะช่วยให้เห็นภาพรวมของการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ได้ตรงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว การสอบถามเกี่ยวกับกับความคาดหวังของนักท่องเที่ยว หรือเป็นลักษณะการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว เพื่อค้นหาลักษณะทางการตลาดการท่องเที่ยวและศักยภาพการบริหารจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งประเด็นการวิเคราะห์เป็น 4 ประเด็น ตามส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix -4 Ps)

ดังนี้ คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ พบว่า จุดเด่นที่เป็นแรงดึงดูดใจให้มีผู้มาท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คือ ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบๆ แหล่งท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีทัศนียภาพที่สวยงามและมีบรรยากาศที่ดีเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวที่เน้นการพักผ่อนและชื่นชมกับวิถีชีวิตผู้คนในชุมชนการทำประมงและบรรยากาศทางสวยงามตามธรรมชาติ สิ่งสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังและให้ความสำคัญในการพิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยว คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวยังให้ความเห็นว่าควรมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถรักษาบรรยากาศที่ดีและสร้างความประทับใจเช่นนี้ได้ อย่างยั่งยืน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่าจุดเด่นในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องบุคลากรและอาหาร ในส่วนของบุคลากรที่มีจิตบริการ (service mind) นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า บุคลากรที่ให้บริการข้อมูลและดูแลนักท่องเที่ยวมีอัธยาศัยไมตรีที่ดีและมีภาคภูมิใจที่มีความรู้ความสามารถในการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และในด้านอาหารนักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าอาหารมีความสดใหม่และจัดทำเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้บริเวณอ่าวบ้านดอนที่มีความอุดมสมบูรณ์ในเรื่องทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น สัตว์น้ำต่างๆ และสัตว์น้ำที่ผู้ประกอบการทำฟาร์มอยู่แล้ว ทำให้สามารถจับสัตว์น้ำต่างๆ มาปรุงอาหารรับประทานได้ทันที สิ่งนี้นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรมีการขยายเพิ่มเติม คือ ขีดความสามารถที่ฝึกในการรองรับนักท่องเที่ยวและระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่เพียงพอ เช่น จำนวนห้องน้ำ เป็นต้น ซึ่งต้องคำนึงถึงความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ เพื่อให้สามารถรองรับและสร้างความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวหากมีกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวนมากต่อครั้ง ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่าจุดเด่นในด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องกิจกรรมนำชมวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธิตการแกะหอยนางรมและให้ชิมหอยนางรมสด กิจกรรมการฟังดนตรีโฟล์คซองช่วงรับประทานอาหารกลางวัน สิ่งนี้นักท่องเที่ยวต้องการให้ผู้ประกอบการจัดมีเพิ่มเติม คือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณ

แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมสันทนาการหรือกิจกรรมในรูปแบบการผจญภัย/นำตื่นเต้น ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่า จุดเด่นในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นเรื่องความปลอดภัยในการเข้าถึงและเส้นทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สำหรับสิ่งที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรปรับปรุงคือป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวไม่มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ผู้ที่ไม่ได้เดินทางมากับกลุ่มทัวร์ใช้ยานพาหนะส่วนตัว และผู้ที่ยังไม่เคยเดินทางมาเที่ยว จะต้องอาศัยป้ายบอกทางที่ชัดเจนในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านราคา (Price) จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการพบว่า ระดับราคาที่ถูกกำหนดจากผู้ประกอบการเป็นค่าบริการการท่องเที่ยวซึ่งมีราคาไม่เกิน 1,000 บาทต่อคนต่อวัน เป็นราคาที่เหมาะสม เนื่องจากจากการสอบถามนักท่องเที่ยวส่วนมากยินดีจะจ่ายในราคาไม่เกิน 1,000 บาท และนักท่องเที่ยวยังได้รับส่วนลดตามปริมาณนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มอีกด้วย ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) จากการสอบถามผู้ประกอบการพบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นการขายตรงไปยังผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวมากกว่าเป็นการขายผ่านตัวกลาง ซึ่งผู้ประกอบการให้ความเห็นว่าช่วงของกำไรยังอยู่ในระดับต่ำ หากต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับนายหน้าจะทำให้ระยะเวลาคืนทุนยาวนานกว่าที่ควร ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) จากการข้อมูลช่องทางการจัดจำหน่ายข้างต้นพบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นการขายตรงไปยังผู้แทนกลุ่มของนักท่องเที่ยวมากกว่าเป็นการขายผ่านตัวกลาง และนักท่องเที่ยวยังให้ข้อมูลว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์แห่งนี้ คือ เพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว การส่งเสริมการตลาดจึงเป็นไปในลักษณะของการประชาสัมพันธ์มากกว่า การโฆษณา หรือการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบอื่นๆ บุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการซื้อส่วนมากที่ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่า มีความประทับใจอยากเดินทางมาท่องเที่ยวอีกและจะชักชวนผู้อื่นให้มาเที่ยว การส่งเสริมการตลาดจึงสามารถสื่อสารข้อมูลในการส่งเสริมการตลาดผ่านบุคคลที่เคยมาท่องเที่ยวโดยการสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการบอกปากต่อปากชักชวนให้บุคคลอื่นเดินทางมาท่องเที่ยวด้วย

คำถามการวิจัยข้อที่ 5 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทานในพื้นที่อ่าวบ้านดอนเป็นอย่างไร

คำถามวิจัยข้อที่ 5 เป็นการดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เป็นการศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวว่า ข้อมูลสำหรับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว จะต้องมึเนื้อหาครอบคลุมสองประเด็นหลัก กล่าวคือ สภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ และศักยภาพทางการจัดการการท่องเที่ยวซึ่งจะครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว การจัดการตลาดการท่องเที่ยว และความพร้อมด้านการจัดการท่องเที่ยว สำหรับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทานในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยจะนำเสนอในสองประเด็น คือ สภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ และการจัดการทางตลาดซึ่งจะ กล่าวครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว การจัดการตลาดการท่องเที่ยว และความพร้อมด้านการจัดการท่องเที่ยว โดยแบ่งข้อมูลออกเป็น 2 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่

หมวดที่ 2 หมวดทางการตลาดการท่องเที่ยวพาร์มสเตย์

2.1) ตลาดเป้าหมาย

2.2) ส่วนประสมทางการตลาด

2..2.1) ด้านผลิตภัณฑ์

2..2.2) ด้านราคา

2..2.3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

2..2.4) ด้านการส่งเสริมการตลาด

หมวดที่ 1 หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่

พื้นที่อ่าวบ้านดอนว่าเป็นเว้าอ่าวที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาคใต้ มีลักษณะเป็น ท้องกระทะ รับน้ำจากแม่น้ำลำคลองน้อยใหญ่ 11 สาย มีความยาวของแนวชายฝั่งประมาณ 120 กิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย อำเภอไชยา อำเภอท่าฉาง อำเภอพุนพิน อำเภอเมือง อำเภอกาญจนดิษฐ์ และอำเภอดอนสัก อันเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์จากตะกอนปากแม่น้ำต่างๆ ที่ไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน โดยเฉพาะแม่น้ำตาปี – พุมดวง จึงเป็นศูนย์รวมของความอุดมสมบูรณ์ และแหล่งรวมความหลากหลายในระบบ นิเวศทางทะเล เช่น ป่าชายเลน หญ้าทะเล ปะการัง สัตว์น้ำนานาชนิด เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ขนาดใหญ่ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี มีพื้นที่ประมาณ 477 ตารางกิโลเมตร ระดับน้ำขึ้น-ลงในแต่ละ วันแตกต่างกัน ประมาณ 2.1 เมตร โดยมีความเร็วกระแสน้ำ 2.04 กิโลเมตร/ชั่วโมง โดยพื้นที่ ดังกล่าวได้รับอิทธิพลลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงเดือนตุลาคม - มีนาคม และลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้ในช่วงเดือนพฤษภาคม - กันยายน มีผลทำให้มีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤศจิกายน - มกราคม ของทุกปี สภาพโดยทั่วไปของอ่าวบ้านดอนส่วนใหญ่เป็นหาดโคลน มีแม่น้ำไหล

ลงสู่อ่าว ได้แก่ แม่น้ำตาปี แม่น้ำพุมดวง และคลองอีก 7 สาย นับแต่อดีตชาวบ้านบริเวณรอบอ่าวบ้านดอน ทำการเลี้ยงหอยตะโกรมในบริเวณนี้มากกว่า 60 ปี ซึ่งต่อมา กรมประมงได้เข้าไปจัดระเบียบการเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยจัดให้เป็นพื้นที่อนุญาตอย่างถูกต้องสำหรับประชาชนในพื้นที่ให้ทำการเลี้ยงหอย โดยคิดเป็นพื้นที่อนุญาต ประมาณ 30,000 ไร่ ซึ่งในขณะที่มีการเลี้ยงหอยตะโกรมนี้เอง ทำให้มีหอยกะพงเกิดขึ้นมากมายด้วยเช่นกัน ชาวบ้านได้นำหอยกะพงเหล่านี้มาใช้เป็นอาหารสำหรับเลี้ยงเป็ดไข่ ซึ่งเป็นที่มาของไข่เค็มไชยาที่มีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน

รองอธิบดีกรมประมง กล่าวว่า การพัฒนาด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอนมีมาอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2527 ได้มีการเลี้ยงหอยแครง และหอยแมลงภู่ ในพื้นที่อ่าวบ้านดอนใกล้กับเกาะปราบ (ความลึกของน้ำ ประมาณ 4-10 เมตร) ซึ่งมีเพิ่มขึ้นมานอกเหนือจากหอยตะโกรมที่มีอยู่เดิม

จากลักษณะการเลี้ยงหอยดังกล่าว ไม่ว่าจะ เป็น หอยตะโกรม หอยแครง หอยแมลงภู่ ซึ่งต้องใช้หลักไม้ปักในทะเล และที่ปัก (ขนำ) ซึ่งชาวบ้านที่เลี้ยงหอยสร้างไว้ใ้เฝ้าระวังพื้นที่เลี้ยงหอยของตน มีผลทำให้การจับสัตว์น้ำโดยใช้เครื่องมืออวนลาก อวนรุน เข้ามาทำการประมงดังกล่าวไม่ได้ ยังผลให้อ่าวบ้านดอนเป็นแหล่งอาศัยที่ปลอดภัยสำหรับสัตว์น้ำชนิดต่างๆ อาทิ ปลากระบอก ปลาดุกทะเล ปลากุเลา ปลาเก๋าปากแม่น้ำ เป็นต้น

แพร่และกระจายพันธุ์เป็นจำนวนมาก ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากผลผลิตสัตว์น้ำดังกล่าว ในระหว่างรอเก็บเกี่ยวผลผลิตจากการเลี้ยงหอย นับว่าเป็นการสร้างรายได้อีกทางหนึ่ง และที่สำคัญในปี 2549 กรมประมงสำรวจพบว่า อ่าวบ้านดอนมีลูกพันธุ์หอยแครงเกิดขึ้นตามธรรมชาติเป็นจำนวนมาก อันแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์มากขึ้นของอ่าวบ้านดอน ซึ่งผลที่เกิดขึ้นทำให้เกษตรกรที่เลี้ยงหอยแครง นำลูกพันธุ์ที่เกิดขึ้นมาเลี้ยงต่อให้เป็นหอยแครงขนาดใหญ่ และสามารถลดการนำเข้าลูกพันธุ์จากต่างประเทศ โดยคาดว่า จะสร้างรายได้ให้กับอ่าวบ้านดอนไม่น้อยกว่า 50 ล้านบาท

สำหรับจำนวนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปัจจุบันมีมากกว่า 3,100 ราย แบ่งเป็น เกษตรกรผู้เลี้ยงกุ้งทะเล จำนวน 670 ราย พื้นที่ 23,000 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยแครง 1,435 ราย พื้นที่ 14,964 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยนางรม 295 ราย พื้นที่ 2,540 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยแมลงภู่ 245 ราย เนื้อที่ 474 ไร่ เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยประเภทอื่นๆ 430 ราย เนื้อที่ 169 ไร่

รองอธิบดีกรมประมง กล่าวอีกว่า นอกเหนือจากกรมประมงแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี ยังได้ให้ความสำคัญต่อผลผลิตหอยประเภทต่างๆ ที่ใช้ในการบริโภค โดยนาระบบ

การล้างทำความสะอาด (Depuration) ซึ่งกรมประมงได้พัฒนาขึ้นมา เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรสามารถนำระบบดังกล่าว ในการล้างทำความสะอาดหอย ก่อนนำไปจำหน่ายให้แก่ประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ พื้นที่อ่าวบ้านดอนยังได้รับความช่วยเหลือจากโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง (Coastal Habitats and Resources Management Project : CHARM) ซึ่งเป็นความร่วมมือของสหภาพยุโรปและประเทศไทย ที่พยายามผลักดันให้เกษตรกรผู้เลี้ยงหอยมีระบบสุขอนามัยที่ดี โดยบ้านเรือนที่ใช้ฝ้าดูแลฟาร์ม ต้องมีถังบำบัด (ถัง SAT) ซึ่งในขณะนี้อยู่ในช่วงรณรงค์ให้เกษตรกรปฏิบัติตาม หากเกษตรกรรายใดที่สมัครใจและให้ความร่วมมือ จะได้รับรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการประมงที่ดี (Good Aquaculture Practise : GAP) จากกรมประมง

ตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนเป็นความพยายามของกรมประมงในการจัดทำฟาร์มทะเล (Sea Farming) โดยให้ประชาชนในพื้นที่ที่มีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการจัดทำ และใช้ทรัพยากรประมงให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและยั่งยืน (Sustainable Fishery) ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีประโยชน์ในหลายๆ ด้าน อาทิ เป็นพื้นที่เฝ้าระวังการทำประมงที่ผิดกฎหมาย เป็นแหล่งแพร่พันธุ์ ขยายพันธุ์ และเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ เป็นแหล่งอาหารโปรตีนแก่ประชาชนทั่วไปได้มีบริโภคอย่างต่อเนื่อง และยังเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรประมงให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งโครงการดังกล่าวต้องใช้ระยะเวลายาวนาน จึงจะประสบความสำเร็จ ดังเช่น กรณีของอ่าวบ้านดอนที่ต้องใช้เวลาอย่างน้อย 20 ปี ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ทรัพยากรสัตว์น้ำเหล่านี้ จะไม่มีวันหมดไปจากอ่าวบ้านดอนตราบนานเท่านาน หากชุมชนอ่าวบ้านดอนร่วมมือกันอนุรักษ์ทรัพยากรประมง

หมวดที่ 2 หมวดทางการตลาดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์

ตลาดเป้าหมาย (target market)

จากการสำรวจข้อมูลส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นนักท่องเที่ยวประเภท the organized mass tourist กล่าวคือ เป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเป็นกลุ่ม/หมู่คณะกับคณะทัวร์/องค์กร มีผู้นำทัวร์ ต้องการความรู้ลึกซึ้งปลอดภัยคุ้นเคย ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว มักเดินทางไปท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีรายการท่องเที่ยวสำเร็จรูปที่มีบริการครบครัน และจากการสำรวจข้อมูลฟาร์มสเตย์ พบว่า ฟาร์มสเตย์แต่ละแห่งมีจุดเด่นที่แตกต่างกัน สามารถแบ่งส่วนตลาดหรือกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มที่แตกต่างกัน ดังนี้

สินมานะ ฟาร์มสเตย์ มีความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรม/ธรรมชาติท้องถิ่น (ทัศนศึกษา) และพักผ่อนไปพร้อมๆ กัน เนื่องจากมีขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 100 คน/กรุ๊ป มีลานโล่งในฟาร์มสเตย์สำหรับพักผ่อน/ทำกิจกรรมกลุ่ม/สนทนาการ/บรรยายให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากผู้ประกอบการมีกิจการหลักคือการเลี้ยงหอยแครงและ

หอยนางรม มักคุกเทศก์จะเป็นผู้ประกอบการเองและบางครั้งจะจ้างมักคุกเทศก์น้อยซึ่งเป็นนักเรียนของโรงเรียนในท้องถิ่นที่สามารถบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอยแครงและหอยนางรมบริเวณพื้นที่อ่าวบ้านดอน และวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้

เคียงเลบุรี มีความพร้อมสำหรับการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อท่องเที่ยวพักผ่อนโดยต้องการความเป็นส่วนตัว/มีบรรยากาศเงียบสงบ เนื่องจากมีการแยกห้องนอนออกเป็นสัดส่วน (จำนวน 3 ห้อง) ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ ได้ประมาณ 30 คน/กรุ๊ป และเคียงเลบุรียังสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้านเมนูอาหารได้ตามความต้องการของลูกค้า เนื่องจากผู้ประกอบการมีกิจการหลักคือร้านอาหารเคียงเลเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยจำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เคียงเลบุรีมีจำนวนการรองรับนักท่องเที่ยวได้น้อยกว่าฟาร์มสเตย์อื่น อาจมีการรับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งมีกำลังซื้อสูง หากกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวต่างชาติควรปรับรูปแบบการจัดการฟาร์มสเตย์ให้รองรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ จะทำให้สามารถเพิ่มระดับราคาให้สูงขึ้นได้อีก

ทั้งนี้ หากผู้ประกอบการต้องการขยายปริมาณความต้องการซื้อบริการการท่องเที่ยว ควรจัดให้มีรูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่เน้นกลุ่มลูกค้าสามารถกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการประชุม/สัมมนาพร้อมกับพักผ่อน เช่น การประชุมสัมมนาของหน่วยงานราชการและหน่วยงานภาคเอกชน โดยมีการพัฒนาให้มีการจัดลักษณะฟาร์มสเตย์ให้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการห้องประชุมแยกเป็นสัดส่วนจากที่พัก มีไฮไลท์อุปกรณ์สำหรับการประชุม และกิจกรรมสันทนาการต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าผู้ประกอบการสามารถกำหนดลูกค้ากลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันและสามารถรวมตัวกันเพื่อเป็นเครือข่ายการค้าระหว่างกัน/พันธมิตรในการติดต่อหาที่พักในลักษณะฟาร์มสเตย์ตามความต้องการที่แตกต่างกันของกลุ่มลูกค้า

ส่วนประสมทางการตลาด (marketing mix -4 Ps)

ด้านผลิตภัณฑ์ (product) แบ่งตามองค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังนี้

ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว (attraction)

ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญและเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญที่สุด เนื่องจากสถานที่ท่องเที่ยวอยู่บริเวณกลางทะเล ความปลอดภัยทั้งทางด้านลักษณะโครงสร้างของที่พัก อุปกรณ์ เช่น เสื้อชูชีพ ยารักษาโรค ในกรณีที่พิกัดค้างคืนผู้ประกอบการต้องมีการกำหนดแผนฉุกเฉิน เช่น เรือยนต์และพนักงานรองรับในกรณีฉุกเฉินหรือ

เจ็บป่วยเฉียบพลัน ข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ประกอบการต้องสอบถามและให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทาง ข้อมูลเกี่ยวกับดินฟ้าอากาศ

จากการสอบถามนักท่องเที่ยวพบว่าประทับใจในความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติหรือบรรยากาศให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และนักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยว โดยสะท้อนการเก็บข้อมูลที่นักท่องเที่ยวให้ความเห็นว่า ควรมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมรอบแหล่งท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวต้องการกิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้ประกอบการควรแจ้งข้อมูลการปฏิบัติตัวในการรักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวก่อนเดินทางไปยังฟาร์มสเตย์ เขียนป้ายรณรงค์การปฏิบัติตนในฟาร์มสเตย์หรือกำหนดกติกาที่ชัดเจนร่วมกัน รวมทั้งมีการกำจัดสิ่งปฏิกูลที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบเดินทางท่องเที่ยวในฤดูร้อน ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวเป็นการท่องเที่ยวทางทะเล ในฤดูร้อนแหล่งท่องเที่ยวจะมีบรรยากาศที่สวยงามและมีสภาพอากาศที่ดี ควรติดตามข้อมูล ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว และเตรียมแผนสำรองป้องกันสภาพอากาศที่แปรปรวน งดประกอบกิจการในหน้ามรสุม/ฤดูฝน เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (accessibility)

นักท่องเที่ยวมีพอใจสภาพเส้นทางไปแหล่งท่องเที่ยวและรู้สึกปลอดภัยในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว แต่มีความเห็นว่าควรมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทาง ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ รวมทั้งมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว หากมีการจัดทำในส่วนนี้ให้ชัดเจนจะดึงดูดนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี หรือผู้ที่เดินทางด้วยพาหนะส่วนตัวให้สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวโดยมีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง สถานที่ ระยะทาง ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ รวมทั้งมีแผนที่แนะนำ จะเป็นการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เป็นการเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (amenities)

นักท่องเที่ยวต้องการการให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว การมีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และการจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น

ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (activity)

นักท่องเที่ยวต้องการการทำกิจกรรมต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม นำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการสันตนาการ/รีนเจอร์ เพื่อตอบสนององวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อน สัมผัสบรรยากาศในแหล่งท่องเที่ยว และได้ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวไปพร้อมๆ กัน

ด้านค่าบริการท่องเที่ยว (Price)

นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าไม่ควรเกิน 1,000 บาทต่อคนต่อวัน โดยคิดค่าใช้จ่ายรวมทุกอย่างในลักษณะเหมาจ่ายต่อคนต่อวัน อาจมีการกำหนดราคาที่แตกต่างกันได้ตามลักษณะการจัดที่พักในฟาร์มสเตย์และวัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยว นอกจากนี้ การกำหนดราคาที่สูงขึ้นอาจมีรูปแบบ/กิจกรรมการจัดการฟาร์มสเตย์เพิ่มเติม เพื่อให้ลูกค้ารู้สึกถึงความแตกต่างในแต่ละระดับราคา

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัวแนะนำ ดังนั้นช่องทางการจัดจำหน่ายอาจติดต่อให้ข้อมูลการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ผ่านหน่วยงานต่างๆ เช่น โรงเรียน ชมรม บริษัท บริษัทนำเที่ยว เครือข่ายการท่องเที่ยว อาจเพิ่มเติมช่องทางการจัดจำหน่ายโดยการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)

ควรจัดทำแผ่นพับ จัดนิทรรศการท่องเที่ยว และบรรจุข้อมูลรายการการท่องเที่ยวร่วมกับสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง และควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านหน่วยงานต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ บริษัท โรงแรม ห้างร้าน สมาคมต่างๆ เป็นต้น

5.7 อภิปรายผล

การศึกษาอุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นครั้งแรก ชอบท่องเที่ยวในฤดูร้อน เกณฑ์ที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรกคือความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการเดินทางมาเที่ยวเพื่อการพักผ่อน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์แห่งนี้ คือ เพื่อน/คนรู้จัก/ คนในครอบครัวแนะนำให้มาเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์จากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว พักค้างจำนวน 1 คืน ผู้ที่ร่วมเดินทางมาเที่ยวกับนักท่องเที่ยวเป็นเพื่อน จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเป็นหมู่คณะมากกว่า 50 คน ค่าแพคเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นไม่ควรเกิน 1,000 บาท นักท่องเที่ยวคิดว่าจะกลับมาเที่ยวฟาร์มสเตย์อีกครั้งและจะแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวบ้าง และคิดว่าองค์การภาครัฐควรให้การสนับสนุนให้ฟาร์มสเตย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด

คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากแก่นักท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป และแม้กระทั่งผู้ที่เคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมา ก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วยเสน่ห์ของการท่องเที่ยวในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงามไม่ทำลายธรรมชาติ ในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้

สำหรับการประเมินศักยภาพและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดการฟาร์มสเตย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีทั้งในด้านบรรยากาศที่สวยงามรอบๆ ที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านการส่งเสริมการตลาด

ในส่วนของผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏว่าเกณฑ์ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวสามลำดับแรก คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตอบว่าเป็น

การแนะนำจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว รองลงมาเป็นการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านต่างๆ จึงควรคำนึงถึงปัจจัยข้างต้นในการเปลี่ยนแปลงนโยบายการท่องเที่ยวในการประกอบการท่องเที่ยวของตน ซึ่งทั้งอัตราค่าบริการต่อวันและระยะเวลาการพำนักต่อครั้งย่อมส่งผลโดยตรงต่อรายได้ในการประกอบการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในด้านอุปทานหรือการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นักท่องเที่ยวควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพอากาศของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทางสถานที่ ระยะทาง ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ และมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และมีกิจกรรมการสันถนาการ/รื่นเริง จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลทุกมิติเกี่ยวกับอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม ได้แก่ สินมานะฟาร์มสเตย์ และเคียงเลนบุรี สำหรับสินมานะ ฟาร์มสเตย์ เปิดให้บริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์มาประมาณกว่า 5 ปี เป็นกิจการเสริม รองจากการทำฟาร์มหอย เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเล ต่อมาเมื่อมีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวแล้วชอบการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอยบริบทพื้นที่อำเภอบ้านดอน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน ปัจจุบันสินมานะฟาร์มสเตย์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้สำหรับกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวมีทั้งกิจกรรมบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหอยแครง/หอยนางรม พื้นที่อำเภอบ้านดอน สาธิตการแกะหอยนางรมและให้ชิมหอยนางรมสด กิจกรรมสันถนาการต่างๆ

เช่น ดนตรีโพลีคของช่วงรับประทานอาหารกลางวัน หากพักค้างคืนจะมีกิจกรรมการแสดง หนึ่งตะลุงสองภาษาหรือการร้องคาราโอเกะเพื่อสร้างความบันเทิงให้แก่นักท่องเที่ยว การลงทุนในการตกแต่งและขยายพื้นที่ฟาร์มสเตย์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันใช้หลักความพอเพียงโดยค่อยๆ ขยับขยายจากทุนส่วนตัวค่อยๆ ต่อเติมไปเรื่อยๆตามกำลังที่ได้ โดยในอนาคตจะมีการขยายพื้นที่ และสร้างที่พักที่มีลักษณะแยกเป็นห้องพักส่วนตัว เพิ่มลานยื่นไปในทะเลเพื่อเป็นจุดชมวิว และเพิ่มห้องสุขาเป็น 4 ห้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า ในส่วนของเคียงเลบุรี เปิดให้บริการการท่องเที่ยว ฟาร์มสเตย์มาประมาณ 1 ปีกว่าๆ เป็นกิจการเสริมรองจากการทำร้านอาหารเคียงเล ซึ่งเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเลและเป็นที่พักผ่อนของตนเองและครอบครัว รวมทั้งใช้รับรองเครือญาติและเพื่อนๆ เช่นเดียวกับสินมานะฟาร์มสเตย์ ต่อมาเมื่อมีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวแล้วก็มีร้านอาหารซึ่งสามารถให้บริการด้านอาหารและที่พักแก่นักท่องเที่ยวได้ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและพนักงาน จึงได้จัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันเคียงเลบุรีสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กที่ต้องการบรรยากาศที่เงียบสงบ มีความเป็นส่วนตัว และต้องการการพักผ่อนโดยแท้จริง เนื่องจากเคียงเลบุรีเน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบๆ บริเวณฟาร์มสเตย์ของนักท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมให้แก่นักท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เช่น การนำชมวิถีชีวิตของชาวประมง สาธิตวิธีการเลี้ยงหอยนางรมและหอยแมลงภู่ โดยมีขีดความสามารถได้ การรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ โดยมีห้องพักแยกเป็นสัดส่วนจำนวน 3 ห้อง อนาคตจะค่อยๆ ขยับขยายต่อเติมไปเรื่อยๆตามกำลังที่ได้ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าเช่นเดียวกับสินมานะฟาร์มสเตย์ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าพักประมาณ 30% ของลูกค้าทั้งหมดโดยลูกค้าชาวต่างชาติได้รับการแนะนำจากมัคคุเทศก์อิสระและนอกจากนี้เคียงเลบุรียังเป็นเครือข่ายธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์กับสินมานะฟาร์มสเตย์อีกด้วย จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดคล้องกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพักอีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คุ้มกับเงินลงทุนที่

ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่า หากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยเพิ่มจุดท่องเที่ยวที่ใกล้กับอำเภอเมืองจังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุยซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

5.8 ข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยในครั้งนี้

5.8.1 เนื่องจากฟาร์มสเตย์อยู่กลางทะเลมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในช่วงฤดูฝนหรือช่วงมรสุม ซึ่งภาคใต้เป็นภาคที่มีฝนตกชุก ทำให้มีเวลาจำกัดในการเก็บข้อมูล

5.9 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

5.9.1 ศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์การท่องเที่ยวของชาวต่างชาติของการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.9.2 ศึกษาเกี่ยวกับอุปสงค์การท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเจาะกลุ่มเป้าหมายชาวไทยที่มีศักยภาพสูง (กำลังซื้อสูง)

5.9.3 ศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการกำหนดโปรแกรมทัวร์ที่เหมาะสมสำหรับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่อ่าวบ้านดอน และพื้นที่อื่นๆ (ยกเว้นเกาะสมุย) ภายในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

5.10 สรุป

จากการศึกษาอุปสงค์ อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะผู้วิจัยพบว่าควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากแก่นักท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป และแม้กระทั่งผู้ที่เคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมา ก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย

สำหรับการประเมินศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งในด้านบรรยากาศรอบๆ ที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัยด้านการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว และด้านเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

เสน่ห์ของการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงามไม่ทำลายธรรมชาติ ในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้ เพื่อการสร้างและการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ ชูประทีป. (2547). **ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท อัลซ่า จำกัด.
- ข้อมูลสภาพรวมเศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2550. (2550). ค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2550, จาก <http://www.pcoc.moc.go.th>.
- ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคใต้ เขต 5. (2550). ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2550, จาก <http://www2.tat.or.th>.
- ข้อมูลพื้นที่อ่าวบ้านดอนในหัวข้อเรื่องอ่าวบ้านดอน : ความพยายามในการสร้างฟาร์มทะเลแบบยั่งยืน. (2550). ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2550, จาก <http://www.nicaonline.com>.
- จะเด็ด ศิริงาม. (2545). **แนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2550). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2532). **ปฏิกะทบความวิชาการด้านการท่องเที่ยว**. รวบรวมโดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- รัตนภรณ์ มหาศรานนท์. (2546). **การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วรรณภา ศิลปะอาชา และคณะ. (2545). **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 1 - 8**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมวิราช.

วรรณนา ศิลปะอาชา และคณะ. (2545). **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 9 - 15.**

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

ศุภลักษณ์ อัครางกูร. (2548). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว.** พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา.

สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554). (2550).

ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2550, จาก <http://www.idd.go.th>.

Kotler Philip. **Marketing Management.** The Millennium ed. Uper Saddele River:

Prentice Hall., 2000.

ภาคผนวก
บทความวิจัย

บทความวิจัย

การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร :
กรณีศึกษา พื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

An Analysis of Demand and Supply of Agro Tourism :
Case Study in Ban Don Gulf, Suratthani Province

วรรณวิชนี ทองอินทรราช¹ ภัทรวดี อินทปนต์² และปิยตา นวลละออง³

Wanwichanee Tongintaraj¹ Pattharawadee Intapuntee² and Piyata Nuanla-omg³

บทคัดย่อ

ในการศึกษาวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดซึ่งเกี่ยวกับการศึกษาอุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว อุปทานการท่องเที่ยว แล้วทำการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว จากนั้นจึงจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งดำเนินการจัดทำบนพื้นฐานข้อมูล ทั้งอุปสงค์และอุปทาน เพื่อนำเสนอคู่มือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แก่ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัย มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามและทำการ Pre-test กับกลุ่มเป้าหมาย

¹⁻³ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

¹⁻³ Management Science Faculty, Rajabhat Suratthani University

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จำนวน 30 ตัวอย่างและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์กับกลุ่มตัวอย่างฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 - 4 มาเรียบเรียง วิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่าในส่วนของผลการวิจัยเกี่ยวกับอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากซึ่งกระตุ้นให้มีความต้องการและเป็นการใช้ช่องทางนี้เป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลทางการตลาดให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป ซึ่งจากการตอบแบบสอบถามนักท่องเที่ยวให้ข้อมูลว่าเคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมา ก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย เสน่ห์ของการท่องเที่ยวในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงาม ไม่ทำลายธรรมชาติ ในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้สำหรับการประเมินศักยภาพและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดการฟาร์มสเตย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีทั้งในด้านบรรยากาศที่สวยงามรอบๆ ที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านส่วนประสมทางการตลาด

ในส่วนของผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏว่าเกณฑ์ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวสามลำดับแรก คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตอบว่าเป็น

การแนะนำจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว รองลงมาเป็นการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านอัตราค่าบริการต่อวันในการท่องเที่ยวและจำนวนวันพักต่อครั้ง จึงควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ชำงต้นในการเปลี่ยนแปลงนโยบายการท่องเที่ยวในการประกอบการท่องเที่ยวของตน ซึ่งทั้งอัตราค่าบริการต่อวันและระยะเวลาการพักต่อครั้งย่อมส่งผลโดยตรงต่อรายได้ในการประกอบการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในด้านอุปทานหรือการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นักท่องเที่ยวควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพอากาศของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทางสถานที่ ระยะทาง ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ และมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และมีกิจกรรมการสันถนาการ/รื่นเริง จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลทุกมิติเกี่ยวกับอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม ได้แก่ สินมานะฟาร์มสเตย์ และเคียงเลบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดรับกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพัก อีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้ค้ำกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าหากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยเพิ่มจุดท่องเที่ยวที่ใกล้กับ

อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุยซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

จากการศึกษาอุปสงค์ อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีคณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากแก่นักท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป และแม้กระทั่งผู้ที่เคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมาก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย เสน่ห์ของการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงามไม่ทำลายธรรมชาติในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้ เพื่อการสร้างและการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

Key word : demand, supply, Agro Tourism

e - mail : wanwic @ hotmail.com

คำนำ

การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษา พื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยเพื่อศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

จำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2545) กล่าวถึง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรว่าเป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร ฟาร์มปศุสัตว์และสัตว์เลี้ยง เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินใจในสวนเกษตร ได้รับความรู้ได้ประสบการณ์ใหม่ๆ บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532) กล่าวถึงอุปสงค์การท่องเที่ยวว่า หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปใช้บริการยังสถานที่ท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความต้องการมีความสามารถและมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าบริการที่กำหนดไว้ในเวลานั้นด้วย

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา(2548) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้อุปสงค์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปมีอยู่ 13 ปัจจัย ได้แก่ ความเจริญทางเศรษฐกิจ การเพิ่มขึ้นของรายได้ที่ใช้จ่ายได้ของนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว รสนิยมของนักท่องเที่ยว ไลฟ์สไตล์อย่าง การกระจายตัวของประชากรทางภูมิศาสตร์ เวลาว่าง การพัฒนาหรือสร้างแหล่งท่องเที่ยว ฤดูกาลท่องเที่ยว การศึกษา สื่อมวลชน การตลาดท่องเที่ยว และนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของรัฐ

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์ (2532) กล่าวถึงอุปทานการท่องเที่ยวว่า หมายถึง การเสนอขายสินค้าและบริการการท่องเที่ยวทุกชนิดที่เจ้าของแหล่งท่องเที่ยว จะต้องจัดให้เป็นให้มี เพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นอุปทานที่ปรากฏในลักษณะที่เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม หรือ สิ่งที่มีอยู่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ สิ่งที่มีมนุษย์คิดค้นขึ้นมา อุปทานนี้เองจะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึง ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวทำให้อุปทานของการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป 4 ปัจจัย คือ นโยบายของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว นโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้นทุนการผลิตบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และจำนวนผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548) กล่าวถึง การวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว มีกระบวนการสำคัญอยู่ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ภาพในระดับกว้างของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สามารถแบ่งออกเป็น 4 หมวดใหญ่ๆ คือ หมวดสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ หมวดทรัพยากรท่องเที่ยว หมวดตลาดการท่องเที่ยว และหมวดความพร้อมด้านการท่องเที่ยว ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่ได้รวบรวมมา เป็นขั้นตอนการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่ได้รวบรวมจากขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ซึ่งเมื่อเสร็จสิ้นขั้นตอนที่ 2 นี้แล้วสามารถนำไปสู่คำตอบในแต่ละหมวด ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดปัญหาทางการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนที่สืบเนื่องจาก 2 ขั้นตอนแรก เมื่อมีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกับวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในด้านต่างๆ แล้ว ผู้วางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมองเห็นภาพรวมกว้างๆ ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดปัญหาหรือการรับทราบปัญหาทางการท่องเที่ยว ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย และวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนในการวางกรอบแนวทางและทิศทางที่จะ

พัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสภาพพื้นฐานทั่วไปที่ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ใน 3 ขั้นตอนแรก ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ได้จัดทำขึ้น 4 ด้าน ดังนี้คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การกำหนดนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการกำหนดวิธีการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะต้องกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่จะต้องทำเพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขึ้น ซึ่งโดยกำหนดเป็นแผนงานพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและในแต่ละแผนงานก็จะประกอบด้วยโครงการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวหลายๆ โครงการ แผนงานในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้มีการทบทวนเอกสาร ดังนี้คือ จะเด็ด ศิริงาม (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย เพื่อการศึกษาแนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและกลุ่มนักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การเดินทางนิยมเดินทางมาเป็นหมู่คณะ โดยใช้รถส่วนตัวมากกว่ารถประจำทาง และนิยมท่องเที่ยวในฤดูหนาว นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากเกี่ยวกับความเป็นมิตรไมตรีของคนในท้องถิ่น มีความพึงพอใจในระดับปานกลางในปัจจุบันด้านแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม ที่พัก/รีสอร์ท ร้านอาหารและบริการ ธุรกิจจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง/ของที่ระลึก มาตรการรักษาความปลอดภัย การประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร และมีความพึงพอใจในระดับน้อยในด้านธุรกิจบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยวเห็นว่าควรเร่งพัฒนา ปรับปรุงหรือส่งเสริมเพื่อการพัฒนาแบ่งได้เป็น 3 ด้าน แต่ละด้านมีเรื่องที่ต้องเร่งทำคือ ด้านสภาพทั่วไป ควรเร่งส่งเสริมให้มีเครื่องบริการเงินด่วนอัตโนมัติภายในพื้นที่อำเภอภูเรือ ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่นของตนเอง ส่งเสริมและให้ความรู้เบื้องต้นแก่ประชาชนถึงแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นและการให้ความช่วยเหลือเอื้อเฟื้อแก่นักท่องเที่ยว จัดศูนย์บริการนักท่องเที่ยวตลอดเวลา อีกทั้งปรับปรุงภูมิทัศน์ในเขตชุมชนให้มีความสวยงามตลอดปี และส่งเสริมให้มีรถโดยสารประจำทางปรับอากาศกรุงเทพฯ - ภูเรือโดยตรง ด้านสินค้าท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวควรเร่งปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีความสะอาด สวยงาม และมีระเบียบ ส่งเสริมให้มีการเปิดการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยว

รัตนาภรณ์ มหาศรานนท์ (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน ระยะเวลาในการพักผ่อน คือ 1 วัน 1 คืน ความต้องการของกลุ่มตัวอย่างเรียงจากคะแนนสูงสุด ได้แก่ การต้อนรับที่เต็มใจ ความซื่อสัตย์ การไม่หลอกหลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ความเป็นกันเอง ความเอื้อเฟื้อ ความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ความต้องการที่จะได้รับประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ผู้ประสานงานรู้ข้อมูลเป็นอย่างดี ต้องการเรียนรู้วิถีชีวิต การนำชมสถานที่ท่องเที่ยว การติดต่อสื่อสารที่เข้าใจ ตัวแปรซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะ และอายุ

กมลทิพย์ ชูประทีป (บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา เพื่อการศึกษาพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุต่ำกว่า 21 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท พฤติกรรมการท่องเที่ยว คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารในการประกอบการตัดสินใจเลือกสถานที่จากสื่อประเภทโทรทัศน์/วิทยุ/หนังสือพิมพ์ ส่วนใหญ่มาเที่ยวอำเภอวังน้ำเขียวครั้งแรก พาหนะที่ใช้ในการเดินทางเป็นรถยนต์ส่วนตัว โดยส่วนใหญ่เดินทางมากับครอบครัว และไม่พักค้างคืน ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 1 – 3 ชั่วโมง วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาอำเภอวังน้ำเขียวเพื่อการพักผ่อน สถานที่ที่นักท่องเที่ยวแวะมากที่สุด คือ ฟาร์มผลิตเห็ด ส่วนกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวแวะชมมากที่สุด คือ การชมสวนเกษตร ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับมาก มีจำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ด้านสภาพภูมิศาสตร์ ด้านวัฒนธรรมและสังคม ด้านนโยบายของรัฐและกฎระเบียบต่างๆ ด้านราคา และด้านสะดวกในการเดินทาง และปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรในระดับปานกลาง มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ด้านสภาพเศรษฐกิจ และด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์

อุปกรณ์และวิธีการ

วิธีการดำเนินการวิจัย มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามและทำการ Pre-test กับกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จำนวน 30 ตัวอย่างและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์กับกลุ่มตัวอย่างฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-4 มาเรียบเรียง วิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการทดลองและวิจารณ์

การศึกษาอุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์เป็นครั้งแรก ชอบท่องเที่ยวในฤดูร้อน สถานที่ที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรกคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน วัตถุประสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นการเดินทางมาเที่ยวเพื่อการพักผ่อน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาเที่ยวฟาร์มสเตย์แห่งนี้ คือ เพื่อน/คนรู้จัก/ คนในครอบครัวแนะนำให้มาเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์จากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว พักค้างจำนวน 1 คืน ผู้ที่ร่วมเดินทางมาเที่ยวนักท่องเที่ยวเป็นเพื่อน จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเป็นหมู่คณะมากกว่า 50 คน ค่าแพคเกจท่องเที่ยวที่เหมาะสมต่อคนต่อวันนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นไม่ควรเกิน 1,000 บาท นักท่องเที่ยวคิดว่าจะกลับมาเที่ยวฟาร์มสเตย์อีกครั้งและจะแนะนำผู้อื่นให้

มาเที่ยวบ้าง และคิดว่าองค์การภาครัฐควรวិเคราะห์ให้การสนับสนุนให้ฟาร์มสเตย์เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับจังหวัด

คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรวิเคราะห์ให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากแก่นักท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป และแม้กระทั่งผู้ที่เคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมา ก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย เส้นนี้ของการท่องเที่ยวในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงาม ไม่ทำลายธรรมชาติ ในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้

สำหรับการประเมินศักยภาพและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดการฟาร์มสเตย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีทั้งในด้านบรรยากาศที่สวยงามรอบๆ ที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านการส่งเสริมการตลาด

ในส่วนของผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏว่าเกณฑ์ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวสามลำดับแรก คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นการแนะนำจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว รองลงมาเป็นการเรียนรู้/ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านอัตราค่าบริการต่อวันในการท่องเที่ยวและจำนวนวันพำนักต่อครั้ง จึงควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ชำงต้นในการเปลี่ยนแปลงนโยบายการท่องเที่ยวในการประกอบการท่องเที่ยวของตน ซึ่งทั้งอัตราค่าบริการต่อวันและระยะเวลาการพำนักต่อครั้งย่อมส่งผลโดยตรงต่อรายได้ในการประกอบการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในด้านอุปทานหรือการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นักท่องเที่ยวควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพอากาศของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทาง

สถานที่ ระยะเวลา ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ และมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และมีกิจกรรมการสันถนาการ/รื่นเริง จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม ได้แก่ สินมานะฟาร์มสเตย์ และเคียงเลบุรี สินมานะ ฟาร์มสเตย์ เปิดให้บริการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์มาประมาณกว่า 5 ปี เป็นกิจการเสริมรองจากการทำฟาร์มหอยแครงและหอยนางรม เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเล ต่อมามีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลางทะเลมีบรรยากาศที่ดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวแล้วชอบการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับการทำฟาร์มหอย บริบทพื้นที่อำเภอดอน และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและชุมชน ปัจจุบันสินมานะฟาร์มสเตย์สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้ สำหรับกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวมีทั้งกิจกรรมบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับหอยแครง/หอยนางรม พื้นที่อำเภอดอน สาธิตการแกะหอยนางรมและให้ชิมหอยนางรมสด กิจกรรมสันถนาการต่างๆ เช่น ดนตรีโฟล์คซองของช่วงรับประทานอาหารกลางวัน หากพักค้างคืนจะมีกิจกรรมการแสดงหนังตะลุงสองภาษาหรือการร้องคาราโอเกะเพื่อสร้างความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว การลงทุนในการตกแต่งและขยายพื้นที่ฟาร์มสเตย์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบันใช้หลักความพอเพียงโดยค่อยๆ ขยับขยายจากทุนส่วนตัวค่อยๆ ต่อเติมไปเรื่อยๆตามกำไรที่ได้ โดยในอนาคตจะมีการขยายพื้นที่และสร้างที่พักที่มีลักษณะแยกเป็นห้องพักรวมตัว เพิ่มลานยื่นไปในทะเลเพื่อเป็นจุดชมวิว และเพิ่มห้องสุขาเป็น 4 ห้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า สำหรับเคียงเลบุรี เปิดให้บริการการท่องเที่ยว ฟาร์มสเตย์มาประมาณ 1 ปีกว่าๆ เป็นกิจการเสริม รองจากการทำร้านอาหารเคียงเล ซึ่งเป็นร้านอาหารที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำหน่ายอาหารทะเลและอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่นภาคใต้ เดิมฟาร์มสเตย์สร้างเป็นที่พักสำหรับดูแลฟาร์มหอยซึ่งอยู่กลางทะเลและเป็นที่พักผ่อนของตนเองและครอบครัว รวมทั้งใช้รับรองเครือญาติและเพื่อนๆ เช่นเดียวกับสินมานะฟาร์มสเตย์ ต่อมามีความคิดว่าควรจัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากบรรยากาศกลาง

ทะเลมีบรรยากาศที่ดี ตนเองมีที่พักกลางทะเลอยู่แล้วมีการปรับปรุงเพิ่มเติมให้สวยงามและสามารถรองรับปริมาณผู้เข้าพักได้ และส่วนตัวแล้วก็มีร้านอาหารซึ่งสามารถให้บริการด้านอาหารและที่พักแก่นักท่องเที่ยวได้ รวมทั้งเป็นกิจการเสริมที่สร้างรายได้ให้แก่ตนเองและพนักงาน จึงได้จัดทำเป็นแหล่งท่องเที่ยว ปัจจุบันเคียงเลบุรีสามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กที่ต้องการบรรยากาศที่เงียบสงบ มีความเป็นส่วนตัว และต้องการที่พักผ่อนโดยแท้จริง เนื่องจากเคียงเลบุรีเน้นการพักผ่อนและการชื่นชมบรรยากาศรอบๆ บริเวณฟาร์มสเตย์ของนักท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมให้แก่นักท่องเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม เช่น การนำชมวิถีชีวิตของชาวประมง สาธิตวิธีการเลี้ยงหอยนางรมและหอยแมลงภู่ โดยมีขีดความสามารถได้การรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มเล็กๆ โดยมีห้องพักแยกเป็นสัดส่วนจำนวน 3 ห้อง อนาคตจะค่อยๆ ขยับขยายต่อเติมไปเรื่อยๆตามกำไรที่ได้ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าเช่นเดียวกับสินมานะฟาร์มสเตย์ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าพักประมาณ 30% ของลูกค้าทั้งหมดโดยลูกค้าชาวต่างชาติได้รับการแนะนำจากมัคคุเทศก์อิสระและนอกจากนี้เคียงเลบุรียังเป็นเครือข่ายธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวฟาร์ม สเตย์กับสินมานะฟาร์มสเตย์อีกด้วย จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับการสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดคล้องกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพักอีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้แหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คุ้มกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าหากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยเพิ่มจุดท่องเที่ยวที่ใกล้กับอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานีได้นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุยซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

คำนิยม

โครงการวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการทำวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับการสนับสนุนการดำเนินการวิจัยตลอดระยะเวลาของโครงการจาก ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย และทีมงานที่ได้อำนวยความสะดวกในการดำเนินงานทุกขั้นตอนคณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์ พุทธิชีวิน อธิการบดีมหาวิทยาลัย

ราชภัฏสุราษฎร์ธานี รองศาสตราจารย์สุณีย์ ล่องประเสริฐ คณบดีคณะวิทยาการจัดการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศักดิ์ ขอบตรง ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนา ที่ได้อำนวยความสะดวกในการประสานงานระหว่าง สกว.กับคณะผู้วิจัยและสนับสนุนการทำวิจัยตลอดโครงการ

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ ชูประทีป. (2547). **ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยวเชิงเกษตร อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). **แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท อัลซ่า จำกัด.
- ข้อมูลภาพรวมเศรษฐกิจของจังหวัดสุราษฎร์ธานี พ.ศ.2550. (2550). ค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2550, จาก <http://www.pcoc.moc.go.th>.
- ข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคใต้ เขต 5. (2550). ค้นเมื่อ 8 ธันวาคม 2550, จาก <http://www2.tat.or.th>.
- ข้อมูลพื้นที่อ่าวบ้านดอนในหัวข้อเรื่องอ่าวบ้านดอน : ความพยายามในการสร้างฟาร์มทะเลแบบยั่งยืน. (2550). ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2550, จาก <http://www.nicaonline.com>.
- จะเด็ด ศิริงาม. (2545). **แนวทางการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวในเขตอำเภอภูเรือ จังหวัดเลย**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2550). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2532). **ปฏิกะทบความวิชาการด้านการท่องเที่ยว**. รวบรวมโดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2548). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัท เพรส แอนด์ ดีไซน์.

- รัตนภรณ์ มหาศรานนท์. (2546). **การวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดโฮมสเตย์ในประเทศไทย**. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วรรณมา ศิลปะอาชา และคณะ. (2545). **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 1 - 8**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- วรรณมา ศิลปะอาชา และคณะ. (2545). **การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 9 - 15**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- ศุภลักษณ์ อัครางกูร. (2548). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น : คลังนาวิทยา.
- สรุปสาระสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554). (2550).
 ค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2550, จาก <http://www.idd.go.th>.
- Kotler Philip. **Marketing Management**. The Millennium ed. Uper Saddele River: Prentice Hall., 2000.

ภาคผนวก ข

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการนำผลจากโครงการไปใช้ประโยชน์

การนำไปใช้ประโยชน์ของโครงการ (Research Exploitation: RE)

โครงการ : การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่ อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ศึกษา :

การศึกษาวเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่ อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอุปสงค์และอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อตอบคำถามการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดซึ่งเกี่ยวกับการศึกษาอุปสงค์และปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ การท่องเที่ยว อุปทานการท่องเที่ยว แล้วทำการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานการท่องเที่ยว จากนั้นจึงจัดทำเป็นคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งดำเนินการจัดทำบนพื้นฐานข้อมูลทั้งอุปสงค์และอุปทาน เพื่อนำเสนอคู่มือแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี แก่ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นอีกทางเลือกหนึ่งของการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

คณะผู้วิจัย :

1. นางสาววรรณวิษณีย์ ทองอินทราช	สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
2. นางภัทรวดี อินทปันตี	สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
3. นางสาวปิยดา นวลละออง	สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

วิธีการศึกษา :

สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัย มีจำนวน 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ ขั้นตอนที่ 1 คณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เอกสารทางวิชาการ บทความทางอินเทอร์เน็ต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและดำเนินการลงพื้นที่สำรวจเกี่ยวกับฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ขั้นตอนที่ 2 จัดทำแบบสอบถามและทำการ Pre-test กับกลุ่มเป้าหมาย ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวใน

พื้นที่อำเภอบ้านดอนจังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 400 ตัวอย่าง ขั้นตอนที่ 4 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) จำนวน 30 ตัวอย่างและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดการฟาร์มสเตย์กับกลุ่มตัวอย่างฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ขั้นตอนที่ 5 นำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลและจัดลำดับข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 - 4 มาเรียบเรียง วิเคราะห์ และอภิปรายผลการวิจัย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้การวิเคราะห์ทางสถิติหาค่าความถี่และค่าร้อยละ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ผลการศึกษา :

ผลการวิจัยพบว่าในส่วนของผลการวิจัยเกี่ยวกับอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากซึ่งกระตุ้นให้มีความต้องการและเป็นการใช้ช่องทางนี้เป็นช่องทางในการสื่อสารข้อมูลทางการตลาดให้เกิดความต้องการท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป ซึ่งจากการตอบแบบสอบถามนักท่องเที่ยวให้ข้อมูลว่าเคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมา ก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่าจะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย เสน่ห์ของการท่องเที่ยวในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงาม ไม่ทำลายธรรมชาติ ในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้ สำหรับการประเมินศักยภาพและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการจัดการฟาร์มสเตย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีทั้งในด้านบรรยากาศที่สวยงามรอบๆ ที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านส่วนประสมทางการตลาด

ในส่วนของผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ปรากฏว่าเกณฑ์ทั่วไปที่นักท่องเที่ยวใช้พิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยวสามลำดับแรก คือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน บรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจเดินทางมาเที่ยวฟาร์มสเตย์ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตอบว่าเป็นการแนะนำจากเพื่อน/คนรู้จัก/คนในครอบครัว แนะนำให้มาเที่ยว รองลงมาเป็นการเรียนรู้/

ความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว และต้องการสัมผัสบรรยากาศ/ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านอัตราค่าบริการต่อวันในการท่องเที่ยวและจำนวนวันพักต่อครั้ง จึงควรคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ชำรงต้นในการเปลี่ยนแปลงนโยบายการท่องเที่ยวในการประกอบการท่องเที่ยวของตน ซึ่งทั้งอัตราค่าบริการต่อวันและระยะเวลาการพักต่อครั้งย่อมส่งผลโดยตรงต่อ รายได้ในประกอบการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในด้านอุปทานหรือการจัดการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี นักท่องเที่ยวควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพอากาศของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง มีป้ายประชาสัมพันธ์ บอกเส้นทางสถานที่ ระยะทาง ชัดเจนละเอียดและเพียงพอ และมีแผนที่แนะนำเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ การให้ข้อมูลและระเบียบปฏิบัติแก่นักท่องเที่ยวก่อนเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว มีมัคคุเทศก์บรรยายเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว และจัดเมนูอาหารตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ มีกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมนำชมธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และมีกิจกรรมการสันถนาการ/รื่นเริง จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและสำรวจข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับอุปทานการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า มีผู้ประกอบการที่ดำเนินการในลักษณะฟาร์มสเตย์ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 2 ฟาร์ม ได้แก่ สนิมานะฟาร์มสเตย์ และเคียงเลบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการมีความเห็นตรงกันว่า การทำแหล่งท่องเที่ยวในฟาร์มสเตย์เป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้ทำกิจการหลักเป็นการเลี้ยงหอยหรือทำประมง เนื่องจากต้องมีความรู้เกี่ยวกับ การสร้างที่พักกลางทะเลเพื่อสอดรับกับทิศทางลมเพื่อความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพัก อีกทั้งการลงทุนปรับปรุงและตกแต่งฟาร์มสเตย์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เงินลงทุนสูง ผู้ประกอบการอยากให้ภาครัฐช่วยเหลือในการประชาสัมพันธ์สร้างความรู้จักแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวให้คึกคักกับเงินลงทุนที่ค่อนข้างสูง และการสร้างสะพานหรือท่าเรือเพื่อเป็นจุดรับ-ส่งนักท่องเที่ยว รวมทั้งการกำหนดกฎระเบียบที่ชัดเจนสำหรับการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าหากได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐจะช่วยเพิ่มจุดท่องเที่ยวที่ใกล้กับอำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้นอกจากการเดินทางไปเที่ยวเกาะสมุย ซึ่งเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างดีแล้ว

จากการศึกษาอุปสงค์ อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี คณะผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรให้ความสำคัญกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นครั้งแรกเพื่อการบอกต่อแบบปากต่อปากแก่นักท่องเที่ยวในรุ่นถัดไป และแม้กระทั่งผู้ที่เคยเดินทางมาแล้วในรอบปีที่ผ่านมา ก็จะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกครั้ง อีกทั้งยังคิดว่า จะกลับมาเที่ยวอีกครั้งและแนะนำผู้อื่นให้มาเที่ยวด้วย เส้นှของการท่องเที่ยวฟาร์มสเตย์ในทัศนะของนักท่องเที่ยว คือ ความสอดคล้องกลมกลืนกับกับความเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ได้เยี่ยมวิถีชีวิตในท้องถิ่น ธรรมชาติที่สวยงามไม่ทำลายธรรมชาติในบรรยากาศที่อบอุ่นและเป็นกันเอง ซึ่งผู้ประกอบการจะต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ในส่วนนี้ไว้ เพื่อการสร้างและการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป

การนำผลงานไปใช้ :

1. ทราบถึงอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ในด้านปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และทราบถึงอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร แล้วทำการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งช่วยยกระดับภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำผลงานไปใช้ :

จากการศึกษาอุปสงค์ อุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยวแบบอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรพื้นที่อำเภอบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.จังหวัดสุราษฎร์ธานี) และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของเอกชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี รวมทั้งช่วยยกระดับภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ค

ตารางเปรียบเทียบวัตถุประสงค์กิจกรรมที่วางแผนไว้
และกิจกรรมที่ดำเนินการมาและผลที่ได้รับตลอดโครงการ

สัญญาเลขที่ ABTC/ATS/00019
 โครงการ “การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 กรณีศึกษา พื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี”
 สรุปรายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2

รายงานความก้าวหน้ามี 3 ส่วนให้นักวิจัยจัดทำให้ครบแล้วเสนอเป็นชุดเดียวกัน นำส่งจำนวนเล่มตามปรากฏในสัญญา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลโครงการ

ชื่อโครงการ การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 กรณีศึกษาพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สัญญาโครงการเลขที่ ABTC/ATS/00019

ชื่อหัวหน้าโครงการวิจัย นางสาววรรณวิษณีย์ ทองอินทราช

โครงการเริ่มเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2550

รายงานความก้าวหน้าครั้งที่ 2 รวมเวลาที่ทำวิจัยทั้งสิ้น 8 เดือน

ส่วนที่ 2 รายงานกระบวนการทำวิจัย

1. ในรอบ 4 เดือนที่ผ่านมาท่านได้

- θ ติดต่อทางโทรศัพท์/โทรสารกับ user 18 ครั้ง
- θ ประชุมร่วมกับ user 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2551
- θ ไปพบ user ณ สถานที่ 4 ครั้ง
 เมื่อวันที่ ช่วงระหว่างเดือนมกราคม 2551 – เมษายน 2551
- θ ติดต่อ สกว. หรือ สปว. 2 ครั้ง
- θ ประชุมทีมวิจัย 8 ครั้ง เป็นเรื่อง
  - ทบทวน / วางแผนงาน 4 ครั้ง
  - หาหรือปัญหาการทำวิจัย 6 ครั้ง
  - วิเคราะห์ผล 4 ครั้ง
  - มอบหมายงาน 8 ครั้ง
  - การจัดหาจัดจ้าง 7 ครั้ง

2. ในรอบ 4 เดือนที่ผ่านมาท่านได้ติดตามข้อมูลงานวิจัยโดย

- θ บันทึกการทำวิจัย (สมุดเล่มดำ) จำนวน - หน้า
- θ อ่าน paper ที่เกี่ยวข้อง 15 ชิ้น
- θ ค้นข้อมูลทาง internet 20 ครั้ง

ส่วนที่ 3 รายงานเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อศึกษาอุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทานของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

1) สรุปงานก่อนหน้า

- ลงพื้นที่สำรวจโดยทีมผู้วิจัย และสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการฟาร์มสเตย์และนักท่องเที่ยว
- วิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามและสัมภาษณ์ทั้งผู้ประกอบการตลอดจนนักท่องเที่ยว
- ทราบอุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษาพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

2) ความก้าวหน้าในงวดนี้

- เก็บข้อมูลนักท่องเที่ยว เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐาน
- วิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถามและการสัมภาษณ์
- สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว
- จัดทำคู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่วางอยู่บนฐานอุปสงค์อุปทาน

ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ สามารถนำเสนอโดยตาราง Gantt chart เปรียบเทียบกิจกรรมที่เสนอในข้อเสนอโครงการ และกิจกรรมที่แท้จริง ได้ดังนี้

ตามแผนงาน		ปฏิบัติจริง	สนับสนุน วัตถุประสงค์ ข้อที่	ร้อยละ ความพึงพอใจ ต่อผลสำเร็จ
กิจกรรม	ผลที่คาดว่าจะได้	ผลที่ได้จริง		
1. ลงพื้นที่ สัมภาษณ์เชิงลึก เจ้าของฟาร์ม 2 ฟาร์ม	ข้อมูลอุปทานการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยว ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน	ทราบอุปทานการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวใน พื้นที่อำเภอบ้านดอน	ข้อที่ 3 - 4	100%
2. ลงพื้นที่ สัมภาษณ์เชิงลึก นักท่องเที่ยว	ข้อมูลสนับสนุนการ เปรียบเทียบอุปสงค์ และอุปทานของ แหล่งท่องเที่ยว และ แนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยว เชิงเกษตรในพื้นที่ อำเภอบ้านดอน	สามารถเปรียบเทียบ อุปสงค์และอุปทานของ แหล่งท่องเที่ยว และ แนวทางการพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน พื้นที่อำเภอบ้านดอน	ข้อที่ 3 - 4	100%
3. วิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย	ข้อมูลสนับสนุนการ เปรียบเทียบอุปสงค์ และอุปทานของ แหล่งท่องเที่ยว และ แนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยว เชิงเกษตรในพื้นที่ อำเภอบ้านดอน	ทราบข้อมูลสนับสนุน การเปรียบเทียบอุปสงค์ และอุปทานของแหล่ง ท่องเที่ยว และแนวทาง การพัฒนาการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรใน พื้นที่อำเภอบ้านดอน	ข้อที่ 3 - 4	100%
4. สร้างคู่มือ แนวทางการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรในพื้นที่อำ เภอบ้านดอน	ข้อมูลและโครงสร้าง คู่มือแนวทางการ พัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่อำเภอบ้านดอน	แนวทางการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวเชิง เกษตรในพื้นที่อำเภอบ้าน ดอน	ข้อที่ 4	100%

ตารางเปรียบเทียบ Output ที่เสนอในข้อเสนอโครงการและที่ได้จริง

Output		ในกรณีล่าช้า(ผลสำเร็จไม่ถึง 100%) ให้ท่านระบุสาเหตุและการแก้ไข ที่ท่านดำเนินการ
กิจกรรมในข้อเสนอโครงการ/หรือจาก การปรับแผน	ผลสำเร็จ %	
1. ทราบถึงอุปทานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ อำเภอบ้านดอน	100%	
2. ผลการเปรียบเทียบอุปสงค์และอุปทาน ของแหล่งท่องเที่ยว และแนวทางการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่อำ เภอบ้านดอน	100%	
3. คู่มือแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เชิงเกษตรในพื้นที่อำเภอบ้านดอน	100%	

ลงนาม .....

(หัวหน้าโครงการวิจัยผู้รับทุน)

วันที่ .....

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม
สำหรับนักท่องเที่ยว
เรื่อง การวิเคราะห์อุปสงค์ อุปทานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
กรณีศึกษาพื้นที่อ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลในทางเสียหายใดๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ตามความเป็นจริงมากที่สุด คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย / ลงใน ( ) หน้าข้อที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ( ) ชาย( ) หญิง
2. อายุ( ) ต่ำกว่า 20 ปี( ) 20 – 30 ปี( ) 31 – 40 ปี( ) 41 – 50 ปี( ) 51 – 60 ปี( ) มากกว่า 60 ปี
3. ระดับการศึกษา( ) ระดับประถมศึกษา( ) ระดับมัธยม/ปวช.( ) ระดับอนุปริญญา/ปวส.( ) ระดับปริญญาตรี( ) สูงกว่าปริญญาตรี( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
4. อาชีพ( ) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ( ) ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว( ) พนักงานบริษัท/รับจ้าง( ) เกษตรกร( ) นักเรียน/นักศึกษา( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
5. สถานภาพสมรส( ) โสด( ) สมรส( ) หม้าย( ) หย่าร้าง/แยกกันอยู่
6. จำนวนบุตร( ) ไม่มีบุตร( ) 1 คน( ) 2 – 3 คน( ) มากกว่า 3 คน
7. ระดับรายได้ต่อเดือน( ) ต่ำกว่า 5,000 บาท( ) 5,000 – 9,999 บาท ( ) 10,000 – 14,999 บาท( ) 15,000 – 19,999 บาท( ) 20,000 – 24,999 บาท( ) 25,000 บาทขึ้นไป
8. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ใน( ) ภาคกลาง( ) ภาคใต้( ) ภาคเหนือ( ) ภาคตะวันออก( ) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
9. ฤดูที่ท่านชอบเดินทางท่องเที่ยว( ) ฤดูร้อน( ) ฤดูฝน( ) ฤดูหนาว( ) ฤดูใดก็ได้( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
10. ท่านใช้เกณฑ์ใดในการพิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยว
( ) ฤดูร้อน( ) ฤดูฝน( ) ฤดูหนาว( ) ฤดูใดก็ได้( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....
11. ท่านใช้เกณฑ์ใดในการพิจารณาคัดเลือกสถานที่ท่องเที่ยว (เลือกและเรียงลำดับเพียง 3 ข้อ)
( ) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยว
( ) ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
( ) บรรยากาศ/ความสวยงามของสถานที่ท่องเที่ยว

- ( ) กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว
- ( ) สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
- ( ) ระยะเวลาในการเดินทาง
- ( ) เส้นทางคมนาคมที่สะดวก
- ( ) การแจ้งราย

- ( ) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ภาคผนวก จ

ภาพกิจกรรมการดำเนินงานวิจัย

ภาคผนวก ข
ประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. **หัวหน้าโครงการ :** นางสาววรรณวิชนี ทองอินทรราช
Wanwichanee Thongintharach
คุณวุฒิ/ระดับการศึกษา : บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
หน่วยงานสังกัด : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ที่อยู่ : 272 หมู่ 9 ถนนสุราษฎร์-นาสาร ตำบลขุนทะเล
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000
โทรศัพท์/โทรสาร : 077-355651 / 077-355652
E-mail : wanwic@hotmail.com

2. **ผู้ร่วมวิจัย :** นางภัทรวดี อินทปันตี
Patharawadee Intapantee
คุณวุฒิ/ระดับการศึกษา : บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
หน่วยงานสังกัด : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ที่อยู่ : 272 หมู่ 9 ถนนสุราษฎร์-นาสาร ตำบลขุนทะเล
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000
โทรศัพท์/โทรสาร : 077-355651 / 077-355652
E-mail : ppatha77@hotmail.com

3. **ผู้ร่วมวิจัย :** นางสาวปิยตา นวลละออง
Piyata Nonlaoang
คุณวุฒิ/ระดับการศึกษา : นิเทศศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
หน่วยงานสังกัด : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
ที่อยู่ : 272 หมู่ 9 ถนนสุราษฎร์-นาสาร ตำบลขุนทะเล
อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000
โทรศัพท์/โทรสาร : 077-355651 / 077-355652
E-mail : ppiyata@hotmail.com